Historia
Pinunar og vppri- su Drottins vors Jesu

Christi vt af fiorum Gudzspi-
alla monnum af D: Johanni
Bugenhagen Pamerano at
nyiu med athyle
til samans
lesin

Þar med eirnnin ey- ding og nidurbrot Jeru

salem borgar og allra Gydinga
lydz hid stuttligazta handtierut
og yfuer skodut / Enn a norræ-
nu vtlaugd af mier Odde
Gotzskalkz syne / Arum
epter Gudz
burd.
M. D. xlv.

Areyrum i Juluse.

Peder

Niuolaus, Palladius Doctor og Superintendens i Selands Stict, oc

tilsiuns Mand / offuer de omliggendes Lande som høre til Danmarks Rige. Den Christen lesere Fred oc Naade aff Gud ved Jesum Christum.

Aldrig kunde wi fuldtacke Gud almectigste / ved hans kære Søn vor Herre Jesum Christum / besynderlige / vdi denne siste tid / for hans Helige oc salige Ord / som hand aff sin euige godhed lader klinge / Predickis oc høris vdi alle Land / mundelige oc scrifftelige / Ocsaa nu besynderlige vdi Jsland / som hand lader sit salige Ord / klarlige Predickis oc vdrobis / effter hans kære Søns Jesu Christi ord oc løffte vdi den 8. Psalme / der som hand saa siger Ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem etc. Vdaff smaa vmyndige Børns munde fuldkommer du din loff. Saa haffuer hand ocsaa her giort ved den fromme her Gilbert Superintendent paa Sønderfeld / som hand ocsaa haffuer giort ved den salige Otte Gaatskalcksen. Jtē ved her Morten Eynersen etc. Huor faar ieg raader oc formaner alle Jslands indbyggere Leeg oc lerd / at de beskicke dem hiertelige emod Guds salige Ord / vdi en Retfærdelig vdeise / saa vel alle de som skulle l[illegible]

den Guds ſalige ord ſom de det høre og vde ſkulle og offuergiffue deris gamle ſkatits Papiſteri og vildfarende Lardō / Paa det Kongelig Maieſtat vor allerkæriſte Naadigſte Herre Konning Chriſtian den Tredie aff det Naffn ſkal icke foraarſagis til / at lade ved ſin Høffuis mand Erlige oc velbyrdig Mand Knud Stenſen / ſaadanne hid føre oc her ſtaa til Suars / om deris egen villighed oc wederuordenhed / ſom ieg formercker de ville henge ved deris gamle wildfarelſe / end ocſaa vdi Ecteſkabs ſager / der dog er vor Naadigſte Herris obenbarlig Ordinantz vdgaad / om det fieri e ledetc. Oc i andre ſtøcker / Gud forde oc fremme ſit ſalige Ord hoſſ dem til det euige Liff Amen.

Summa paa denne
Bog er vor Herris Jeſu Chriſti
pinis Hiſtorie / effter de fi...
Euangeliſter. Screff-
uit i Kiøbenhaffn
Løffuer-
dag
effter Alle Guds
Helligens Dag. Aar etc.
M. D. Lvij.

D: Johañes Bugenhagen

Pameranus heilſar þm ed les.

MEd athygle hoþum vier atþerli þinu-
ñar/og upp birtingariñar vors Dro-
tins Jesu Christi vt aþ þiorum Gudz e-
ſpialla mönnum tul ſamans dreigit / og
ꝥ hid ſama at meſtu nogu so ſma-
ſmugliga þo ecki an allitils tul eþnis / Huiad Sumer
þr meina ꝥ Hiſtoriunne ſie so ſem nockr þorminckan-
giord/nær ed þr ſia at nockut er aþ ordunum epterſki-
lit/Huetia litilleik ed vier giarnan þionuztu veitum
med þeſſu/ Eñ bidium þa hina adra at þr ſinue sliku
þyrir oſſ tul hins bezta/ Med ollu er ꝥ haſka lauſt þo
at ordin ſie i malinu nockut ſo yþuerþliotanlig/ Huiat
mycklu auduelldara er þau hinu yþuerþliotanligu or-
din (þyrſt so ſkal atkueda) i burt at taka / helldr eñ þar
tul at legga ꝥ ſem aþ Hiſtoriunne væri epter ſkilit.

Eñ vier erum oſſ þes hins ſama nærſta vel ſam-
vituger/ ꝥ vier hoþum hier eckirt vt aþ marghattu-
dum/ Hiſtorium tul ſamans dreigid /epter þin ed ꝥ
ſynizt ſtundum/og latid huat epter ſine hegdan vera
þar ed oſſ heþer ecki tul lag nie ſierlig ſkickan hiſtori-
uñar ſopinberligaña tul neydt/ Huat ed vier hoþum
hingat tul vt aþ nockrum odrum allt odru vis ſied /
ꝥ ſama eirnin ſo vondzliga/at þra ſaman leſning eda
concordantia / Swo ſem þr kalla ꝥ er opinberliga a
mote þre hiñe ſomu Gudzſpiallzins hiſtoriu / Eñ e-

Formaale

at einnhuer væri sa / Sem þ villde betr tiillsamans
færa / huat vier tiil stedium giarnan og leyfum vel
at so sie / Þui vier hofum tiil efne frar samanlesing
Historiu allaueganna tiil teicknat / Swo at
þu þeincker ecki / þ vier hofum hier
inne vondzliga / eda an tiil ef-
nis nockut sierligt vpp-
byriat.

[illegible]
Daudans Christi.

Þat er Christur villdi Dauda lida / þess [illegible] sama eru twenn til efne / þat eina er hia Gude fedr / hitt annat hia Gydingunum / Hia Gude faudr er miskunn / þui þesse Christ[illegible] reheitin / heiminū gefin og veittr fyre eckirt / Hia Gydingunum er fra hryggiligr blindleike / þuiat þr hne yckſla sig a Christo / rekandi sig so a þann a steyt[illegible] stein / og a þa hneyckslunar hellu sem er Christur.

Ut af blindleik
Gydinganna.

Hiner forblindudu Gydingar (epter spadome Prophetans Esaia) hafa offockt allt daudan sin̄ a Messiam þ er Lausnaran̄ Drottinn vorn Jesum Christum / þann sama Guds Son Sem mandom tok / huers ed þr hofdu vm so la tiima vænt / epter Spamananna fyre saugn / þ skyllde koma / Og þ sama skiedi fyre þann skulld þr sau eckirt annat a hm̄ / vtan þa eina yfuer mynd Sem skynseminne og holldinu þotti fyrilitanligt og fauisligt / og þ er þr heyrdu eckirt annat af hm̄ vtan eina / at aller likamliger vitznnner / mannligt rietlæ veralldar mackt / og allt huat er mangins eigin[illegible] kraptar formega til saluhialparinnar være fy [illegible]maniligt.

Swo vrdu Þr og eigi helldr til godgirne og [illegible] kunnar hrærder fyre hans dasamliga kenning / v[illegible] af huerri eirninn ed þionuztu menn hinna o milldu yf uergvdinga gafu vitnisburd og sogdu / At þar hefdi alldreige neinn madr so talat sem þessi Joh: vij.

Swo lika og ecki helldr fyre þau verck og stor merkki / fyre hueriium ꝥ ollum heimenum blaustradi / [illegible]ꝥinat hn̄ læcknadi blinda / vanfæra / dauffa / og dioful[illegible]da / likþraa og halfuisnada / þar at auk vpp vackti [illegible]n̄ þa sem framlidnir voru.

Aull þesse dasemdar verck klauckte þa allz eckert [illegible]a Þr dirfduzt at tiil reikna slik hans verck Diofli[illegible]num Beelzebub. Luc xj. Þott at alldre hefdi þau so [illegible] auglios og Gudlig verit / þo at Þr giordu ꝥ sa[illegible]ma b[illegible]iga i mote Gudi / og sinne sialfs eiginligre [illegible]u / Og þetta hid sama giordizt af Þm hellzt [illegible]m skuld / vpp a ꝥ hans kenningar og hans Hei[illegible]angelion yrdi eigi acktad ne i heidre halldit / [illegible]uers ꝥ iardteicknunnar þo hellzt skiedu.

Stundum laustudu Þr eirnin þau hinu saumu [illegible] fyre ꝥ ed þau voru giord a þuottdogum / lika [illegible]t þa væri þau giord a mote Gudz bodordi / og [illegible]o þar med þui odru alþydu folki tiil at skilia / ꝥ [illegible] ylldum þau fyre þann skulld aungua neiin hal[illegible] Gudz verck / Hier at auk þa var hn̄ eirnin [illegible]af þui suiuirtr og i ordum inddr / þo at hn̄ [illegible] tiima hid bezta til / og hefdi forþienat

þr reyndu eirnin optsinnis / huort at þr gæti nockut ueitt hm̄ i sinum ordum / þo at hm̄ væri sialþr uisdomrm̄ Þaudrsins / lika þa hoþdu þr hann eittsinn vpp a eitt hatt biarg. Luc. iiij. So at þr þeingu hrunit hm̄ þar oþan aþ / en̄ hann haþdi þo alla heims kringluna sier i hendi og vnder sinne uernd.

Opt og maurgu sinne haþa þr viliat beria hañ griote / þyre þ hm̄ samlickte sig Gudi / og giorde sig at einvm Gudz syne. Joh. viij. og x. Huat er þo verckin sialþ klarliga nog vottudu / eþ at þra blindleike heþdi ecki þorhindrad þa / So at þr heþdu kunnat at medkenna slickt.

Eins lika og þ Saul hann giordi / þa laugdu þesser Gydingar / Skriptlærder og Pharisei þar allt kapp a / þ þessi Dauid sem er Christr vt aþ Gudi smurdr þyre sina samþielaga / rickte eigi nie stiornadi / helldr þ hann / Sem þo er liþuit sialþt / mætti sem þyrst tortynazt og liþui suiptazt.

Enn Gud almattugr / epter sinu dasamligu radi / vm snere ollum þra a setninge. Rom: xj. Og kom þui so tijl uegar þat sa þra blindleike i hueriū þr ofsockttu Christum og peinckttu hm̄ aþ daugum at rada / heþer uerckat vora Saluhialp. Þra hraſan og blindleike ætti oss at vera ein viduorun / So at vier verdum ecki lika sem þr i vorum hiortum þorblindader / So at vier þorsmaum þ heilsusamligt Euangelion / huert ad oss Gudi sie loþ / er nu eirnin rikuliganna aþ Gudi sent.

Ut af blindkleik

Enn Christr so at hn̄ liete eckirt ꝥ vndan ganga huat hans embætte til heyrdi / med þui ꝥ hn̄ var kom̄in til þess at giøra hina syndugu salu hialpliga. Matth: xxiij. Og þa ed hann hafdi nu Predikat Gudz Euangelion / tok hn̄ opinberliga til at straffa ꝥ hid ogudliga athæfui / og liet i liose þa illgirne og hreckuise / hueria ed Gydingarner / Sem voru fra Biskupar / Hofudprestar / Pharisei / Skriptlærder / og Mustierisins verndar men̄ / andliganna vm haund hefdu / til at styrckia þar med sina fiar a girne og fyuer gang / og tældu so þar med allan̄ lyd.

Og at auk allz þessa þa hefer hn̄ / med þui þr voru forhardnader / optsinnis ognat þm hryggiliga og fyre dæmt þa til eilifrar bauluanar / So lika hefer hn̄ optar en̄ eitt sin̄ vt af mickille vandlætis vm vandan medr suipum rekit þa vt af Mustierino. Matth: xxj. Mar: xj. Johan: ij. Af þui at þr vanuirtu ꝥ hid sama med sinum kaupum og mangaraskap

Han̄ kunngiordi þm eirnin̄ þa hefndar straffan sem yfuer þa og þra fostrland ætti at koma / vegna þrar o gudligrar breytne / ꝥ er vantruar þra yfuer manna / þo eigi ꝥ at hn̄ villdi þm þar med uanuirdu giora / helldr at þr fyre auglysing sinnar hreckuise / þa mætti þr sinnazt og yfuerbot giora. Elligar so ꝥ [illegible]ner adrer uæri þar vt af aminter og vidu rader / at þr yrdu ecki eirinn fyrir yfuerbodaranna villu dom [illegible]lar dreg[illegible]r / m[illegible]dr þryckter og fordiarfuader. Þuiat

þetta

þetta hid sama er eitt eimckanligt og sierligt tilefni / huar fyre ꝥ Gudz Euangelion auglyser og opinberar hreckuise og vnderferle fra hinna o gudligu hirdara og skriptlærdra.

Enn huernen þetta hefer tilgeingit og huat er yfer þessa kynslod Gydingana hefer drifuit / epter vppfirtingar tiid vors Drottins Jesu Christi / ꝥ sama er nærsta hrygiligt fram at seigia. Enn Historian Sem Josephus sagna madr hefer skrifat hun vtskyrer þa hinu somu hlute / Þar fyrer mega þr hiner sem nu eirnin a vorum daugum opsækia Euangelion dyrdarinnar þess hins myckla Gudz med sama hætti vænta Gudz hefndar doms / og þeinckia eigi nie vona ꝥ Gud mune þm nadugligra dom og straffan veita / helldr enn hinum.

Og so vierseigium enn framar meir vt af þessu efne / epter þui sem at nu er vppbyriat / og þar med i saumu male faurum enn leingra fram / Þa seigiier nu gode vin hueria o uitmenzku eda hueriu yfueruarpi riettlætisins vilia Gydingarner verndazt / Matth. xxi. þr ed opt sinis hafa sialfa sig straffat med sinne eiginligre ordradu og framburde / nær ed þr vrdu af Christo atspurder.

Mat xxij. Þar med heyrdu þr eirnin optsinis ꝥ Christr þeckti þra hiartans leynda doma / Huert ed var eitt augliost mercki hans guddoms. Han kunngiord þm eirnin opinberliga adr fyre fram / ꝥ hann ætti af þm liifladinn at verda / lika sem ꝥ Sp: manner

vor-

vorum ap þedrum þra liþlatner. Matth: vj. og xv.
Huat er hann uilldi eigi eirnin dylia þyre sinum Læ-
risueinum/ Suo sem þ hann opt og morgu sinne sag-
di tiil þra. Siaet vier þorum nu vpp tiil Jerusalem/
og Manzins Son mun i hendr seliazt Kennemanna
Hoþdingium og Skriptlærdum etc. Og þar þyre
opinberadi hann þm þessa sina pisl / huer ed þa atti
nu vþuer hann at koma / Suo at þr a þm piningar
tiima skylldu eigi mema / at lika sem þa hente hann
nockut o þorurarandi i þre sine pisl og biterligre pinu/
þre er hann heþdi eigi adr þyre þram uitad.

Enn giorualle þetta þa heþer Gydingunum tiil
einskis bata komit. Þui huersu mа þ mauguligt ve-
ra/ þ eiinn motstodu madr skylldi eina aluarliga straþ-
þan medtaka tiil goda/ Saa er med ollu þyrelitr eina
hæga og uinsamliga a minning.

Þyre þann skulld/ þa ed Euangelion Christi/ þy-
rir Gudz opinberligar Jardtrickner stadþest/ tok nu
i verolldinne tiil at lysa og auglios at verda/ lika sem
þr nu eirnin vm vora daga/ Sie þa toku tiil hiortun
þinna o milldu og o gudligu myrck at verda/og þ hid
sama epter þui sem vane er veykra augna i mote mic-
kille solar birtu. þuiad þess skærara sem þ liosit Gudz
Euangelij lysti i þessum heime / þess stemblindare
toku þr at verda.

Enn epter allt þetta/ þa vppuackti Christr eir-
nin Lazarum aþ Dauda. Joh: xj. Sa ed þo haþdi
fiora daga i þylsnum Jardar legit / Huert ed var
eitt

eitt slickt dasemdar teickn / Suo at þess like hafþi eigi adr fyrr heyrdr verit. Og ef at nockrt dasemdc verck skylldi aliit hafa hafþ hia þm o nilldum c forblindudum / þa hefdi senneliga þtta stormerc att at vpp lysa þa. Enn suo fer / þ hinum blind vegnar epter veniu sinne / at hann sier þa sidzt c dagrinn er sem hædztr.

Enu huernen þ Gydingarner ut af þessu agætligu dasemdar teickne eru hærder tiil betrunar / o myckiu framar forblindader vordner vpp i mo Christo / Suo at þr eirnin fyre þann skulld sama sopnuduzt a mote hm / og radguduzt vm sin a mil huernen at þr feinge helldzt radit hann af Daugum/ Og huernen þ hann hefer nikit vndan þra grundar ædi / og geingit burt i þann stad sem nefnndizt Ephrem/ þ hid sama les þu i þm Ellefta Capitula Johannis/ Sa ed hier epter/a stendr skrifadr.

Saa Hinn Elefte Capitule Johannis vt af Lazaro med stuttre vtskyring.

En þar lm sa madr siukr/ sem Lazarus var at nafne

ne vt ap Bethania / i hybylum
Þra Mariu og systr hennar Mar=
the / enn Maria var su sem Her=
rann hapdi smurt medr smyrslū/
og hans pætr þurckat med sinum
harlockum/Þrar hiñar somu bro
der var Lazarus sa ed siukr la.
Systr hans sendu þa til Jesu/og
lietu seigia hm̄ suo/Lauardr/sia=
nn þ sa ed þu elskar hann er nu
siukr. Þa Jesus heyrdi þ sagdi
hann. Þesse sott er eigi til dau=
da / helldr til Gudz dyrdar / suo
at Son Gudz verdi pyrir hana
dyrckadr. Enn Jesus elskadi
Marthā/og systr hennar/og suo
Lazarum. Sem hann heyrdi nu
þ hann

Ꝥ hann var siukr / bleif hñ sam[...]
two daga i þm stad sem adr va[r]
hann.

Gydingarner villdu gryta Jesum til Jerusa-
lem þar fyre fo hann þadan i burt yfuer vm an
Jordan þar Johannes var vanr at skira Joh. j.

Suo sagdi Christur eirnin vid þñ sem blind
var fædr Joh. xi.

Ꝥ skin so sem væri ꝥ litill ninskapr enn so vten
dar Gud anll sin nadar innar verck / þess eins efter
dæmis / Exodi viii.

Epter ꝥ talar hann til sinna
Lærisueina / latum oss ferdazt
aptr i Judeam. Hans Lerisuei-
nar saugdu þa til hans Meista-
re / Um nærstunne þa villdu Gy-
dingarner gryta þig / og þo vill-
tu fara þangat aptr ? Jesus sua-
radi / Eru ecke tolf stunder i de-
ginum ? Huer hañ geingr a de-
ginu[m]

ginnum/ sa steytir sig ecki / þuiat
hann sier lios þessarar verall-
dar. Enn huer hann er vm nætr a
gange sa steytir sig / þuiat þar er
eckirt lios i hm̃/ Þetta hid sama
sagdi hann / og epter þ talar hñ
til þra. Lazarus vinr vor hann
sepr/enn eg per at vppuekia hañ.
Þa sogdu hans lærisueinar / la-
uardr/ pyrst hann sepr þa batnar
hm̃/ enn Jesus sagdi vt ap hans
dauda. Enn þr þeinckti þ hann
munde seigia vt ap edleligum
suepne. Þa sagdi Jesus þm þ o-
pinberliga vt/ at lazarus hañ er
[illegible]tinn/ og eg em gladr ydar veg-
na þ eg var eigi þar / suo at þier
truet/

truet / En latum oss nu fara ti hans. Þa sagdi Tomas sem kalladizt tortrygginn til lærisueinanna / Forum vier þangat / suo at vier deyium med hm̄.

Item hins sama eit epter dæme þm heilogum kuinnum sem vm langa tiima voru obyria Gud hefer alla vora lifdaga sier i hende Psalm xxxi.

Ut af þui, seiger Christr med einne epterlikingu af þm andliga deginum og nottinne / A deginum ganga þ er / at þu skalt giora huad at þier i þinne kallan er befalat Suo sem Christr gerdi / Vor dagr og lios er Christr Johan : ix.

Þat Gudz dyrd yrdi þar fyrer fru at.

Hiner adrer urdu ofrmiog hrædder / En Thomas vill nogu miog framm hleypinn vera / a hans piningartima / hleypr hann i burt lika sem hiner adrer og er einnin vantruadr epter Drottins vpprisu.

Þa kom Jesus / og fann þ / hann hafdi þa þegar fiora daga i grofinne leigit / Enn Bethania var hart nærre Jerusalem / suo

sem nær þimtan renne skeid / og mager Gydingar voru þær kom̃ner til Martham og Mariu þin huggan af vetta yfuer sinu brodr. Sem Martha heyrir nu þ Jesus kemr / geingr hun þm̃ i mote / En̄ Maria sat heima epter i husinu.

Þui hun visse þ ecki so sem hier epter fylger. Siadu huersu þ truan verdr skelfd i freistunn̄e og kemr þo til sialfssins aptr.

Þa sagdi Martha til Jesu / Herra ef at þu hefder hier verit / þa være broder minn eigi latinn / Enn eg veit / at huers þu beidizt [illegible] giudi / þa gefr giud þier þ Jesus sagdi til hennar / Þin̄ broder skal vpp aftr risa / Martha sagdi þa til hans / Eg veit vel þ hann

mun

mun vpp aptr risa a epsta dags
vpprisu / Jesus sagde til hennar
Eg ein vpprisan og lipuit / huer
hann truer a mig / Sa munlipa/
pott at nu pegar daudrværi / Og
huer hann lipuer og truer a mig.
Sa, skal eigi deyia at eilipu/ Tru
er pu pessu ? Hun sagdi pa til
hans/ Ja Herra/ eg true/ p pu si=
ert Christr sa Sonr Gudz/ Sem i
heiminn atte at koma/ Og pa ed
hun hapde petta sagt/ por hun oc
kalladi heimugligãa Systr sina
Mariu/ og sagdi / Meistarinn er
i nand og kallar a pig / Eñ sẽ hũ
heyrdi p/ stod hun vpp iapnsnart
og kom til hans/ puiat Jesus var

enn eigi kominn til kastalans/
helldr var hann en̄ i þm̄ stad/ þar
ed Martha hafdi i mote hm̄ ko=
mit. Enn þr Judar sem hia hen=
ne i husino voru og huggan veit=
tu/ sau þ at Maria stod suo skiot=
liga vpp/ og gieck vt/ fylgdu þr
henne epter/ og saugdu/ Hun̄ fer
til grafarinnar at grata þar.

En̄ sem Maria kom nu þan=
gat ed Jesus var/ og saa hann/
fiell hun hm̄ til fota/ og sagdi til
hans. Herra ef at þu hefder hier
verit/ þa være broder minn eigi
andadr. Enn ed Jesus sa hana
grata/ og þa Gydinga eirnin gra=
tandi sem med henne komu/ byf=

ſtizt hann inn i andanum / ꝛ ſkur=
ladizt med ſialꝼum ſier / og ſag=
di / Huar haꝼe þier lagt hann ?
Þ ſagdu hm̄ / Herra kom þu og
ſkoda / Enn Jeſu ꝼiellu þa taar
aꝼ augum. Þa ſogdu Gydingar=
ner / Sia þu / huerſu hann heꝼer
elſkat hann / Enn ſumer aꝼ þm
ſogdu / Joh: ix. Kunne hann ec=
ki ſem opnadi blindz manz au=
gu / at gioꝛa vid þui / at þeſsi heꝼ=
di eigi dait. Eñ Jeſus angradizt
þa enn med ſialꝼum ſier / og kom
til greꝼarinnar / enn þ var ein
Jardgroꝼ / og ſteinn var þar yꝼ=
uer lagdꝛ.

Byſtizt hann vidꝛa a mote dauda num / þar ed
aull verolldin er med ꝼoꝛhindꝛut / Hann veit þ ha nn

hlytr a krossinum at bitala þ/ Þier kemr hm̄ og i hug
angr treiginn i gras grasgardinum.

Jesus sagdi/ Takit steininn
burt af/ Martha systr hins fram
lidna/ sagdi til hans. Herra hn̄
olycktar nu þegar/ þuiat hann
hefer fiora daga leigit. Jesus
sagdi til hennar/ Sagde eg þier
ecki/ ef at þu tryder/ þ þu skyll-
der sia Gudz dyrd? Þa toku þr
steininn ofan af þm stad/ huar
hinn framlidne var i lagdr/ enn
Jesus hof þa sin Augu vpp og
sagdi/ Fader eg þacka þier/ þ þu
heyrdir mig/ enn eg veit at þu
heyrir mig alla tima/ helldr fy-
rir folksins saker/ sem hier stendr
vm

um kring/ sagdi eg þ/ suo þz true
þui/ at þu hafer sent mig.

Meir enn eitt sinn vt slocknar su hinn neyka-
uen.

Les og eirnin af þeire raust sem af himnum
kom Johan: vij.

Pa ed hann hafdi þtta sagt/
kalladi hann med harri raust/
Lazare kom þu vt. Og hiñ fram
lidne kom vt/ vafinn med lik-
bondum at hondum og fotum/
et hans asiana sueiput medr suei-
ta duke. Jesus sagdi til þra/ Ley-
sit hann/ og latid i burt ganga.
Marger vt af þm Gydingum
sem komner voru til Mariu/ og
sau huat Jesus giorde/ trudu a
hann/ enn sumer af þm geingu
burt

burt til Phariseis / og sagdu þm
huat Jesus hapde giort.

Christi sannarligr Gud atte ypuer dandanum ad
bioda.

Pa samtoku Kennemanna
hopdingiar og Phariseer eitt rad /
& sogdu. Huad skulu vær til gio-
ra ? Þessi madr giorir maurg tei-
ckn / ep at vier sleppum hm su-
pa trua þr aller a hann / pa koma
hinet Rommerstu og taka ap oss
Land & lyde. Enn ein ap þm Cai-
phas at napne / sa ed þ sama Arit
var Biskup / sagdi til þra. Þier
vited eckert / hugleidit og eckert /
At betra er pyrir oss / þ einn madr
deyie pyrer polkit / helldr enn þ aull

þiodin þyre parizt. Eñ þetta sag-
di hann ecki / vt ap sialpum sier
til / helldr ap þui at hann var þess
hins sama Ars Biskup / þa spa-
di hann / þ Jesus skylldi deyia
þyrer polkit og ecki allemazta þy-
re þ polk / helldr þ hañ tilsamans
sapnadi þm Gudz bornum sem
sundrtuistrud voru. Og vpp þra
þm deigi radguduzt þr vm sin a
mille / huernen þr gæti hann ap
lipue tekit.

Verdlaun in Christz og þess hins helaga Euan-
gelij.

Þ leidt illmenne vær innset i Gudz Embætti / og
ap þui vard hann at leggia hñe eithuat got til vorra-
vegna / þo hann þenckte þar ickert gott med.

Eirnin lika þm hinum heidnu / og ollum þm
Sem seirna meir a timum trua mundu Gudz Euan-
gelio / Eph. j. Hann elskadi oss etc. Rom. v. Slikerka

voru

voru hladner med allzkyns afguda dyrckaner/og van trunad.

Enn Jesus gieck eigi þadan i þra / opinberliga a medal Gydinga/ helldr for hann i burt þadan i eitt bygdar lag nærri eydi maurckinne i þa borg sem kalladizt Ephrem / og þar vm syfladizt hann med sinum Lærisueinum. Enn Paschar Gydinga voru þa nalæger/ og marger vt af þui bygdar lage geingu vpp til Jerusalem fyrer Paschana/suo at þr hreinsudu sig. Þa stodu þr/ og spurdu epter Jesu/ og toludu sin a mille i Mustierino/ Huat synizt ydr vm þ / at hann kemr eigi til

Hatidar dagsins / Enn Kennemanna hafdingiar og Pharisei hofdu latid þ bod vt ganga / at ef nokr uisse huar hann væri / þa skylldy sa vnder visa þm þ / suo at þr mættu taka hann hondum.

Epter laugmalino hofdu þr margar saurganer þar i mot þa hofdu þr eirnin margar þuoningar / offraner og hreinsaner / J mote Paschunum hreinsudu þr sig sein saurgazt hofdu/so sem ij Para. xxx. Og Gydingarner villdu ecki inngangа medr Jesu i Pilatus hus.

Reisan Christi til Jerusalem litclu einu fyre hans liflat.

NV þo at þ væri bodit af Kennemanna Hofdingum/og Skriptlærdum/ Joh. xi. þ huer ætti at segia vt af sier/ef at nockr visse þ huar Christr væri/ suo at þr mætti lata gripa hann og hondum taka / þo

geingr hann ongu ap sidr / og helldr sinu fram i vpp-tekinu vercki vorrar saluhialpar / og reiser viliugliga aptr til Jerusalem til at lida þar sinn dauda / huer ed vera skyllde por fullnadar giord og endr lausn / Enn reisuna til Jerusalem / og huernn þ hann i þre reisu medr predikan og Jardteickna giordum þer i gegnum Samariam og Galilam þ sama vtskripar hin heilage Lucas nærsta kostgæpuliganna / alt i pra nidrlage hins nunda Capitulans / til þess hins Tuttugazta.

Hygg nu at huersu hann pryder sina reisu medr mycklum og morgum dasemdar Jardtriknum / Þui at suo bar til þa ed hann por vpp til Jerusalem Luce. xvij. Og gieck i gegnum mitt Samariam og Galileam / at hann a pornum veg hreinsadi þar tiu likpraa menn / Item þ hann i þre somu reisu ueik sinum tolp lærisueinum emsliganna vt ap Matth. x. Og skyrdi þm pra huernen hann ætti at deyia og vpp aptr at risa / Og a taldi þa Jacobum og Johannem pyre þ þr uoru suo metordagiarner og virdinga giarner og kenner hinum Christnu medr þui / þ em skule odrum piona. Luce. xviij. Item adrenn hann gieck inn i borgina Jericho / gap hann blindum manne syn / Sem vid veigin sat og beidde olmosu Luce xix. Enn þa ed hann reisti um i sialpann stadinn / og gieck i gegnum Jericho / veitte hann heilsugiop huse og hemkynne Zachei / og sagdi / J dag er þessu husse heilsugiop at hondum konim / med þui þ hann er eitrum Abrahams Sonr / Enn þa ed hann dro burt ap Jericho / Satu

tueir-

tueir menn blinder vid veiginn / fra augu a hæt dí hann/suo at þr sau íafn snart Matth xx. Slicks þa heper truan til vegar komit med þm / huerier ed vt af Gudz krapti hapa og truat / þat Jesus Christr væri af faudrnum sendr eitt lioss og hialprædi i þenn heim.

Historian laugardagsins

fyrir Palmsunnudag/
Johan: xij.

Ex dogum fyrer Pascha/kom Jesus til Bethania / þar ed Lazarus var/Sa hinn fram lidne huern ed Jesus hapdi vpp uakit af dauda / enn þr til biuggu hm þar eina kuelldmaltid / og Martha þionadi/Enn Lazarus var einn af þm / Sem til bordzins sat med hm/þa tok Ma

 ria

tia eitt smyrsla pund af hinu sæ=
razta og dyrdligazta Narden/og
smurde þar med fætrnar a Jesu
og þurkadi med sinu hofud ha=
re hans fætr / Enn husit fylltizt
vpp af sætleiks ilm smyrslanna/
Þa sagdi eirn af hans Lærisuei=
num/Judas Symonis son / Sa
ed sueik hann þar epter a/ Huar
fyre eru þessi smyrsl eigi selid fy=
rir þriu hundrut peninga / og ge=
fit fatækum. Enn þetta sagdi
hann ecki af þui / at hann hirte
um fatæka/helldr af þui at hann
var þiofr / og hafdi þie pyngiu=
na / og bar þ sem gefit var / Þa
sagdi Jesus / Leyf henne slickt/

Þuiat þetta heþer hun geymt til mins greþtrunar dags / þui volada haþi þier alla tima hia ydr / enn mig haþue þier eigi alla tima.

Enn þa ed margt þolk aþ Gydingum þormerckti at hann var þar sialþr / komu þr þangat ecki einasta Jesus vegna / heldr eirnin at þr sægi Lazarum / þann ed hann haþdi aþ dauda vpp reist. Enn Kenne manna hoþdingiarner hoþdu og i radi at lata i helsla Lazarum / þuiat þyrer hans saker geingu marger aþ Gydingum þangat / og trudu a Jesum.

Hier sia þu og hygg nu at / vt aþ huerri art ed þesser Kennemanna hoþdingiar þr virdiliger þedr eru. Og vt aþ þessum hinum somum mattu eirnin læra at þeckia huerrar tegundar at eru vorer hoþ Prestar a þessum dogum. Blodgiarner eru þr / Epter þui sem ritningin kallar þa. Eins þa eru þr sinnader / lika sem at þu sier nu hier / Suo at þr villdu giarnan / at til lika a einne stundu vndergeinge og nidrþrycktizt / bædi Euangelion Christi og þr hiner somu / sem þ klarliga og hreinliga Predika og medkenna / suo at þr mættu ecki þar þyre missa sin akrlaund og manna þorrad / sinar virdingar og metord / og adrar bukssins naudsyniar.

Historian Palmadagsins

Matth: xxj. Marci xj. Lu-
ce xix. Joha: xij.

Ess annars dags / þa ed þr komu hart nærri Jerusalem til Beth-phage vid fiallit oliueti/ sendi Jesus vt Two sina Læ-risueina/ og sagdi til þra / Fare þier burt i þ kauptun sem fyrer ydr liggr / og iafn snart ed þier komit þar iñ/ þa munu þier fin-na eina ausnu bundna og fola hia henne / a huerri ed alldreige hefer enn nein madr setid / leysit hana og leidit til min/ Og ef eiñ huer seiger nockut til ydar/ þa sei

git/

git/ Þat Herrann þurþue þ(ra) / og
stapn snart mun hann lata þau
laus vid ydr/ og senda hingat.
Lærisueinarner geingu ap
stad/og pundu eirnin polan bun-
dinn vid dyrnar a gatna motinu/
og giordu suo sem Jesus hapdi
b(ud)palat þm/ og nockrer ap þm ed
þar stodu saugdu til þra. Huat
giore þier þ(ad) þier leysit polann?
Enn þ(eir) sogdu til þ(ra) suo sem Je-
sus hapdi bodit þm / og þ(eir) leyp-
du þm þ(ad) / og þ(eir) hopdu ausnuna
og polan til Jesu/ og logdu sin
klædi þar a / og settu hann þar
vpp a.
Enn þetta skiedi allt saman/
 suo

ſuo at vpp fylldizt huat ſagt er fyrer ſpamanninn zan ed ſeiger / Seigit dottrinne Þion / Ottazt ecki þu Dotter zion / ſiaþu / þinn Konungr kemr til þin hoguær / og ridr a einne aúnu / og a einum fola klyf bæri ligre auſnu. Enn hans Lærisueinar ſkilde eigi þetta i Fyrſtu / helldr þa ed Jeſus var auglyſtr / hugrudu þr epter þui / at þ̃ta var af hm̃ ſkrifat / og þ þr hofdu hm̃ þetta giort.

Enn margt folk þ komit var til hatidar dagſius heyrdi þ Jeſus kom til Jeruſalem / og toku þui palm vidarkuiſtu / og geingu vt

gu vt hm̄ a mote: Suo kom þar og eirnin margt Gyndinga folk med Herranum sialfum af Bethania/ þ sem dagin fyrir hafdi þangat hlaupit/ ecki alleinasta til at sia Jhesum/ helldr eirnin Lazarum þan ed hann hafdi af dauda vppuaket: Enn þat folk sem hia hm̄ var/þann tiid hann kalladi Lazarum vr grofinne/ ꝛ af dauda vppuackte/ prisadi þañ giorning/ þarfyrer geck eirnin folkit vt i motte hm̄/ af þui þ heyrde/hann hafdi suodañ Jard teickn giort.

Enn Phariseer þr sagdu sin a mille: Pier siaet nu at vierko=

munu ongu til vegar/ sia ꝥ allr
heimrinn fer epter honum.

Enn margt Folk breidde sin klædi a veigin. Adrer þa hiuggu kuistu af trianum og dreifdu þm̄ nidr a veginn.

Og þa ed hann kom enn nær/ og þar ofan af fiallinu oliueti/ hof ꝥ Folkit vpp sem fyrir gieck og epterfylgde / og allr flockr hans Lærisueina af fagnadi Gud at lofa med harri raust/ yfuer ollum þm̄ krapta verckum/ sem þr hofdu sied / kolludu og saugdu.

Hosianna syne Dauidz/ blezadr sie sa þar kemr einn Ko-

nungr

mingr i napne Drottins. Blezat sie riki Faudr vors Davidz þ ed kemr i napne Drottins / Hosianna a vpp hædum / Fridr sie a himne / og Dyrd a hædum vppe.

Og nockrer vt af Phariseis þr ed voru med Folkino / sogdu til hans / Meistare straffa þu þina Lærisueina / Hann suarade oc sagdi til þra: Eg seige ydr / ef at þesser þegdu þa mūdu steinar ner kalla.

Og sem hann kom enn nær / sa hann a Borgina / og griet yfuer henne / og sagdi / Ef at þu vissir þ / þa mundir þu a þessum tima eirnin hugleida at / hvat til

þins ꝼꝛidar heyꝛdi / enn nu er þ dulit ꝼyꝛe þinum augum. Þuiat sa time mun yꝼer þig koma / þ þiner ouiner munu kring vm þig / og þin Boꝛn med þier eitt heruirckie setia / og þier vm satr veita / og a allauegū at þier þꝛeyn gia / og þig nidꝛ at velle bꝛiota / og lata eigi neinn stein yꝼuer odrum vera / aꝼ þui þ þu heꝼer eigi þeckt þinn vitumar tima.

Enn þar voꝛu nockrer Grickier medal þꝛa / sem vpp hoꝼdu ꝼarit at til bidia vm hatidina / þꝛ geingu til Philippo sa ed var aꝼ Bethsaida vr Galilea / badu hañ og sogdu : Herra / vier villdum

giar=

giarnan pa at sia Jesum / Philippus kom og sagdi þ Andrea / og þr Philippus og Andreas sagdu þ sidan Jesu : Enn Jesus andsuaradi þeim og sagdi : Sa time er nu kominn þ manzins sonr skal auglystr verda.

Sannliga sannliga seige eg ydr : Nema at suo sie / þat hueite kornit palle i Jordinna / og deyie / þa blipr þ eittsaman : enn ep þat deyr / þa pærir þat mickinn auogxt : Huer hann elskar sit lip / sa muu missa þ / og huer hann hatar sitt lip i þessari Verolld / sa varduelter þ til eilips lips. Huer hann vill þiona mier / sa pylge

mier epter / og huar eg em / þar skal og minn þienare vera / og huer hann þionar mier / þan̄ mun minn Fader heidra.

Min Sala er sorgfull nu atsinne / og huat skal eg seigia ? Fader hialpa þu mier vr þessum tima / enn þar fyre kom eg þo i þennann tima : Fader birt þu nafn þitt / þa kom raudd af himne / suo seigiandi. Eg hefi þat birt / og eg skal þ͞ eun vppbirta. Þa sagdi Folkit sem hia stod og a heyrdi. Þar vrdu reidar þrumr : Adrer sogdu : Eingill taladi vid hann. Jesus suaradi / og sagdi : Þessi raudd skiede ecki minna vegna / helldr ydar vegna.

Hier ſier þu/ ꝥ Chriſtr gledr ſig ecki i ꝥre dyrd og vegſeind ſem at folkit audſyndi hm̄ / Þui hier vard hann inn leiddr/ſuo ſem eitt vtualit Lamb af hiordinne/ꝥinn daga fyrir Paſcha/ꝥ er a hinum tiun‑da deige þeſſ hins fyrſta manadar Exodi xij. Enn huar fyre verdr hann inndleiddr / Einckum þar fyre at hann yrdi offradr/Þar vt af kemr og eirnin/Sa angrtreigum þann ed hann þo gefr i daudrſins valld og vilia/Sa ed hann ok hans riki villdi ſuo fyrer kro‑ſſis motgang vppbirta.

Nu yfuer keimr domſurſkurdan þeſſa heims/Nu mun og hofdinge þeſſa heims vtreckinn verda/ og eg nær ed eg verd vpp hafinn af iordu / þa vil eg lada þa alla til min/Enn þetta ſagdi hann at vtuiſa med hverium dauda hann atti at deyia.

Þa ſuaradi folkit honnum/ wier hofum heyrt i laugmalinu ꝥ Chriſtr hann blifue at eilifu / og huer‑nen ſeiger þu þa/ ꝥ manzins ſonr hliote vpphofum at verda? Huer er ſa manzins ſonr? Þa ſagdi Jeſus til ꝥra/Lioſit er eina ſtutta ſtund hia/ydur gãgit a me‑dan þier hafit linſit/So at myrckrin hondle ydr eigi Huer hann geingr i myrckrunum/ Sa veit eigi huert hann fer/truet a lioſit a medan þier hafit ꝥ/ vppa ꝥ þier ſieut ſyner lioſſins.

Og er Jeſus dro inn i Jeru‑ſalem/ vaar aull borgin a ridu

ſkialfue/ og ſagdi : Huer er þeſſi ? Enn folkit ſagdi : Þat er Jeſus ſpamadꝛinn af Nazareth vꝛ Galilea.

Og Jeſus gieck inn i Gudz Muſtierit/ og rakut alla ſeliendꝛ og kaupendꝛ i Muſtierino/ og boꝛdum veſlunar manna/ og ſtolum þꝛa ſem dufꝛ ſelldu hꝛatt hñ vm koll/ og ſagdi til þra : Þar ſtendꝛ ſkrifat/ Mitt hus ſkal eitt Bæna hus kallazt/ enn þier hafit gioꝛt þ at ſpilluirckia inne. Og blinder og vanfærir geingu til hans i Muſtierit/ og hann læknadi þa.

Hier gefꝛ Chꝛiſtꝛ klarliga til at ſkilia / þ þꝛ eru þiofar og illmenne/ og þ ecki heyꝛe þꝛi ſamkund heilagra

lagra/ þuiat sins eiginligs abata leita þr vnder yþuer varþi gudligrar þionuztu/ og þiona þo ecki samkundunne / epter þui sem þr seigia þat þre hinne somu verdr alleinazta þionat og hagrædt medt Gudz ordi/ til huers at þr voru iaþnt suo skickader sem Eyker og wlþballdar/ þr ed skynlauser eru/ Slickt hid sama þa giordi eirnin Christr a þui hinu þyrsta aare ed hann tok til at predika/ suo sem skriþat stendr Joh i odrum Capittel. j.

Enn þa er Kennemanna hoþdingiar / og Skriptlærdir sau þau vndr ed hann giordi / og þ bornin i Mustierino kolludu og sogdu Hosianna þm Syne Dauidz / vrdu þr miog reider / og sogdu til hans: Heyrir þu eirnin huat þessir seigia ? Jesus sagdi til þra/ Ja/ haþe þier alldreige lesit ? At vt aþ munne vngbarna & briostmylkinga heþer þu loþit tilreidt.

Og þa ed hann hapde vmskygnt alla hlute i Mustierino/ leit hann þa þar epter / og gieck at kuelldi vt til Bethania/ og bleip þar med þeim tolp Dulinn pyre Gydingum.

Eg þott hn̄ giordi slik teickn pyre þim / trudu þr þo ecki a hn̄/ suo at vpp pyllt yrdi malsgrein spamanzins Esaia/ þa hann sagdi: Herra huer truer vorre Predikan? og huerium er armleggr Drottins opinberadr? Þar pyre kunnu þr ecki at trua/ þuiat Esaias seiger enn i ordum stad: Han heper þra augu porblindat / og opherdt þra hiortu / suo at þr sægi

ecki.

ecki med augunum / nie skilldu med hiartanu / at þr snuizt / suo eg grædi þa: Þetta hid sama sagdi Esaias / þa ed hann leit hans dyrd, og taladi ap honum. Þo trudu marger ap Hopdingiunū a hann: Enn þyrir saker Phariseis þa medkendu þr ꝥ ecki / suo at þr være ecki vtrekner ap samkundunne / þuiat þr elskudu meir metord hia mōm / helldr enn vegsemd hia Gudi.

Enn þyrir saker etc. Þui ep at vier truum ap hiarta / þa verdum vier riettlater / og ep vier iatum med munninum þa verdum vier saluhialpliger / Og huer hann o einardar sig vpp til at vidrkenna mig seiger Christr / þyre mōm / þan sama vil eg og vanuirda at medkenna þyre minum þandr / og hans Einglum / Þo mun hann sa ed allar vorar synder ber / eirnin þen nann vorn breyskleik viliugliga vm lida / a medan vier apneitum honum eigi sierliga.

Historian Manudagsins
epter Palma dag Matth. xxi.
Marci xj.

OGannars dags þa ed þr geingu af Bethania hungradi Drotten: Og hann leit eitt fikiu tre a leingdar / vid veiginn / þ er lauf blaud hafdi: Þa gieck hann þangat at / huort hann fyndi þar nockut vppa / og hann fann þar eckirt vtan alleinazta lauf blaudin þuiat þ var enn ecki time til / at þar skyllde fikiur vera. Og Jesus suaradi og sagdi til þess / Nu vagxe a þier alldreige neinn auogxtr / og einginn ethe af þier nu hiedan af neinn auogxt at eilifu:

lifu: Og hans Lærisueinar heyr-du þ: Og þ fikiu treid fornadi vpp iafnsnart.

Þat merckir an efua eilifligann blindleik þra hĩna somu / Sem Gudz Euangelium er bodat / og þr ed þ sama heyra til forgefnis an allz auagxtar.

Þa komu þr aptr til Jerusa-lem: Og Jesus gieck inn i Mu-stierit / tok til vt ad reka þa sem seldu og keyptu i Mustierino / og bordum þra er vm skipte giordu a reidu peningum / og stolum þra sem dufr selldu hratt hann vm koll / og eigi lofadi hann / þ nockr bæri neitt i gegnum Mustierit: Og hann kendi og sagdi til þra. Stendr þar ecki skrifat? At mitt hus skule kallazt eitt Bæna hus

ollu

ollu folki / enn þier hafit giort ꝥ at ſpilluirckia inne.

Þeſſa ſomu hlute vtſkrifar Marcus uærſta ſkic⸗kanliga / Og i hans Hiſtoriu þa ſiaum vier klarliga ꝥ at þr eru eirum lika a Manudaginn vtdrifner af Muſtierino/ So ſem a Sunnudaginn / Og huerium ſkylldi ꝥ eigi truanligt þickia (eirnin þo at þeſſi Hiſtoria ſkyrdi þar eigi ſuo lioſliga vm) At agirtidim̄ Biſkupanna hafui iafnſnart vpp aptr reiſt / þa for⸗glatada voru ſins kaupſkapar / med þui at hatidin tok at nalægiazt / huer ed var einn riettr time fra kaupſkafar ? Þo at mier ſie eigi ouitanligt / ꝥ Auguſ⸗tinus i ſamanleſningu Gudzſpiallanna helldr ſuo ꝥ Marcus hafui ſlickt ſkrifat ſuo ſem at væri þetta hid ſama ſkied a Sunnudaginn/og ſee þui eckirt annad/ vtan ꝥ ſem Mattheus hann vtſkrifar / Lika ſem ꝥ Marcus endr ſkrifue nu ꝥ at nyiu / huat hann hafdi adr forgleymt i vtſkrifuingu Sunnudagſins / Enn ſlickt kann eg ecki vt af textanum at fornema / Þuiat ꝥ ſama er klarliga i nog vt af Manudeiginum ſkri⸗fat/ Eirnnin lika a þridiu daginn þa ſpyria þr hann at/ Vt af huada mackt giorir þu þetta /kann vera at þr hafe ottaſt at þui mig grunar/ ꝥ hann munde enn aptr at nyiu vm vellta fra ranglætis varninge.

Og þ kom yfir hina Skript=lærdu

Historian Manudagsins lærdu og Kennemanna Hofdingia / og þr leitudu epter huernen at þr gæti hellzt fyrefarit honnom / eñ þr voru þo hrædder vid hann / þuiat allt folkit dadizt at hans kenningu / Og at kuelldi gieck hann vt af Borginne.

A dagiñ kendi hann i Mustierino / enn ed nattadi gieck hann vt / og var vm nottina vpp a fiallino olíueti / og allt folkit tok sig snemma vpp til hans i Mustierit / til at hlyda honnum.

Hier vt af megum vier vel skilia / ꝥ hann hafui eigi alla nottinna blifuit til Bethania / helldr hafui hann vm nottina vpp a flallino olíueti / annat huort verit at kenna sinum Lærisueinum / suo sem at þu munt snarliga faa at heyra / elligar til bedit Faudrm̃ / suo sem at vier siaum ꝥ skiedi þa ed Gydinar fer gripu hann.

Ein Predikan Christi sem stiede a þessum dogum Johan: xij.

Esus kalladi vpp og sagdi/ Huer hann truer a mig/ Sa truer eigi a mig/ helldr a þañ em mig heþer sent / Og huer hñ ser mig/ Sa sier þann sem mig heþer sent / Eg em eitt lios i heiminn kominn/ suo at / huer hann truer a mig/ sa bliþur ecki i myrckrunum/ Og huer hann heyrer min ord/ og truer þm̃ ecki / þann mun eg eigi dæma / Þuiat eg em eigi kominn/ þ eg dæmi heimiñ/ helldr þ eg frelsadi heimiñ: Huer hann fyrelitr mig / og medtekr

eigi

eigi min ord / Sa heþer þann ed
hann dæmer / Þat ord sem eg ta-
ladi þat sama mun dæma hann a
Epsta deigi / Þuiat eg heþe eigi
talat vt aþ sialþum mier / helldr
Þaderinn Sa ed mig sendi /
hann gaþ mier sialþr bodord til /
huat eg skal giora og tala / Og eg
veit þat hans bodord er eiliþt liþ
Huarþyre huat eg tala / ꝥ tala eg
suo / sem ꝥ Þaderin heþer sagt
mier.

Historian Þridiu dagsins
epter Þalma Sunnudag Mar xj.
Matth xxi Luce xx.

En at morne þa geingu
þr þar hia / og sau fikiu
treid/at þ var þurt vordit
allt at rotum nidr / og Petr hann
hugdi at þui/ og sagdi til hans /
Rabbi Siaþu/at fikiu treid hue
riu ed þu formælter / er vppuis=
nat/Hiner adrer sogdu/ huernen
er þ suo skiotliga skied : Jesus
suaradi og sagdi til þra / hafit
traust a gudi / Sannliga seige
eg ydr/Ef at þier hafit truna/ og
efuit ecki/ þa munu þier eigi al=
leinazta giora slickt hid sama vid
fikiutreid/helldr eirnin huer ed
segdi til þessa fiallzins / tag þig
vpp ok fleyg þier i sioinn/ok efa
di ecki

di ecki i sinu hiarta/ helldr trydi/
at þ munde suo skie: huat hann
seiger/ þa mundi þ ok skie hann
huat hann seiger/ Þar fyre seige
eg ydr / allt huat þier bidiet i yd-
uare bæn/ þa truit/ at þier munit
audlazt þ/ þa munu þier ok med
taka þ hid sama/ Ok nær ed þier
standit og bidiezt fyrir/ þa fyrit
gefit/ ef at þier hafit eitthuat i
mote nockrum odrum / suo at
ydar Fader a himnum fyre gefe
ydr eirnin yduar brot.

Og þr komu enn aptr til Je-
rusalem/ og þa ed hann var at
kenna folkino i Musterino/ og
Predikadi Gudz Euangelion/

geingu at honnum Kennemanna hofdingiar og Skriptlærdir med Olldungum lydzins og sogdu til hans: Af af huada mackt giorir þu þetta? eda huer hefer gefit þier þa mackt/ at þu giorir slickt? Enn Jesus suaradi og sagdi til þeirra: Eg vil og spyria ydr at einu ordi/ ef at þier seigit mier þad/ þa mun eg einnin seigia ydr/ vt af huada mackt eg giore þetta/ Skirn Johannis huadan var hun? huort var hun af himne/ edr af mönnum? Suarit mier/ Þa hugleiddu þeir med sialfum sier og sogdu: Seigium vier at hun var af himnum/ þa mun hann seigia

til vor/huar þyre trudu þier honnum þa ecki? Enn ep vier leigiũ at hun var ap mõm/ þa hliotũ vier at ottazt polkit ꝫ alt polkit mũ þa grypta oſſ griote: Þuiat þr hieldu aller/ þ Johãnis væri eiñ sanr Spamadr. Og þr ſuorudu og ſogdu til Jeſu/ vier vitum ecki: Þa ſagdi Jeſus til þra/ ſuo ſeige eg ydr eigi helldr/ vt ap huæ da mackt eg giore þetta.

Ein Summa eda ſamanleſningr

vt ap þm þrimr Gudzſpialla mõm ap þui ſem pleira er ſkied a þridiu dag/ ginn/ huat er vier megum eiñ pramar. Leſa in Mattheo/ Marco og Luca.

Ann tok þa til at tala med morgum eptter likingum/ þyrir huertar hann gaþ klarliga til at skilia þra vantrunad/ ok blindleik þra hardudugs hiarta/ ok huernen at þr skylldu eirnin vtrekner verda/ ok þ hiner heidnu ættu i stadin þra ŭtekner at verda/ þar med eirnin lika þ Tollheimtū menn ok portlipuis kam/ skylldu þyrr komazt i himmarike helldr enn þr/ Huert rike (i Christo þm Konunge) aþ himne hingat opan komit er/ i hueriu at bygger eingen likamlig helldr Gudz rett=

riettuise / og mun riettrudum
gefit verda / Stundum þa kom
hann þui eirnin suo til vegar / þ
þr med sinne eiginligre ordrædu
stroffudu skalfa sig: Og sem þr
formercktu nu þ / þa leitudu þr
sier lægis / huernen at þr feinge
hellzt latid gripa hann: Enn þr
ottuduzt þo folkit at þui / Af þui
at þ hielt hann fyrir einn mercki=
digann spamann.

Þa geingu Pharisei ú burt &
hielldu radstefnu sin a mille /
huernen at þr feingu hellzt vie=
lat hann i ordum / og sendu þa
til hans sina Lærisueina med
Herodis þienorum / og lietu þa

med vnderhyggiu spyria hann at/ huort þat være riett/at þr gæ=
fi Keisaranum skatt: Huerium hann suaradi suo/ Gefit þ Kei=
saranum huat Keisarans er/ og Gudi huat Gudz er. Jafnsnart þa geingu eirnin Saducei till hans/og spurdu hann at vm vpp risu framlidinna/ enn þm̃ gaf hann snaugt andsuar / suo at þr þognudu vt af og folkino ægdi þær somu hans Kenningar.

Þiñ skriptlærda/sa er eirnin freistadi hans spy=riandi epter þui hinu ædzta bodordinu sem var i laug=malino/honum þa vnderuisadi hann þat sama / og opinberadi þ fyre hannum/ efer þui sem hans spur=ning var/ einckum huert at være hid ædzta bodordit.

Þr hræsnarana sem lietuzt suo forkloker og skil=uiser i laugmalino/þa hinu somu spyr hann at/ huers Son þ Christr sie / Vt af Laugmalino / og þui hinu

ædzta=

ædzta badordinu kunna þr meiſtarligar ſpurningar fram at gefa/ Enn ecki ſpyria þr neit ſinn epter Christo/ Eins og þ vorer diupſetter ſieruitringar giora/ enn þ ſama hefer þra blindleike verit / Þui fyre þ ſædit Abrahams ſem er Christr var þm blezunin til saugd/ fyre huert þr ſkylldu frialſer verda vt af bo/ luaninne/i hueria ed allar þioder eru inn fallnar/ enn ecki fyrir verckin Laugmalſins / nie neina mannliga krapta /Þar epter a priſadi hann þa eckiuna(ſem tuei mur half peningum offradi/meir enn alla hina adra fyrer ſinnar truar ſaker.

J mot þm ſiergædis Gydingum talar hann til allz lydzins / og ſetr þm ſialfum a heyranda miog hardar a tolr/ Suo ſem at ſie þr adrer glepſandi var/ gar/ Og medr þeſſare ſinne koſtgæfuiligre mædu / þar ed hann ſuo fregt framfylger med Gudz Euan/ gelio/Leidriettandi ſuo þar med þa hinu ſomu ſem hans Euangelio trua/og ſtyrcker þa i gegn ollum lær dome hræſnaranna / og fra ogudligum vppſettninge (an hueria foreydingar þ Gudz Euangelion kann ecki predikat verda) og afrekar ſier ſuo þar med þann dauda/ Sem hann var hingat kominn til at lida/ ſuo at hann fyre þann hinn ſama / giordi eina þægiliga offran fyrir allar vorar ſynder.

Sidazt þa vrdu opſoknar menn Heilags E/ uangelij þetta af honnum at heyra/ þ hann ſagdi / Siact at ydart hus / ſkal ydr i eydi latid verda Þuiat eg ſeige ydr / at þier munut eigi ſia mig /

 þangat

þangat til ed þar kemr ed þier mihut seigiā / Bles-
zadr sie sa at kemr i nafne Drottins. Enn a Dulta
Sunnudeige sogdu Gydingarner suo / og lika þar
epter a þa ed þr snerust til rlettrar trûar / Huer
ader þr sia ecki Christum / helldr eru þr blindader i
vantru.

Og þa gieck hann vt af Mustierino/og hans
Lærisueinar geingu til hans/og syndu honum byg-
ging mustierisins/og þr dadust miog at þui. Enn hann
sagdi þm þa ꝥ fyrir : þr þar munde eigi einn steinn
yfer odrum blifa / sa ed ecki yrdi ofan brotinn. Og
ꝥ sama fyre þann skulld / ꝥ Gydingarner hefdi nu
eigi a vorum daugum ꝥ neitt ed þr mætti vpphefia
sig af / oss hinum Christnu til nidrunar / Lika sem
at væri eirn allar fra sidueniur fullkomligar / og
stædi en nu stadfastar,

Og sem hann satt vpp a fiallino Oliueti/sag-
dr hann eirnin sinum Lærisueinum ꝥ fyrir/huer-
nen ꝥ Gydingarner skylldu vt flæmder/ Lika Bor-
gin og Mustierit nidr brotid verda / enn þo skylldi
þar adr fyrre koma falsspamenn þeir ed folkit mun-
du afuega leida / og suo þr / a þeir sem Gudz E-
uangelion medkendu skylldu eirnin ofsockter verda
af Gydingunum/ suo at þeir forþienudu þoss full-
komligar sina hefndar refsing i. Tess : ij. þott at
slikar ofsokner hafui Christnum mönn eirnin seirna
meir þar epter a vt af Heidnu folki nærsta þung-

liggia lagdar verit / og einn i dag verda hia oss vpp a lagdar fyrir Gudz Euangelions saker. Hann spadi og einnin frammleides þui fyrir / at þa (nær ed ꝥ verdi vt giort vm Gydingana) munde einnin i Christninnä inn koma vonder villu menn / og Predika suo / Siaet hier er Christr / eda þar er hann / ꝥ er / at þeir munu suo Predika og kenna / ꝥ samuitzkunar munu villar verda / og vita eigi huat Christr er / eda huar þeir skulu hann finna / Swo ꝥ huer einn mun a setia sier med sierligum hætti salu hialpligt at verda / vt af eiginligum verekum og verdskulldan an Christz / og ꝥ sama þo vnder Christiligu nafne.

Nu þott at slickt hafui skied / og hangi nu einn dagliga yfuer / þa erum vier þo efuablandner i þui at þusund / fimm hundrut Arum lidnum / huort ꝥ muni vera skied / og huort at þeir hluter mune hafa vppfyllazt / sem Christr sagdi adr fyrir af þim Antichristi og falf Spamönn medr þra lygiligum Jardteickna giordum : Hueria Hofdingia ed Paal Postuli kallar mann syndarinnar / og Son fortapunarinnar / huer at er einn Gudz motstodu madr / sa ed sig forhefr vpp yfuer allt huat Gudz / edr Gudz þionuzta kallazt / huerier fyrir oskynsamligan Lærdom vt af þra skilningsleyse villa skylldu allann heiminn/ (Huiat þr sialfuer skilia ecki huat þeir seigia / og vita eigi huat þeir vpp setia / Seigiandi suo : Siaet hier er Christr eda þar er hann / Jmote huerium ed

 hann

Ein Underuisan vt aþ

hann heþer ádr vt brꝛyniat oſſ medr ſínu ſignada ordi/ og ſagt ſuo / Truit þm ecki : Siaet þt eg ſagda ydr þ þyre þram. Enn þa ed ſlíckt kualrædi ſamuitz kunnar og villu domr Antkꝛiſtzins tekr einn enda/ þ er / nær ed ſkír og hreim ſannleikrinn Gudz Euangelij verdr auglioſ / Sie þa ſeiger hann þyrir/ at vier ſkulum ſnarlíga ſia teicknin þeſſ til komanda domſins/ og hins eþſta dagſ.a Solunne og Tunglinu etc. Hygg þu at / huorꝛ at nu vm ſtunder ſie ecki þuilíkr time þyre hondum ? Og ſlíkt hid ſama geþr hann til at ſkilia med ſkyrum ordum og epterlíkingum : Suo ſem þ vier Siaum hia Mattheo/ og odꝛum Gudzſpialla mõm.

Og þ ſkiedi ſuo / þa ed Jeſus haþdi vt endat alla þeſſa rædu / at hann ſagdi til ſinna Læriſueina/ Suo ſem þan ſama þridiu Daginn (þuiat þann næſta þimtu daginn þar epter/þa var þ Paſcha aptan) þier vitid at epter tvo daga lidna þa verda þ Paſchar etc. Suo ſem þ hier ſeiſt meir i Hiſtoriunne mun epter þylgia.

Ein Underuiſan vt aþ Paſcha
Hatidinne/ eda aþ Hatidinne hins Sæta braudz.

Hatidin þra hinna oſyrdu braudanna/hun var halldin ſio daga i ſamt / a hueriũ daugum þ Gydingarner mattu ecki ethanie þĩnazt lata neitt

neitt Surdeig i sinum husum/suo sem at skrifat stendr Exodi xii. Leuiti: xxiii. og Nume: xxviii. Sa fyrste dagrinn / var hinn fimtandi dagr þessa fyrsta manadar. Hann var suo heilagt / þ menn mattu ecki neitt þionuztu verck giora a þm hinum sama/ Sa hinn Siounde dagrinn var iafnt eirnin lika suo heilagt. Vm kuelldit fyrir / þ et þm Fiortanda deige/ athu þr lambit / a hueriu þ eingin lyta var/ og þ sama var eitt hrutlamb/ eins aars gemallt / og þ steicktu peir vid elld / huert þr athu sidan med beiskum grasa: Jurtum / og athu suo pat med osyrt braud. Huer bodord at pull vorumed andliga leynda doma/: vt af huerium ed S. Pall seiger suo i hinum fyrra Pistle til Corinth: v. Capit. Hreinsit i burt þ gamla Surdeigit / swo at þier sieut eitt Nytt Deig.

þessir Sio dagarnier hins Sæta braudz vrdu eirnin kallader Pascha / þ er Paschar / lika sem þ vier kollum pa og eirnin r Eun vpp a Ebresku Phase / þ er ganga / Suo sem þ verdr eirnin vtlagt Exodi xij. Capit. Af pui seiger eirnin hinn Heilage Johannes r hinum xviij. Capitula suo: At þat þyre geingu þr eige inn i þing husit/at þr saurgudu sig eckt helldr þ þr hiellldu Pascha/þ er / at þr mættu neyta Paschanna /þat sama mattu ecki skilia vt af neytingunne Lambsins / Huert ed þr hofdu epter Laugmalino ethid pegar um kuelldit fyrer/ helldr vt af neytingu þra hinna sætu braudanna / þau ed þr hyrasnarara

ſnatarner villdu hreiner etha / ſuo at þr ſyndgudizt ec-
ki / Þuiat eirnin þr ſem þyre hatidina hofdu ſynd-
gazt og ſauruger voru / hielldu ongua Paſcha / þyrr
enn þ þr hreinſudu ſig met vatz þuonnugum / þauſtum
harſkurdi / og ymiſligum þornþær ingum etc. Suo
ſem at ſagt verdr i þre annare bok Paralipo. xxx. ca:
Met ſama hætti ſeigizt og eirnin Johannis xi. Cap /
Þat marger geingu vt þui ſama bygdar lagi vpp til
Jeruſalem / þyre Paſchana / Suo at þr hreinſudu ſig.

Nu mætti einn huer ſpyria / Huar þyre þ. Gudz-
ſpialla menniner kalla þann þiortanda dag þess ma-
nadar þañ þyrſta dag hinna oſyrdu braudz daga / med
þui þo at i Laugmalino verdr ſa hiñ þiortāde dagriñ
reiknadr þyrir hinn þyrſta ? Andſuar / Sa hinn þyrſte
hatidar dagr þra ſætu braudanna / var ſa hinn þim-
tande dagriñ þeſſ þyrſta manadar / eda Paſcha mana-
dar / Enn þetta vppyriadizt þo at kuelldi hins þyrra
dagſins / lika ſem allar adrar hatider Gydinganna ep-
ter laugmalino / Suo ſem þ ſkripat ſtendr Levitic.
xxiij. At i þra hinu þyrra kuelldino / alt til hins an-
nars kuelldzins / ſkulu þier hallda ydra Huordaga /
Og Gene i Cap. At þa vard af hinu þyrra kuelldino
og mornenum epter einn dagr / Suo inngieck nu ha-
tidin at kuelldi þeſſ þiortanda dagſins / a huerium þr
athu Paſcha Lambit / og toku til at etha þau hrein ſæ-
tu braudin / Alt ſurdeig var þann dag i burtu lagd /
adr enn kuelldit kom / Þar þyre kalla Gudzſpialla me-
ñirner þann þiortanda daginn / hinn þyrſta dag þrar

ſætu

Pascha Hatidinna

sætu braudz hatidar/af þui/ ꝥ at kuelldi þess sama dagsins/inngieck su hatidin/og ꝥ surdeigit var nu i burtu latid/og ꝥ ꝥr toku þa til at etha þau hinu sætu braudin/ Þui so stendr skrifat i annare bok Moysi xij Cap. A fiortanda deige þess fyrsta manadar at kuelldi/skulu þier etha osyrt braud/alt til þess eins og tutugaza dagsins þes sama manadar at kuelldi kom nu/ So at siaudaga i samt finnizt eckirt syrt braud i ydrum husum etc.

Enn at þetta sie nu suo/og ꝥ þu hafuer hier onguann misgrun a / þa vtleggr þetta Marcus Gudz spiala madr/og seiger suo/Þat a ꝥm fyrsta deige hins sæta braudz/þa ed Pascha lambit offradizt etc. Og Lucas hann talar eirnin slickt hid sama / og seiger / Enn þa ed dagr hins sæta braudz tok nu at nalægiazt a huerium ꝥ Pascha lambit hlaut at offrazt / Hann seiger a huerium ꝥ hlaut/ꝥ er /at Laugmalit baud slickt/Og Johannis hn̄ talar eirnin lika suo þar hann seiger/En̄ fyre Pascha hatidina etc. ꝥ er at kuelldinu fyrir Paschana/huert ed var a ꝥm fiortanda deiginum/ lika sem ꝥ adr vt af ꝥm hinum odrum Gudz spialla monnunum sagt er / A ꝥm sama aptne hefer hann epter saugn ꝥra annara þa kueldmaltid haldit / Og epter Euangelio Johannis hefer hann eirnin Lærisueinanna fætr þueigit/Þuiat suo seiger hann / Þat Jesus stod vpp fra kuelldmaltidinne/lagdi af sier klædin/tok sidan eit linklædi og batt vm sig /og epter ꝥ hellti hn̄ vatne i eina munnlaug/tok til at þuo fætina

a Lærisueinunum / og þurckadi þa med þui linkladi-nu sem hann hafdi vm sig bundit / Skamt eitt fyrir þessum textans ordum vtleggr oss eirnin Johannis nærsta agætliga leyndandom þess Phasas / ꝥ er ferar vt gongu / Suo sem er þetta / ꝥ hann seiger. Enn fy-rir Pascha hatidina þa ed Jesus formerckti nu ꝥ sinn time var kominn / at hann vtgeinge af þessum heime til Faudrsins etc.

Og þetta hid sama þa skalltu vandliga mer-ckia / Suo at þu skilier ꝥ vel huat Johannis hann seiger. Vppaa ꝥ þr saurgudu sig eckj / helldr ꝥ þr hielldu Pascha / ꝥ er / at þr mættu neyta Paschauna / Og eirnin ꝥ huat hn̄ seigr vt af hin fimtanda deigi-num. At ꝥ væri at fanga dagr Pascha / þar ed vier vilium seirna meir af seigia. Huiat Johannis samt hinum odrum Gudzspialla monnunum / vtskrifar þa somu nott / a hverri ꝥ Christr var Suikinn / huer ed hin fiortanda deiginum fylgde / lika sem ꝥ hiner fier Gudzspialla mennirner votta. Þar fyre seiger og eirnin Paall Postule suo / Þat Drottinn Jesus a hie nott / ed hann var Suikinn / tok hann braudit / braut ꝥ / og giorde packer etc.

Siwo sier þu nu / og er auglioſt / ꝥ Christr sie a Pascha deigenum krossfestr (huer ed var sa fimtan-de dagr þess fyrsta Manadar) og at þa væri ꝥ sannarliga lambit vtgefit og offrat fyrir allrar veralldarinnar synder. A hueriunn deige ed hann hafdi eirnin Pascha lambit ethid med Lærisueinu-num /

num/epter Laugmalino / og sitt Testamentum inn sett til sinnar minningar/og allz giorvallaz Euangelij og ꝥ sama fyre sin̄ likama og blod vnder yfuer mynd Braudz og Vins. Alt þetta þa er skied a einum/einckum a þm fimtanda deiginum / huer ed var sa hinn fyrste Pascha dagrin. Huiat kuelldit og nottin fyrir heyrdu til þess Hatidar dagsins / suo sem ꝥ adr er sagt. Og i hinne fyrstu Bok Moysi þa verdr kuelldit fyrir og morguninn epter einn dagr kalladr / Og adr enn ꝥ annat kuelldit kom / þa var allt saman þetta fullkomnat. Huiat vm þa Niundu stund dags/ gaf Drottin vpp aundina / Gud hann villdi og / at suo færi / ꝥ suo merckiliger hluter skylldu fullkomnader verda / a fyrsta Pascha deige.

Nu mætti einn huer spyria/Huort at Gydingarner mattu nockut giora slickt / sem var þetta / ꝥ þeir skylldu lata krossfesta hann a Hatidar deiginum/Huiat þeir sialfuer sogdu eirnin suo/ þa ed þeir samtoku sin rad/ At eigi a Hatidar deiginum? Satt er ꝥ/ at þr saugdu suo. Enn þo meintu þeir ecki Hatidina/ og ecki var þm hun suo hiart groin / helldr gieck þm þar mycklu framar hrædzla til/ ꝥ þr saugdu suo/ Huiat þr ottuduzt alþydu folkit at þui / sem þar uar a þm sama tima eigi all fatt/huert ed þra ogudeligum asetninge hefdi matt hamla. Þetta hid sama vtuisa eirnin þra eiginlig ord/ Huiat þeir seigia ecki suo/At eigi a Hatidar deiginum/þt ꝥ hæfer ecki/helldr suo/ Ecki a Hatidar deiginum/suo at þar verdi ecki neitt

vpphlaup

vpphlaup med folkino / Þar heyrir þu / ꝥ ecki hrædazt ꝥr Laugmalit/huert ed ꝥm fyrebaud ꝥra illann asetning/ helldr ottudnzt ꝥr folkit/ Suo lika ottuduzt ꝥr og eirnin vpphlaupit / og ꝥ sama hellzt fyre þann skulld/ at ꝥra o gudligr asetningr yrdi ecki forhindradr.

Huernen at ꝥr hafa hlifzt vid hatidar daginn og huersu ꝥm hefer hann hiart saar verit / ꝥ siaum vier nu vel. ꝥra meining vr af Hatidar deiginum/ hun vtuisar sig nogliganna/ þa ed ꝥr gatu fyrir Judas til stilling Herrann Christum hondum tekit/ Þui þa ed Judas hann hafdi giort kaup vid þa / og vissi i ꝥ sama sinne rad til at komazt yfuer Herrann Jesum / og þui beiddizt hann epter her folki vt af ꝥm/ til at gripa hann med a ꝥre somu nott/ þa ed eckert folk var hia honnum. Eingiun sagdi þa neit af hatidar deiginum/ Ja huernen sem ꝥ for um hatidina/ þa hlaut ꝥra rad fram at ganga huat sem ꝥ kostadi/ Eg helld ꝥ suo /at ꝥr oliner hundar / hefdi eigi fyrnit honnum a ꝥm hinum myckla þuottdeiginum sem þa var nalægr/ef at ꝥr hefdu ecki neinn annann bikuæmiligann tima þar till getad fengit/ Suo ofr grimmer/og heiptar fuller voru ꝥr vidr hann / vissiliga þa hefdu ꝥr vppdicktad einhueria afsakan / So sem ꝥ ꝥr og eirnin giordu/ Þar vier kynnum Gudi ongua meire þionuztu/ nie neitt ædra offr at giora/ helldr enn ꝥ / at kross festa einn þuilikann frægann foreydzlu mann Laugmalsins. Enn þo at þar hefdi

nu-

nu einnhuer annar misgiorningr framinn verit / þa hefdi refsingin vel maatt vndann dragazt eda fyre gefin verda. Enn su sman / ef at Gud var lastadr / hana skylldu vær eirnin a huott deiginum eigi lata o straffada. Swo kunnum vier einn liotann dreing med faugru skinne at skryda.

Merck nu huat eg seige fier. Judas hann er þar nalægr / og fr skicka vt med hm sina þienara / suo sem þ hann epterbeidizt / og vilia nu eckí leingr lata þ vndan dragazt / Huiat fr ottudust / ef at fr liettu þ suo leinge bida þ Hatidin væri vmlidin / þa kynne fr ecki suo bikuæmiliga at lata gripa hn / Enn sem hann er nu hondum tekinn / og þ fr hafa hann nu nalægann a mille sin / þa eru fr enn at nyiu ottablandner / og hugsiuker vm þ / ef at þeir skylldu hallda hann suo leinge fangenn / sem þ Hatidin væri vmlidin / at þa mætti hann fyre vpphlaup komazt vr fra hondum. Þar fyre gatu þeir vonder Gydingar eigi leingr bedit / þeir hlutu at flyta sier / þeir flyttu sier og eirnin / eigi alitande Gudz Laugmal / og heilagan tima / sem þa stod yfuer / Sia þu þann breittu fr vonder nidingar vid Gud og hans Son Christum. Enn med þui at slickt er nu sagt vt af vondz ligre rada giord illzku fullz hiarta / þa skalltu og eirnin þar af fram̄e vita / at ecki sie þ vt af fra vondzligre rada giord / helldr vt af sierligre Gudz fyrehyggiu / þa sie þetta skied og suo til skickat / þat Christr skylldi Dauda lida a

sialfua Pascha hatidina / ecki einazta fyre þann skuld ꝥ sannleikrinn kæmi yfuer eit med fyre myndinne / helldr eirnin lika þar fyre / at marger væri þar i hia / nær ed sa hin̄ hædzti kenni madrinn skylldi fyre vtann Jerusalem forn færa gudi allz heriar Drottne sitt blod Gydingunum / og heidinum þiodum till endr lausnar.

Eigi skal þier ꝥ vndarligt þickia / at þr dirfduzt slickt at gora a sinum Hatidar deige / Enn les þu þa Historiuna sem Johannis hann skrifar / þa muntu finna ꝥ þr hafa ecki allemazta a Hatidinne / helldr iafnan̄ i Mustierino sialfu / huert ed þr hiel du þo fyrer hid allra heilagazta einset sier eirnin / ꝥ þr hafa viliat gryta hann med griote / suo sem ꝥ i atianda og tiunda capitula Johannis skrifat stendr.

J Euangelio hins heilaga Matthtei sier þu eirnin ꝥ a þessum deige hafni Judas kastad þm xxx silfr peningum i Mustierit fram̄ fyre fætr fra hinna ædztu kenne mannanna / og olldunganna / amedann ꝥ hiner adrer presta hofdingiar og Oldungar lydzins a klogudu Christum / og offr selldu han̄ Pilato / Þuiat offraner hatidar dagsins hlutu fulkomnadar at verda og einckanliga þo morgun fiornin / huer ed var eit huersdagligt offr / Suo at hier væri ecki neit vndan dreigit / helldr ꝥ huorutweggia skiedi til lika / og med badū tueimr yrdi gudi þionat / einckum suo sem var fyre fram̄ flytning offrsins i Mustierino / og fyre lifiat herrans Christi / huer at er einn hialpare allrar veralldar.

Þat

Þar eru og þr nockrer ſem ꝥ meina / at ſa hinn fyrſte Paſcha dagrinn hafui vpp byriazt a þuott deiginum / af þui ꝥ Johannis hann ſeiger / At ſa ſame þuott dagr var mickill / Enn þar ſuara og ſuo til / lika ſem ꝥ eirnin Textinn ſialfr vtuiſar / ꝥ Johannis kalle mycklann / eigi Paſcha daginn / helldr þuottdaginn / Og hiner adrer Gudzſpialla menniner / kalla hñ og ecki añat vtan þuottdag / Eñ huer ſem ein þuottdagr hñ var meire enn allar hatider / Þuiat a þm fyrſta Paſcha deiginum / eda hins Sæta braudz og a hinum ſiounda deige voru aull þionuztu verck fyrre bodin / Enn þo var þar ecki fyrebodit at til reida þann mat ed þr ſkylldu etha / Suo ſem ꝥ Exodi xij. cap: ſkrifat ſtendr / Enn a þuottdeiginum dirfdizt þr eigi at til reida ſinn mat / Lika ſem ꝥ eirnin ſkrifat ſtendr Exodi xvj. Suo kann og eirnin at vera / ꝥ þeſſi Þuottdagrinn ſem þa kom a þm ſætu braudz dogum / hafdi fyre vppſetning Phariſearanna meire og ædre halldinn verit / helldr enn hiner adrer / Þar fyre ꝥ a þm hinum ſama ſaman ſafnadizt margt folck vr ollu landinu / og kom til Jeruſalem / Huar fyre ꝥ væntanda var godz kaupſkapar / og eigi allitils auinnings med mycklum fornanna innteckrum.

Hier til mattu i gen ſeigia / At þar ſie mote / ꝥ hid fyrra andſuarit / ꝥ Johannis opinberliga ſeiger / At ꝥ var ſa atfanga dagr Paſcha / Enn ſa atfanga dagrinn er ein til reiding / Þar vt af ſynizt ꝥ ſuo / ſem at hafui þetta ſuo mickit at ſeigia / At

ꝥ var

Ein vnderuiſan vt af

ꝥ var ein til reiding Paſchanna/elligar ſuo ſem ꝥ vi-
er plogum at ſeigia / at ꝥ var kuelldit fyrir Paſcha /
Þaruppa gef eg ſuodann ſuar / At lika ſuo ſem ꝥ ſa
þuott dagrinn ed kom a þm Sætu braudz daugum /
vard kalladar laugar dagr eda þuot dagr i Paſcum /
ecki fyre ꝥ/at hann kom adr enn hiner dagarnar paſ-
cha hatidarinnar/helldr ꝥ hann kom a Paſcha dogu-
num/So lika eirnin ſa at fanga dagrinn ſem kom a
þm daugum hins o ſyrda braudz vard kaladr atfanga
dagr Paſcha/ecki fyre ꝥ/hann kom fyrr enn Paſcha-
ner/helldr ꝥ haun kom i Paſcha dogunum lika ſuo
ſem ꝥ vier ſeigium enn i dag og kollum þann ſietta
dag vikunnar fauſto dagin i Paſchum / Huiat þuott
dagſins vegna/ vard huer hinn ſiette dagr / eda ſuo
ſem vier ſeiginn huer fauſtu dagr kringum Arit kal-
ladr paraſceua ſem þydizt atfanga dagr / ꝥ er ein til
reiding þuottdagſins/Huiat a þm ſama deigi hluti
þr at til reida þann mat ſem a þuottdeiginum ſkyll-
di ethinn verda/ Hinar adrar hatidernar hofdu on-
gua atfanga daga/ ecki helldr eirnin Paſcha hatidin
Huiat a þm ſomum/var ꝥ ecki fyre bedit at til reida
matin/vtan ſuo væri at þa bæri a þuottdogum.

Suo vill nu Johannis/og gefr ꝥ til at ſkilia/at
Gydingarner hafue a þm tima halldit hatid hina
o ſyrdu brauda/og ꝥ þuottdagrinn tæki þa at nalæ-
giazt/Sa ed var þegar hins annars dags epter / Þa
er Chriſtr ſkylldi ecki offradr verda/ heldr i grofinne
huilazt/Og i þm epter fylgianda textans ordum vt-
leggr

Iggr hann seiger. Enn Gydingar/med þui at þ var. Atþanga dagr/ suo þ likamarner bliþue ecki a Kross-sinum heingiande a þuottdeiginum (þuiat sa same þuottdagrinn var mickill / badu þeir Pilatum etc. Hann seiger ecki þ Atþanga deiginum haþui stragx epter þylgt Pascha dagrinn / Helldr sa hinn mickle þuottdagrinn / Og Marcus hann verdr þui eirnin samsaga / og seiger. Þat var sa Atþanga dagr / þ er þyrir hinn myckla þuottdaginn / Hann seiger ecki/ huer at er þyre Paschana / Lucas hann skriþar eirnin slickt hid sama.

Nu sier þu huernen þ allar þyrr sagdar greiner/ koma yþuer eitt/ vt aþ heilagre ritningu / hueriar eg heþe þyre þann skulld helltzt till teicknat / vpp a þ vier mættum Historiuna hægligar skilia / og þ vier vissum og sægum huernen þ gamla Testamentid eda Laugmalit samhliodar þessu / og huernen þ þyre myndin kæmi yþuer eitt med sannleikinum. Þar med eirnin þyre þra saker / sem ein hlut þungann giora i þui / þar eingin þyngd er at / og seigia an allra ritninga huat þm sialþum synizt.

BEDA einn idin og kostgæþinn Lesare allra gamalla ritningh Meistara / hann skriþar suo i þre bok sem kallazt de natura rerum xlvj. Capit. Þat Drottin vor haþui a þin þimtanda deige þess þyrsta Manadar a þausto deige hangit a Krossinum / og a einum þuottdaganna þ er a Sunnudeiginum vpp apter risit þra Daudum / Hier vti hlytr eingin Christinn

Pinan Christi epter

ſtinn madr eꝼua blandinn at vera / ſuo at hann verdi eigi uantruadr ꝼundinn / bædi Laugmalino (huert ed bydr þ Paſcha lambit ſkylldi oꝼꝼrazt a þeim ꝼiortanda degi þeſſ ꝼyrſta Manadar at kuelldi kominu) og ſuo Heilogum Gudz Euangelio / huert ed vitnar þ Drottinn ſie a þui ſama kuelldi aꝼ Gydingunum ꝼangadr / og ſidan a ꝼauſto daginn. þar epter a vm morguninn ſie hann Kroſſꝼeſtr og i grauꝼ lagdr / og þ hann haꝼdi þann ꝼyrſta dag Huottdaganna vpp apter riſit.

Piningin Drottins vors
Jheſu Christi / epter þiorum Gudzſpiolla mo̅m.

LAn hatidin ꝼra hinna ſætu braudanna / ſem kalladizt Paſchar / var þa nalæg. Og Jeſus ſagdi til ſinna Lærtſueina. Þier vitid þ epter tuo daga verda Paſchar / og Manzins Son mun oꝼr ſeliazt /

seliazt/ ꝥ hann Krossfestr verdi.

Þa saman sofnuduzt Presta hofdingiar / Skriptlærder / og Olldvngar lydzins i forstofu Kennemanna hofdingians/ þess er Caiphas hiet/og logdu vt rad/ huernen at þeir gæti med kænsku hondlat Jesum / og liflatid hn̄. Þuiat þr ottuduzt folkit enn þeir sogdu/ Eigi þo vm Hatidina / suo at ecki verdi neitt vpp hlaup med Folkino.

Þat er/ þa er þr hofdu heyrt / þier munut eigi sia mig meir þangat til at þier seigit. Blezadr sie sa sem þar kemr i nafne Drottins.

Caiphas hann vaar þess hins sama Arsins Biskup og Kennemanna hofdingie/ huat þo epter Laug malino þa atti Kennemanna Hofdinginn ecki allei nazta eitt aar/ helldr alla sina lifdaga i þui sama embætti at blifua : Enn þeir hofdu a hueriu are vm-

ſkipte a Kennemanna Hofdingianum / lika ſug ſem þ nu plagazt i ſumum ſtodum a Borgar Meiſtorunum / Enn þ ſama giordu þeir fyrir ſinnar agirndar ſaker i mote Gudz laug male: Þar fyre nær ed Johannis i Hiſtoriu Pinnunnar Chriſti / getr Kennimanna Hofdingians / þa minnar hann alltiafnt þar med Caipham / Þat ſama merck nu vel.

Og þa ed Jeſus var nu til Bethania i huſe Simonar hins vanheila / gieck ein Kona at hm̃ hun hafdi eitt glerſtaup fullt med o blandat poſtuligt ſmyrſla vatn / og hellti þui yfer hans hofut / þar hann ſat til Bordzins. Enn er hans Læriſueinar ſau þ / þa miſlikadi þm ſlickt / og ſogdu / Huar til ſkal þeſſi ſpilling? þuiat þetta ſmyrſla vatn / hefdi matt ſeliazt / meir enn þriu Hun-

drut

dyrt peninga / og gefit þ sama
suo fatækum / Og þeir deilldu a
hana. Þa ed Jesus formerckti þ/
sagdi hann til þra / Latid hana
med mak / huar fyrre styggit þier
hana ? Hun hefer eitt got verck
giort a mier / þui fatæka hafi
þier alla tima hia ydr / og nær
þier viliet / þa kunne þier þm̃ til
goda at giora en mig hafui þier
ecki alla tima ; Hun hefer þ gi-
ort huat hun kunne / Þui þ hun
hefer uthellt þessu smyrsla vatne
a mim likama / þar med er hun
adr fyrefram komen at smyrta
minn likama til minnar greftru-
nar. Sannliga seige eg ydr /

Huar ed þetta Euangelion verdr Predikat i ollum heime/ þar mũ eirnin sagt verda til hennar minningar/ ꝥ hun heþer nu giort.

Huer einn þassara peninganna heþer verit suo godr/ sem þrir skilldingar lybysker eda suo sem einn eingelskr skotare / huat sumer kalla grot Mattheus hann helldr suo/ At hun heþer ꝥ giort / vpp a ꝥ hun reidde mig til graþarinnar/ Sem villdi hann suo seigia/ Latid þtta suo skie/ þetta er ꝥ burt þarar minne ed hun geþr miet/ eg a nu at deyia.

Vissiliga þa helld eg ꝥ/ at þessi smurningin sie ecki su hinn sama þar ed Johannis aþ skriþar/ Huiat þar i þm stad verda þætrner Christi smurder/ enn hier hoþudit/ Vm hina kurradi Judas at eins / Enn vm þessa Lærisueinarner/ Hin smurningin hun skier i husum Marthe/ enn þessi i huse Simonar / Vtan at suo sie/ at þetta sie in Mattheo ein endrteckt og a nyung þess hins sama/ sem adr er skied / þo þickir mier suo sem at þessi historian haþui til borit miduiku daginn epter Palma dag/ Enn hin onnur sem Johannes hann seiger vt aþ laugar daginn þar þyrer / Kann vera at þetta haþui ein sama kona verit / Sem badar smurningarnar haþui þramit/ huer ed þar haþui lysting og gledi a haþt/ ꝥ Christr liet sier þetta hid sama vel lika

ꝥ hann

ꝥ hann lofadi hana / og afſakade fyrir Judaſe/ At
hun ſie þar fyrer komenn / og hafdi enn aptr ſmurt
hann eirnin a miduikü dagin/ eigi nu hans fætr ſuo
ſem a laugudags kuelldit/ helldr hans hofut / ſuo ꝥ
ſmyrſlin hafa rũnit yfuer allann hans blezadann li/
kama/ Chriſtr hann ſtraffadi Judaſar ord/ þui hann
var einn leidrſkalkr i ſinu hiarta og hafdi lyſting till
at ſtela/ Hann meinar eigi fatæka / helldr fyrir hræ/
ſnis yfuer varp/ leitade hann ſialfs ſinnar nyttſeim/
dar/ Enn hiner adrer Lærisueinarner verda fyre þñ
ſkulld atalder/ ꝥ þr logdu einn rangann orſkurd yppa
og dæmdu ecki riett / Þuiat þr fordæmdu þetta verck
Mariu/ lika ſuo ſem at væri ꝥ oleyfuiligt / med þui
þo at þr viſſu ecki vt af huerri tru ed ꝥ ſkiedi.

Enn Andſkotinn var farinn
i Judam ſem kalladizt Iſchari/
oth / huer ed var vt af tolu þra
tolf/ og hann gieck burt og tala/
di vid Kennemanna hofdingia/
na og Hofudz menna / ꝥ hann
villdi ſuikia hñ/ og ſagdi/ Huat
vilie þier gefa mier / ꝥ eg ofrſe/

lie ydr hann: Þa er þr heyrdu þ/ vrdu þeir glader vid. Og þeir budu honnum friatige silfr peninga: Og hann lofadi þm̄ þui/ og þadan i fra leitadi hann lægis/ þ hann gæti ofr sellt þm̄ hañ an vpphlaups.

J hinum fyrra Pistle til Timotheo vj. Capit. seiger S. Pall / At þeir sem riker vilia verda / þa falle þeir i freistne og snorur / og i margar fauisligar og skadsamligar girnder / þær ed mannenum dreckia i fordiarf og fyrredæming/ Huiat agirndin er rot allz illz/ huerrar ed sumer hafa girnzt/og eru riettr=eru fra villter / og giora sier sialfum suo margar harmkuælingar.

Enn a þm̄ fyrsta deige hins sæta braudz/ a huerium þ offrazt hlaut Paschalambit/ geingu Lærisueinarner til Jesu / og sogdu

til hans/ Huert villtu at vier po-
rũ /og at til reida þier þar þu e-
thir Pascha lambit ? Og hann
sendi vt Petrum og Johannem
og sagdi: Gangit inn i Stadin/
stiaet/ nær ed þier komit þar inn/
þa mun madr mæta ydr/sa ed ber
eina vatz pautu/ pylgit honum
epter/ i þ hus / þar ed hann inn-
geingr/ og seigit husherranum/
Meistarinn lætr seigia þier/Miñ
time er komenn / hia þier vil eg
Paschana hallda/ huar er þ her-
berge / þar ed eg meige Pascha
lambit inne etha med minum
Lærisueinum ? Og hann mun sy
na ydr pagardan Sal storann/bu-

et þ þar til/ þr geingu burt/ og þundu suo sem hann hafde sagt þm/ og biuggu til Paschalambit.

Vier holdum at þetta mune verit hafa sa salrinn/ i huerium þ Lærisueinarner geymdu sig. epter Vppriisuna Christi/ af hrædzlu saker vid Gydingana/ Johannis. xx. Cap. Og þar ed þr hafa medtekit Heilagann Anda Acto: j. og ij.

Og at kuelldi kom hann/ og settizt til bordzins med þm tolf Postulunum/ og hann sagdi til þra. Mig hefer af hiarta nærsta miog epterlangat/ at etha þtta Paschalamb med ydr/ adr enn eg lid.

J Laugmalenu var bodit/ þ þr skylldu standa a medan Pascha lambit væri ethid: Þar fyre er þ suo skilianda/ at Drottin hafui stadit a medan hann aat þ med sinum Lærisueinum/ og þ hann hafui stragx. þar epter a nidr sezt.

Huiat

Þuiat eg seige ydr/ ꝥ hiedan
i fra mun eg eigi optar af þui
neyta /þangat til at ꝥ fullkom=
nat verdr i Gudz riki / Og hann
tok Kaleikinn / þackadi og sag=
di/ Takit hann / og skiptid hm̃
ydar a mille / þuiat eg seige ydr/
At eg mun eigi drecka af vinui=
darnis auegxti / þangat til ꝥ
Gudz rike kemr/a ꝥm deigi/nær
ed eg mun drecka ꝥ nytt med ydr
i mins faudrs rike.

Lucas hann hefer hier nockræ hlute skilmerckili=
gar vtskrifat/huerier af ꝥm Mattheo og Marco eru
epterlatner / Enn ꝥ hann seiger hier/ At hann tok Ka=
leikinn þackadi og sagdi / Takit hann etc. Þat skallu=
altsaman skilia/vt af neyzlu Pascha lambsins þess
hins gamla Testamentisins/epter hueria neyting hm̃
hefer druckit ꝥ vinit/ Enn vpp fra þui þa hefer hn̄
huorckis ꝥra neyt/ Lika sem ꝥ hann vildi ecki eirnin

drecka ꝥ Myrru blandat vinit a krossinum.

Enn hann etr og dreckr þetta huorutueggia nyt med sinum i Gudz riki / ꝥ er i sinne samkundu / eda Christninne / fyrst hann hefer nu eitt sinn fyrir sialfan sig a krossinum fornfærdt / fullkomnat ꝥ Pascha offrit / Huiat vier verdum hin nu og han oss innilifuader / og erum suo hans limer fyre rietta tru / hueria ed vier medtokum vt af Gudz Euangelio / Vt af huerre neyzlu og dryckiu (huer at einginn annar hlutr er / vtan alleinasta truan a Jesum Christum) ꝥ Christur seiger Johannis vj cap: Og þar verdr einnin i epterfarande textans ordum af sagt / þar Christr seiger / Þat þier skulut etha og drecka yfuer mit bord i minu rike / Og drickia Þrar somu neyzlunnar og dryckiunnar (huer at skier fyrir rietta tru) er heilagt Sacramentum holldz og blodz vors Drottins Jesu Christi / huar ed oss / fyrir ordit Christi / verdr inne gefit til at skilia / og fram bodud vor enndrlausn / og hans fulnadar giord / Og ef at vier truum / þa er han oss veitur og gefin.

Og sm̃ þr neyttu / a þre not ed hñ vard suikiñ. tok drottiñ Jes⁹ brauditt / þackadi / braut ꝥ / gaf þat Lærisueinunũ / og sagdi / Takit / ethid / ꝥ er minn likame / Sa

ed þyrir ydr verdi vt gefinn / Giorit þetta i mina minning / i. Corinth. xi. Lika suo tok hann eirnin Kalekinn / epter kuelld-maltidina / þackadi / gaf hann þm/ og sagdi / Þessi kalekr er þ nyia Testamentid i minu blode/ þ þyrir ydr/ og þyrir marga ver-dr vthellt til syndanna fyregef-ningar/ Giorit þetta/ suo opt sem þier dreckit þ/ i mina minnnig/ Og þr drucku þar aller vt af.

Sem Christr hann villdi nu sinn dauda lida / innsetti hann ecki neinar offraner/helldr giordi hann eitt Testamentum/ Huert ed vera skylldi Lærisuei-nunum ein æfuinlig minning / þ er þm Christnum monnum huerier at eru fyre Christz Euangelion/og hans signadann Anda / suo sem af einum Meistara larder og mentader/ Huert Testament at eirnin vera skylldi ein minning þess eincka offrsins Christi/ þ eitt sinn er a krossinum offrat/ enn þa alleinazta/ nær ed

 þretha=

þr ethʒa og drecka þetta Sacramentid/ og ecki þa nær ed þr oþþra og liþlata Christum/þuiat hann seiger / Ethid og dreckit þ i mina minning / þ er / Nær ed þier neytid mins likama/þa hugleidit og kunngiorit at þessi min likame sie i daudann vt geþinn þyrer ydrar syndir/ Og nær ed þier dreckit mit blod/ þa hugleidit og kunngiorit/þ þetta mitt blod sie a Krossinum vthelt þyrir ydrar syndir/ Huer minning at er / su predickan og kunngioring Christz velgiorninga / Sierdeilis sem er þ hann gaþ sinn Likama vti daudann þyrir oss/og þ hann heþer helt vt sinu blodi þyrir oss a krossinum/til syndanna þyre geþninger / suo sem þ innsetningar ordin Herrans Christi haþa inne at hallda/ Og Paull Postuli hann vtleggr eitnin þa minningina klarliga i nog / Huer hann geingr med þuilikri tru til heilagæ Altaris/Suo sem þ su minningin inne helldr/ sa same heþer reynt og ransakat sig vel/og hann gengr þar ecki ouerdugr til / Þær hinar harmþrungnu samuizkrnar neyta þessa drickusins þeiginsamliga aþ ollu hiarta i suodann mata sem at Christr hann heþer innsett þ / þuiat þar þyre verda þær hreystar og huggadar og truan stadþest og oplugre giord/Huar ut aþ vier hoþum i odrum bokum pleira sagt.

Enn þyrir Pascha Hatidina sialþua/ þ er a þm sama aptne/ þa Je-

Þa Jeſus formerckti ꝥ ſinn time var kominn / at hann geinge vr þeſſum heime til Faudrſins/ lika ſem hann hafdi elſkat ſina / þr i heimenum voru/ ſuo elſkadi hañ þa og allt til enda.

Huat ꝥ hid gamla Phaſe / ꝥ er ſu hin gamla vtgangan eda Paſcharner hafa merckt / i Chriſto og i ꝥim hinum Chriſtnu / ꝥ gefr Johannis til at ſkilia/ þar hann ſeiger / at hann vtgeinge af þeſſum heime til Faudrſins.

Og at kuelld maltidinne giordi/ þo ed Diofulinn hafi þegar innfarit i hiartad Judaſar Simonis ſonar Iſchariothꝭ ꝥ hann ſuikahann / viſſe Jeſus ꝥ Faderinn hafdi hoñum alla hluti i hendr gefit / og ꝥ hann var

af

af Gudi vt komenn / og ꝥ hann
færi til Gudz/stod hann vpp fra
kuelld maltidinne / lagdi af sier
klædin og tok eitt linklædi / og
batt vm sig / epter ꝥ hellti hann
vatne i eina munnlaug/tok til li=
dan at þuo fætrna a Lærisueinu=
num / og þerckadi þa medr lin=
duknum þm̃ hann var vm gyrtr.

Þa kom hann til Simonar
Petri: Og Petr hann sagdi til
hans / Herra skylldir þu þuo a
mier mina fætr? Jesus suaradi
og sagdi til hans/Huat eg giore
ꝥ veizt þu ecki / enn seirna meir
veizt þu ꝥ / þa sagdi Petr till
hans/Aldreigi skalltu mina fætr

þuo / Jesus suaradi honnum / Ef
at eg þuæ þier ecki / þa hefer þu
ongua hlutdeilld med mier. Si-
mon Petrus seiger til hans / Her
ra ecki einazta fætrna / helldr eir-
nin hofut og hendr. Jesus sagdi
til hans / Huer at þueiginn er / sa
þarf ecki meir / nema at þuo fætr-
na / helldur er hañ allr hrein. Og
þier erut hreiner / enn eigi aller /
Þuiat hann visse vel / huer ed sa
var et hann mundi Suikia / þar
fyre sagdi hann / þier erut eigi
aller hreiner.

Wier vitum nærsta vel / ꝥ flester af oss hallda ꝥ / lat þessi fota þuottrinn / hafui stied / fyrir insetningina Sacramentisins / Enn ꝥ vier holldum þar i mot / til þess hins sama neyder oss sialf Historian Gudzspiallanna. Helldzt fyre saker fra / sem seigia ꝥ

vier hliotum hreiner og þuegner at vera / adr enn ꝥ vier medtokum þetta Sacramentid (Suo at Christi han i pinne ecki ꝥ neitt / huat hann þurfue at fyregefa eda forlata) enn þer ecki hia oss suo mickils acktanda / ꝥ vier skylldum þat fyre i sundrslita / þa Historiu sem Johannis hann skrifar i þrettanda Capitalu. Huer at þo er suo samanteingd / at þar verdr eckirt innsett amille / vt af þm odrum Gudzspialla monnunum / vtann ꝥ alleinazta / huat hia þm hinum vt af Suikaranum Judas skrifat stendr / ꝥ hann væri sa huer ed Christum mundi suikia. Og þr hiner sem þat hafa innsett a millum / innsetningia Sacramentisins / þr somu hafa hlotid þar epter tu at seigia / ꝥ sem Gudzspialla madrinn greiner ecki. Ja þr hafa ꝥ holtid at seigia huat þm gagn stadligt er: Og i skaummu male at skyra. Johannis hann skrifar i fra fota þwottinum eina samfasta Historiu / hueria ed vier megum ecki i fra annare sundr at slita / Huat hann fraskilr Judam / og vtskufar honum af þre Samkundu. Item / ef at fyrir fota þwottinn væri innsett Sacramentum holldz og blodz Jesu Christi / sem fornfærdizt a Krossinum / þa villdi vt af þre somu Historiu epterfylgia / ꝥ Judas hafui ecki samt hinum odrum medtekit holld og blod Herrans Christi / huat er sumer hafa skrifat og sagt. Enn Historian Lucas Gudzspialla helldr þar huert i mot.

Þesse fota þwottrinn er einn leyndr domr / og eitt Epterdæmi. Enn leyndr domr þar vt af / ꝥ Christer sei-

str.seiger. Huat eg giore ꝥ veiztu nu ecki/ Enn seirna meir hier epter a muntu ꝥ vita. Ef at eg þvæ þier ecki/ þa hefer þu ongua hlut deilld medr mier / Eitt epterdenn i þui suo sem ꝥ hier epter fylger. Þa ed hann þra fætr þueigit etc.

Þa ed hañ hafde nu þra fætr þueigit/ tok hann sin klædi / settizt nidr aftr / og sagdi þa enn at nyiu til þra. Vite þier huat eg hefe giort ydr ? þier kallit mig Meistara og Herra/ ꝥ seigit þier og riett/ þuiat eg er hann og/ Nu fyrst eg ydar Herra og Meistare hefui þueigit ydra fætr/ þa skulu þier og eirnin innbyrdis þuo huers annars fætr/ Til epterdæmis gaf eg ydr þetta/ ꝥ þier giorit / lika suo sem ꝥ eg hefe giort

ydr. Sannliga sannliga seige eg ydr/ þ þienarinn er eigi meire li-num Herra / nie sendibodinn æ-dri þin hann vtsendi-

Fyrst þier vitid slickt/ þa eru þier Sæler ef þier giorit þ/ Ecki seigi eg af ydr ollum / eg veit/ hueria þ eg hefe vtualet/ helldr þ ritningin vppfylldizt/ At sa ed braudit etr med mier/ hann tredr mig vnder fætr. Psalm xlj. Nu seige eg ydr þ/ adr enn þ skier/ suo at þa/ nær þ er skied / at þier truit þ eg em hann. Sannliga sannliga þa seige eg ydr / huer þann medtekr/ huern ed eg mun senda/ sa medtekr mig/ enn huer

Þiorum Gudzspialla mom

hann medtekr mig / sa medtekr þann sem mig heper sent.

Þ eg em hann emckum sa huern ed ritningin heþ er kunn giort þ koma skylldi.

Hann meinar Judam aþ huerium hann suo leinge seiger/ allt þar til ed sa Suikare hlaut i burt at ganga/ aþ þm hann haþdi eirnin adr suo sagt. Þier erut eigi aller hreiner / Medr huerium ord vm hann meinte eirnin Judam.

Þa ed Jesus haþdi þetta sagt/ hrygdizt hann i andanum/ vottadi og sagdi/ Sannliga sannliga seige eg ydr/ þ einn aþ ydr mun þorrada mig/ Siaet at hond þess ed mig Suikr/ er med mier a bordi / Og Lærisueinarner vrdu miog hrygguir vid þetta/ og huer leit til annars/ Og þa kuidde vid aþ huerium hann munde seigia:

Og þr toku til at ſpyriazt at ſin a mille/ hver at ſa være medal þra ſem þr munde giora / og ſogdu til hans/ huer epter annann/ Herra er eg þ nockut? og hin annar/ er eg þ? Hann ſuaradi og ſagdi/ Einn aþ þm tolþ/ huer ed drepr i þatid med mier / ſa mun þorrada mig.

Chriſtr hrygguzt og ſturlazt med ſialþum ſier i andanum (ſem þuiþat daudinn tæcki at nalægiazt) i gegn þm Andſkotanum ſem Judas var aþ halldinn / lika ſuo ſem þa ed hann byſtizt vid og ſturladizt med ſialþum ſier i andanum i gegn daudanum/ þa ed hann ſkylldi vppueckia Lazarum aþ dauda/ Þetta er eitt epterdæmi vors breyſkleika og þ ſa ogrligr daude munde ſuelgia oſſ alla/ eþ at Chriſtr heþdi ecki geþuit ſig vti daudanu þyrir oſſ etc.

Huer ed drepr i þatid etc. þ er / Sa vt aþ minu þate etr/ Suo geþr Drottinn eckirt annat teickn / vtan þ ſem Spamadrinn heþer adr þyre þram kunngiort/ Pſalm. xlj. epter þui ſem adr er ſagt.

Mann-

Manzins Son mun atsonnu para/suo sem þ alycktad og skri-pat er ap honnum/ enn vei þm manne pyrir huern ed manzins Son mun suikinn verda / Betra væri honnum / at sa sami madr hepdi alldreige pæddr verit. Pa suaradi Judas sa ed sueik hann? og sagdi/ Er eg þ nockut Rabbi? Hann sagdi til hans / þu seiger pat.

Enn þar var einn medal Læ-risueinanna / sa ed sat til bordzins i padme Jesu/ huern ed Je-sus hapdi miog kærann/ þm sa-ma bente Simon Petrus þ hann skyllde epter spyria / huer sa væ-

ri / þar hann aþ sagde / Þuiat sa hinn same la a brioste Jesu / og sagdi til hans: Herra huer er sa? Jesus suaradi / sa er þ / huerium eg vokua bitann og geþ hann / Og hann vokuadi bitañ / og gaþ hann Juda se Simonis syne Ischarioth / Og epter þann bita þor Andskotinn i hann.

þ var Johannes suo sem þui sier i nidrlage hans Gudzspialla.

Þa sagdi Jesus til hans / huat þu giorir / þa gior þ snarliga / Enn inginn aþ þm sem til Bordzins satu visse / huar til hañ taladi þ / Sumer meintu / med þui at Judas haþdi peninga pun

gana /

gana/ þ Jesus munde seigia til hans / kaup þu huat oss giortzt þaurf til Hatidarinnar / elligar þ at hann skylldi gefa nockut fatækum. Þa ed hñ hafdi nu þann bitann til sinn tekit / gieck hann iafn snart vt/ Og þ var þa nott.

Þat er eitt hreysti ord þess hins sama / sem o skelfdr/ og reidu buiñ er i daudann at ganga/ Suo er adr sagt/ At Manzins Sonr mune fara / þ er / ecki þar til þuingadr helldr sialfkrafa og viliugr.

Enn þa ed Judas var i burt geinginn / hofzt þar vpp þræta þra a mille / huer at medal þra skylldi fyrir hinn mesta halldinn verda: Enn hann sagdi til þra/ Hiner veralldligu Konungarner þr Drottna / og hina vollduu-

ga kollu vier naduga Herra / Enn þier ecki suo / helldr sa hinn meste ydar a mille / skal vera suo sem hinn yngzte / og hinn ædzte suo sem sa ed þionar : Þui huor er meire ? sa er til Bordzins sitr ? eda hinn sem þionar ? Er þ eigi suo / at hann sem til Bordzins sitr ? Enn eg em a medal ydar / suo sem sa ed þionar / enn þier erut þr / huerier hia mier vorut i minum freistingum / og eg vil

Hier stiller og nidrsetr Christr fra holldliga sundrþyckiu / og kenner med sinu eiginligu epter dæme / þi Christiligum Kirckiu forntudum skulu vera þionuztu embætti / og eingin yfuirualldz Drottnan / Og þessu hinu sama til eins epterdæmis / Setr hann sig sialfuann til synis / At sliku skylldu þr gloggliga hyggia / og þessi ordin Christi vel i minne leggia / sem onguer þienarar / helldr yfuer herrar einer vilia vera i Kir-

i Kirckiu sofnudum herrans Christi / þr hiner somu lika sem þ þr eru ecki neiner Ordzins þienarar / suo eru þr og eirnin onguer kærleikfins þienarar / þ er / þr giora ecki neit gott / og eru til allra godra vercka o skickanliger Tito j. Huiat þr vita eckirt vt af ritningunne at seigia / hafa og eirnin ecki neina rietta tru / huar vt af þ kærleikrinn vppsprettr / þa hino somu kallar Christr heidingia og ongua Christna menn / Enn hann seiger hier ecki vt af veralldligre yfuer valldz stiorn Rom. xiij.

til eincka ydr Rike / Lika suo sem at minn Fader hefer mier þ til einckat / suo at þier skulut etha og drecka yfuer mitt bord i minu Riki / og sitia a stolum / dæmandi tolf kynkuisler Jsraels.

Þetta vtuisar þ Judas sie þar ecki / þ vtuisar eirnin þ hiñer adrer Postulaner sie aller saman saluhialpliger vordner / og þ einginn þra sie fra fallini lika sem Judas.

Etha og drecka / Er fyrir Gudz ord Christo med reittri tru innplantadr at verda / Suo sem þ adr er sagt / Dæma er einn andligann dom / eda orskurd

skurd at hafa yfuer þm tolf kynkuislum Israelis / ꝥ er yfuer Gydingum og heidnum mōnum/ ꝥ red fyrer rietta tru innsetter eru i stadin fra tolf kynkuislanna / Huiat einn andligr madr hann dæmer alla hlute i. Corinth ij. Suo lika er og eirnin sagt til hinna Christnu/ Huat þier bindit a Jordu/ ꝥ skal a hinnum bundit vera etc. A iordu. (seiger hann.) Suo at þu þencker ecki/ lika sem at sie þar domstolar a himne / huared menn skulu a sitia til at dæma/. Þat hid sama skier hier a Jordu / og þyre andliga menn i Rike Christi j. Corinth vj.

Pramar seiger Jesus/ Nu er Manzins sonr auglystr/ og Gud er auglystr i honnum: Fyrst Gud er auglystr i honnum / þa mun Gud eirnin auglysa hann i sialfum sier/ og snarliga mun hann auglysa hann.

Kærir Syner/ eg em nu litla stund hia ydr / þier munut leita min/ og suo sem eg sagda til Gydin=

dinganna / huert eg fer þangat kūne þier eigi at koma/Suo sei ge eg ydr nu : Eit nyt bodord gef eg ydr / ꝥ þier elskit huer ydar annann / lika suo sem ꝥ eg hefe elskat ydr/ vpp a ꝥ at huer ydar/ elskadi annan innbyrdis : Þar af kann huer madr at þeckia/ ꝥ þier erut miner lærisueinar/ef at þier hafit kærleikann ydar a mille.

Hiner o milldu og vantruodu koma alldreige þangat/þar Christr er fylgia og eirnin honnum ecki epter/Enn Lærisueinarner þott þr fylge honnum ec-ki i ꝥ sama sinne/þa fylgia þr honnum þo seirna meir Suo sem hier epter a mun sagt verda / Þangat ꝥ eg fer/kantu mer ecki i þetta sinn at fylgia / enn seirna meir hier epter a muntu mier fylgia.

Nytt) Huiat ꝥ verdr nyium mõm ꝥ er riet-truodum gefit/Kærleikrinn er eit audkenne Christin-na manna/huar vt af ed þr verda þeckter.

(Bodord) Heilagt Euangelion er ein eiginlig
predikan vt af Gudz nad/huer ed an verckana reitt-
lætir/Þar epter a vtuisar þ og kennir eirnin / huat er
þuíliker rietferduger menn skulu giora/einckum sem
er kærleikinn at hafa/suo sem þ S. Paull eirnin gio-
rer i sinnm sendi brefinn/til at beuisa sina tru med/
þar fyre er þ eitt nyt bodord/og nyium mõm gefit/
þr ed an verckanna rietlater ern.

Simon Petrus seiger til
hans/ Herra / huert fer þu ? Je-
sus suaradi honum : Þangat sem
eg fer / kantu mier ecki i þetta
sinn at fylgia / enn Seirna meir
hier epter a muntu mier fylgia.
Petr seiger til hans/Herra/huar
fyre kann eg þier ecki i þetta siñ
at fylgia ? eg vil setia mitt Lif
vt fyrir þig : Jesus suaradi hm̃/
huat mundir þu setia þitt Lif vt
fyrir mig ? Simon Simon sia-

þu/

þu/ Andſkotinn hefer beidzt ydar / ꝥ han mætti ſællda ydr ſem hueite / enn eg hefe bedit fyrir þier / ꝥ þin trua þrotnadi eigi/ Og nær ed þu ſnyzt nu eitt ſinn aptr/ þa ſtyrck þu brædr þina/ Eñ han ſagdi til hans: Herra/eg em reidu buĩ med þier i fiotr og daudann at ganga.

þu ſagder vel riett Petre/ nær ed þu hefer einn ſialfs raadann vilia/ Og þot þu hefdir þm ſialfrædis vilia/ þa væri þier þo ꝥ fordilldar lauſt / at vera ſuo ofrdadugr/ og þot at þu værir eirnin ſuo ſaklaus ſem ꝥ Adam var i Paradis/ þar at auk ſier þu ecki eirnin huerſu herfuiliga og o Chriſtiliga ed þu ert villtur i þui/ ꝥ þu Chriſto i mote ſtendr / og vilt ecki at ꝥ ſkule framkuæmazt/ huat er Chriſtr kunngiorir þo at fram kuæmazt ſkule / Vier þa hofum vier og eirnin þeſſ hins ſama eitt epterdæme/ ꝥ vier ſkulum ecki ofdirfua oſſ / vt af vorum ſialfs formætti/ ſuo ſem at villdu vier þar fyrer forſuger og framhleypner vera / og ſtodugliga ſtanda truar iunar eda Gudz Euangelions vegna

vegna/ vpp a ꝥ vier verdum ecki til skammar/ og hrosum suo herfuiliga.

Enn hann sagde/ Sannliga sannliga seige eg þier Petre/ at i dag gelr haninn ecki/ adr enn ꝥ þu hefer þrysuar afneitad/ ꝥ þu þecker mig.

Christr hann kunngiorer ꝥ Petro adr fyrefram ꝥ hann munde afneita hannum/ Og ꝥ sama (at þui mier virdizt) giorir Christr tueysuar sinnum/ J fyrstu suo/ sem Johannes og Lucas seiger/ adr enn ꝥr geingu burt af ꝥm stad sem kuelld maltidin var halldin/ J annat sinne suo sem Mattheus og Marcus seiger/ þa ed ꝥr voru vt geingnet lika/ sem at þu munt hier epter a þai at heyra.

Og hann sagdi til ꝥra: Suo opt sem ꝥ eg hefe vtsent ydr an pungs/ eda tausku/ edr skoklæpunga hafui þier nockrn tima neinn brest haft? ꝥr sogdu/ Alldri neinn

nusin=

þiorum Gudzſpialla mõm
nuſinne: Þa ſagdi hann til þra/
Enn nu huer ad pung hefer ſa ta=
ke hann/ ſuo lika og eirnin tau=
ſkuna / Enn huer hann hefer þ
eigi/ ſa ſelie ſinn kyrtil / og kau=
pe Suerd: Þuiat eg ſeige ydr/At
þ hlytr enn nu a mier fullkom=
nat at verda/huat ſkrifat er: Þat
hann er medal ſpilluirrkianna
reiknadr: Þui huat af mier ſkri=
fat er / þ hefer nu enda: Enn þr
ſogdu/Lauardr Siaþu/ hier eru
tuo Suerd / Hann ſagdi þa til
þra: Þat er nog.

Hier gefr hann til at ſkilia þ hann alle aunn fyre
þm ſem Euangelion Predika.

Sa take hann) einckum ſuo þ hann ſelie hann/
lika ſuo eirnin take hann tauſkuna og ſilie hana. Og
huer hann hefer ecki þetta til/ ſa take ſinn kyrtil og ſe=

 lie

lie hann/ og þyre þa ſomu verd aura kaupe. hann ſier eitt Suerd/ Huernenn ſkyldu holldliger Lærisueinar þetta ſkilia ? Huat þyre þ Petr hier eptr a / hefþzt handa/ og griþr Suerd til at veriazt med / Huat er Christe vill hier þo ecki med vopnum varinn vera/ helldr micklu þramar epter Ritningunne medal ſpill-uirckianna reicknadr verda / þ er / at hann vill ſann-leikſins vegna lida/ Hann ſeiger/ Hat er nog/ þ heþer ſuo mickit at ſeigia/ Alt hingat til hoþum vier maitt ſlazt med ſuerdunu/ enn nu eigu vier at lida ſannleik-ſins vegna/ Alt huat vort er. þ ſkulum vier þorlata /og alt þ þorleggia huat vier erum/ Suo at vier kaupinn oſſ Suerdu ordzins beggia Teſtamentanna / i gegnu allre þlærd og vmſat Andſkotans/ ſa ed Lærisueinana Christi med meire akeþd þreiſtar / enn Gydingana / Huiat med vopnum at ſlazt/ er eit litilſ hattar eþne / og þær eigi mycklu orckat i mote hinum Christnu / Har vt aþ les þu Piſtil Pals poſtula til Ephesios vj. cap: Hetta ſuerdit kaupa þr hiner ſomu/ lika ſem þ nu er ſagt/ huerier ed ſialþuia ſig þorlata og aþneita / þr ed trua riet / og audlazt heilagann Anda/ Gull og ſiþr audlazt þ ecki helldr an ſilþurs og Gullz/ og þyre vtan allann bitaling vorra vercka verdr þ vort /

Suo ſem þ Esaie

lv. cap: ſku

þat ſtendr.

Nu ep-

Nu epter fylger su huggu nar-
samlig predikan Christi til Lærisueinanna / huer ed
skiedum kuelldmaltidina / Hueria ed Johannis hefer
alleinazta vtskrifat / suo at vier siaum vt af Pre
dikunne somu / huernen hann hafui ecki til
forgefins huilt sig a brioste
Herrans Jesu.

Hin Fiortande Capitule Johannis.

G hann sagde til sinna Lærisueina / ydart hiarta skelfizt ecki / true þier ad Gud / þa truit og eirninn a mig. J mins Faudrs huse eru margar verur / enn ef eigi suo være / þa segda eg / þat eg fæ:ra / at til buaydr stade / og fyrst eg fer hedan at til bua ydr stadi / þa vil eg þo aptr koma / og taka

ydr til min / suo at þier sieut þar sem eg er : Og huert eg fer / ꝥ vite þier / og veiginn vite þier eirnin.

Þessat somu verunnar eru þegar i fra eilifu fyrebunar / og þess er eigi þaurf / at hann til reide þær / og þo þarf hann at til reida þær hinu somu / ꝥ er / hann verdr einn herra yfuer ollum hlutum / suo at hann til reide oss til þuilikra vistarueranna / Þuiat suo leinge sem ꝥ vier erum ecki reidubuner / þa eru þær somu verunnar oss enn ecki tilbunar / þo at þær sie i sialfu sier fyre bunar.

Thomas seiger til hans / Herra / vier vitum ecki / huert þu fer / og huernen kunnum vier þa veiginn at vita : Jesus seiger til hans. Eg em sauegrinn / sannleikrinn / og lifuit : Eingin kemr til Paudrsins / neina alleinazta fyre mig. Nær ed þier þeckit mig

þa

þa þeckt þier eirnin minn Paudr/ Og nu hiedan i pra þa þeckt þier hann/ og þier hapit sied hann.
Philippus seiger til hans/ Herra/syn þu ofs paudrinn/ þa nægir oss. Jesus seiger til hans/ Suo leinge em eg hia ydr/ og þu þeckir mig ecki? Philippe/ Huer hañ sier mig / sa sier Paudrinn. Huernen seiger þu þa / syn ofs Paudrinn? Truer þu ecki þ eg ein medr Paudrnum / og Pauderinn medr mier? Þau ord sem eg tala til ydar/ þau tala eg eicke ap sialpum mier; Pauderinn sa ed i mjer byggir/ hann giorir þau hinu somu verck: Truit mier / þ

eg ſie med Faudrnum / og Fade=
rinn medr mier / ef eigi annars /
þa truit mier þo fyrir verckan=
na Saker.

Sañliga ſañliga ſeige eg ydr:
Huer hann truer a mig / ſamun
giore þau verck / ſem eg giore og
hann mun giora þeſſum meire /
þuiat eg fer til Faudrſins. Og
huers þier bidiet i minu nafne
þ vil eg giora / ſuo at Faderinn
dyrckadr verdi i ſynenum. Huat
ſem þier bidiet i minu nafne / þ
vil eg giora.

Ef þier elſkit mig / þa hall=
dit min Bodord / og eg mun bi=
dia Faudrinn / at hann gefui ydr

ein annañ huggara/ þann er blif-
ue hia ydr eilifliga / þann sann-
leikssins Anda/ huern ed heimrinñ
fær eigi medtekit / þuiat hñ sier
hann ecki/ og þeckir hann eigi /
enn þier þeckit hann/ þuiat hann
blifr hia ydr / og mun vera med
ydr/ Eg vil eigi lata ydr faudr-
lausa/ eg kem til ydar.

(Huggare) Paracletus kallazt einn tulkr eda tienadar madr/ elligar sa sem einum hia stod veiter fyre domaranum/ og sa ed þm sakada /huggan giörir hñ styrck og hialp syne \/ Lika suo þa giörir einin sa hinn Heilage Ande oss i samuigkunne fyrir Gudz dome i mot Syndinne og Diofulsins aklagan.

Innann skamzt tima þa mun
heimrinn eigi sia mig meir / enn
þier skulut sia mig/ þuiat eg lif-
ue/

ue/og þier skulut og lifua/A þui
sama deige munu þier þeckia / þ
eg ein med faudrnum / og þier
med mier/og eg med ydr.
Huer hann heper min bod-
ord/og helldr þau/hann er sa sem
mig elskar/enn huer hann elskar
mig/Sa verdr ap minum Faudr
elskadr / og eg mun elska hann /
og eg mun opinbera mig hon-
num. Judas ecki hinn Jschari-
oth seiger til hans / Herra huat
heper þ / at giora / at þu villt o-
pinbera þig ofs / og ecki heime-
num ? Jesus suaradi og sagdi til
hans : Huer hann elskar mig/sa
mun vardueita min ord/ og min
Fader

Pader mun elska hann / og vier munum koma til hans / og eina vistarueru hia honnum giora: Enn huer hann elskar eigi mig / sa varduelter ecki min ord. Og þ ordit huert þier heyrit / er eigi mitt / helldr Paudrsins þess er mig sende.

Slick hefe eg til ydar talat / a medan þ eg var hia ydr. Enn sa huggarinn / hinn heilage Ande / þan er minn Pader mun senda ydr i minu nafne / sa hiñ same mun kenna ydr alla hlute / og minna ydr a allt þ / huat eg hefui sagt ydr.

Fridinn læt eg ydr / minn frid

geþ eg ydr/ Ecki suo sem þ heim-
rinn geþer/ þa geþ eg ydr/ ydart
hiarta skelþuizt ecki nie hræditzt/
þier haþit heyrt/ þ eg heþe sagt
ydr: Eg þer burt/ og kem aptr til
ydar. Eþ þier elskudut mig/ þa
mundu þier verda glader vid þ
eg sagda/ eg þer til Þaudrsins/
þuiat Þaderinn er mier meire/
Og nu heþe eg sagt ydr þ/ þyrr
enn þ skier/ suo at þa nær þ er
skied/ at þier truet.
Hiedan i þra mun eg eigi ta-
la margt vid ydr/ þuiat Hoþdin-
giñ þessa heims kemr/ og a mier
heþer hann eckert: Enn suo þ
heimrinn þeckie/ þ eg elska Þau-

drinn / og þ eg giore / ſuo ſem þ
Faderiñ heþer mier bodit: Ston
dum vpp / og gongum burt hie-
dan.

Hinn Fimtande Capi-
tule Johannis.

EG em Sannr vinuidr /
og min Fader er Vin-
gardz vordriñ / Huern
kuiñ vinkuiſt a mier /
ſem eigi bærir auogxt / mun hañ
aþkuiſta / og huern þann ſem a-
uogxt bærir / mun hann hreinſa /
Suo at hann bæri meira auogxt.
Þier erut nu hreiner / þyrir þeſs
ordzins ſaker / ſem eg heþuę talat

til ydar. Blifuit i mier / og eg med ydr / Lika suo sem þ vinkuistrinn kann aunguann auogxt at bæra af sialfum sier / vtan hann sie a vinuidar trienu suo lika þier eirnin ecki helldr / neima þier blifuit a mier.

Eg em vinduidartreid / enn þier erut vinuidar kuisterner / Huer hann blifr i mier / og egi honnom / Sa bærir mickiñ auogxt / þuiat an min bare þier ein skis orckat: Huer hann blifr ecki i mier / sa verdr vtkastadr / lika sem annar vinduidar kuistr / og hñ þornar vpp / og þr samanlesa þa / og kasta þm a elld / og

brenna þa vpp : En at þier blip=
uit i mier/ og min ord blipa i ydr
þa munu þier bidia þess þier vi=
liet/ og þ mun ydr veitazt/ J þui
verdr minn Fader heidradr / þ
þier bærit mickinn auogxt/ og
verdit miner Lærisueinar.
Suo sem at elskar mig minn
Fader/lika suo elska eg og ydr/
blipuit i minne ast seme / En at
þier vardueitid min bodord / þa
blipue þier i minne astseme / lika
suo sem þ eg varduette mins Fau
durs bodord/og blipue i hās ast=
semd/ Þetta tala eg til ydar/ vpp
a þ minn Faugnudr blipue i ydr
og þ ydar Faugnudr pullkomli=
 gr ver=

gr verde/Þat er mitt bodord / at þier elskit huer annann innbyrdis / lika suo sem eg elska ydr/ Einginn hefer meire ast semd en̄ sa/huer hann leggr sit lif vt fyrer sina vine/Þier erut miner viner/ fyrst þier giorit þat/huat eg byd ydr: Hiedan fra seige eg ecki / at þier sieut þienarar/þuiat þionin̄ veit ecki af / huad hans Herra giorer / Enn ydr sagda eg vine: Þuiat alt huat eg heyrda af minum faudr/þ kun̄giorda eg ydr.

Þier hafit ecki vtualit mig/ helldr hefue eg vtualit ydr / og skickat ydr suo: at þier buet gein gut og fœrdat auogxt / og ydar

auo-

auogxtr hann bliþue: Suo at huers þier bidiet paudrinn i mi-
nu nafne/þ hann gefui ydr þ.

Þat byd eg ydr/at þier elskit huer ydar annan: Enn at heim-
rinn hatar ydr/ þa vitid/þ hann hefer hatad mig fyrr en ydr: Væ-
re þier af þessum heimne/ þa el-
skadi heimrinn þ/huat hans væ-
ri: Enn med þui þier erut ecki af heimenum/helldr hefue eg
vtualit ydr af heimenum/þar fy-
re hatar ydr heimrinn: Minniz-
a min ord/þ eg sagda ydr/at þie-
narinn er ecki fremre sinum Her-
ra/ Fyrst þr hafa ofsockt mig/
þa munn þr eirnin ofsækia ydr.

Hafa þr̄ vardueitt min ord / þa munu þr̄ eirnin vardueita ydar.

Enn allt þetta munu þr̄ giora ydr / fyrir mins nafns saker / þui-at þr̄ þeckia eigi þann / sem mig hefer sent: Ef at eg væri ecki ko-min / og hefdi sagt þm̄ þ / þa hef-du þr̄ ongua synd: Enn nu hafa þr̄ þ eckirt / huar þr̄ mega vern-da sina synd med: Huer hañ ha-tar mig / sa hatar eirnin minn Faudr: Hefda eg eiki giort þau verck a medal þra / sem einginn annar hefer giort / þa hefdu þr̄ ongua synd. Enn nu hafa þr̄ þ sied / og hata þo bædi mig / og miñ Faudr: Helldr þ/at su malls-

grein

grem i Þra Laugmali ſkrifut vppfylldizt: At fyrir eckirt hofdu Þr mig at hatre / Enn nær ed ſa huggarinn kemr/ Þañ eg mun ſenda ydꝛ/af Faudꝛnum/ ſa ſannleikſins ande/ſem af Faudꝛnum frammgeingr hann mun bera vitne af mier og þier munut eirnin bera mier vitne/Þt þier voꝛut i fra vpphafue hia mier.

(Ongua ſynd) Huat hann meinar fyre ſynd/ auglyſizt vt af þui huat hier epter fylger/ſem er þetta/Enn nu hafa Þr eckirt huar Þr mega ſina ſynd med uernda/Þat hid ſama er ſierdeilis ſyndin a mote Heilogum anda/Suo ꝥ vier ecki vt af o vit menſku (lika ſem ꝥ hier i Capitulanum ſtendꝛ) helldꝛ vt af illgirne og motþꝛoa offækium og lauſtum medkendann Sannleikinn/ſuodann menn þa eru hia ſialfum ſier fordæmder Tito iij. Cap: Og fyre Þre ſomu ſynd eigu vier ecki at bidia j. Johan. v. Les þu hier epter þann hinn xvij Capitulann/ Þuiat ſuo ſeiger Chriſt

hier/At þr oþsæki sannleikinn viss vitande / J.fyrstu / þuiat eg heþe sagt þm þ/ J anhann mata þa heþe eg eirnin giort suodann verck a medal þra/þau sem einginn annar heþer giort/etc. Þannin seiger hann hier vt aþ þessari synd/suo sem at hun er nær ed hun verdr i samuigtunne med kend/Lika sem þ Johannis hann seiger eirnin i nidrlage hins niunda capitula / Eþ at þier værut blinder/þa heþu þier ongua synd.

Hinn Sextande Capitule Johannis.

Nu þetta heþe eg til ydar talat / suo at þier þorhindrudut ydr ecki / Þuiat þr munu bannþæra ydr Og sa time mun koma / þ huer ydr liþlætr/ hann meinar sig giora þægt verck Gudz. Og þetta giora þr ydr/ at þui/ at þr þeckia huor=

huorcki Baudzinn nie mig: Enn
þetta hepe eg þui til ydar talat/
suo at þa nær ed su stund kemr/ þ
þier minnizt þa vppa/ at eg hepe
sagt ydr þetta: Enn slickt hepe eg
ecki i pra vpphapui sagt ydr/ þu-
iat eg var hia ydr.
Enn nu per eg til hans sem
mig heper sent/ og einginn ydar
spyr mig ad/ huert per þu? Hell-
dr ap þui eg taladi þetta til ydar/
þa vpppylldizt ydart hiarta ap
hrygdt: Enn eg seige ydr sann-
leikinn: At þ batar ydar/ at eg pa
re hiedan: Þui ep at eg per ecki
hiedan/ þa kemr eigi sa hugga-
rinn til ydar: Enn ep eg per hie-

dan þa mun eg ſenda hann til yðar: Og nær ed hann kemr / þa mun hann ſtraꝼꝼa heimin: ꝼyrer ſyndina: og ꝼyrer riettuiſina: og ꝼyrer dominn: Fyrir ſyndina / þ þr trua ecki a mig: Enn ꝼyrer riettuiſina þ eg ꝼer til Faudrſins / og þadan i ꝼra ſiae þier mig ecki optar: Enn ꝼyrer domenn / þ þeſſa heims Hoꝼdinge er dæmdr.

(Fyrer ſyndina) Heimrin̄/ naturan/ ſkynſemin etc. Veit ecki þ vantruan er ſynd/ og ein ſaunn trua riettlætid/ og þ Gudz domr ſie ſtraingr/ helldr vilia þr med verckunum ꝼromer verda / og ſyndina ꝼordriſua. Þar ꝼyrer ſtraꝼꝼar hin̄ Heilage Joh. ſlickt in Euangelio ſuo at þ ſie alt ſaman ſynd/ huat eingin riet trua er/ hliote ꝼyrir Gudz Dom ꝼordæmt at verda.

Eg heꝼe margt at ſeigia ydr enn þier ꝼaet nu ecki borit þ at ſinne/

sinne/Enn nær ed kemr sa sann-
leiksins ande / hann mun leida
ydr i allann sannleik / Þuiat eigi
mun hann tala ap sialpum sier/
helldr huat hann heyrir / þ mun
hann tala / og huat tilkomanda
er/ þ mun hann kunngiora ydr:
Sa hinn same mun auglysa mig
þuiat vt ap minu mun hann þ
taka/og kunngiora ydr/ Alt huat
Paderinn heper/þ er mit/þar pyr=
re sagda eg/at vt ap minu mun=
de hann þ taka / og kunngiora
ydr.

Innann skamzt tima/ þa mu
nu þier ecki sia mig: og enn aptr
innann skamzt tima : þa munu
 þier

Þier sia mig: þuiat eg ꝼer til ꝼau
dꝛsins: Þa sogdu sumer aꝼ hans
Lærisueinum sin a mille: Huat
er þ at hann seiger: Innan skãzt
tima þa munu þier ecki sia mig:
og enn aptr innann skamzt tima
þa munu þier sia mig: þuiat eg
ꝼer til ꝼaudꝛsins: Þa sogdu þr
Huat er þ: at hann seiger: in=
nann skamzt tima: vier vitum
ecki huad hann seiger: Þa voꝛ=
merckti Jesus / at þr villdu spy=
ria hann at/og sagdi til þra: Þar
spyrie þier epter ydar a mille / þ
eg sagda inan skamtz tima / þa
munu þier eigia sia mig / og þa
enn aptr iñan skamtz munu þier
sia

sia mig. Sannliga sannliga seige eg ydr / þier munut grata og syrgia / enn heimrinn man fagna / þier munut og hrygguer vera / enn ydarhrygd skal snuazt i faugnut.

Konan nær hun skal fæda / þa hefer hun hrygd / þuiat hennar stund er komen. Enn þa ed hun hefer barnit fædt / minnizt hun eigi leingr þess harmkuælis fyrir fagnadar saker / þui madr er i heimninn fæddr. Þier hafuit nu hrygd / enn eg vil sia ydr aptr / og ydart hiarta skal fagna / og yduarn faugnut skal einginn af ydr taka / og a þm sama deige

munu þier ecki spyria mig ne-
ina/ Sannliga sannliga seige eg
ydr/ huers sem þier bidiet Fau-
drinn i minu nafne/ þ mun hann
gefa ydr/ Hingat til hafue þier
einskis bedit i minu nafne / Bi-
diet / þa munu þier medtaka /
suo at ydar fagnudr sie fullko-
min.

Þetta hefe eg fyrer ordzkui-
du til ydar talat/ enn sa time ke-
mr/ þ eg mun eigi meir fyrer ordz
kuidu tala til ydar / helldr mun
eg opinberliga kunngiora ydr af
minum Faudr / A þm sama dei-
ge munu þier bidia i minu naf-
ne/ Og eg seige ydr ecki/ þ eg mu
ne bidia

ne bidia ꝥaudzinn ꝥyrir ydz / þu-
iat ꝥaderinn ſialꝥr hann elſkar
ydz / aꝥ þui þier elſkit mig / og
truet þ eg ſie aꝥ Gudi vt geingiñ /
Eg em aꝥ ꝥaudznum vt geingiñ /
og kominn i þennann heim : Eg
ꝥyre læt og aptr þnann heim / og
ꝥer til ꝥaudzſins.

Hans Lærisueinar ſeigia til
hans : Sia þu / nu talar þu lioſli-
ga og mælir ongua ordzkuidu /
Nu vitu vier / at þu veizt alla hlu
te / og þarꝥt eigi þ neinn ſpyrie
þig / þar ꝥyre truum vier / þ þu
ſiert aꝥ Gudi vt geinginn: Jeſus
ſuaradi þm : Nu at ſinne true
þier / ſiaet / ſu ſtund kemr / og er

nu þegar komen / þ þier munut ſundrtuiſtradir verda / Huer til ſins / og latid mig einannſamañ / Enn eg er þo eigi einnſamall / þuiat Paderinn er hia mier.

(Neinn) Þat er / at eigi þurþu vær at ſpyria þig / þuiat þu mæter ſpurningunum med andſuare / lika ſem ſa ed hiartad og alla leynda hlute ſier.

Þetta heþui eg vid ydr talat / Suo at þier heþdut frid i mier / þui i heimenum haþue þier hormung / enn verit hughrauſter / þuiat eg heþui heimnum yþuerunnit.

Hinn Seytiande Capitule Johannis.

PEtta taladi Jeſus / og hoþ vpp ſin Augu til Himins /

og

og sagde/ Fader / su stund er ko-
men / þ þu auglyser Son þinn/
vpp a þ / at þinn Sonr auglyse
þig/ lika suo sem at þu hefer hm̃
mackt gefuit yfuer allt holld /
suo at hann gefui eilift lif ollum
þm/ sem þu hefer hannum gefit
Enn þ er eilift lif at þr medken
ne þig einann og sannann Gud/
og þann ed þu hefer sent Jesum
Christnm: Eg hefe auglyst þig
a Jordu/ og fullkomnat þ verck/
huert ed þu fieckzt mier / at eg
skyllda giora: Og nu auglisþu
mig fader/ hia sialfum þier/ med
þre dyrd sem eg hafda hia þier
adr enn heimrinn var: Eg hefe
 opin-

opinberat þitt nafn fyrer þm
mōm / sem þu hefer gefit mier
af Heimenum : þr voru þiner /
og þu hefer þa mier gefit / og þr
hafa þin ord vardueitt : Nu vi=
ta þr / at allt huat þu hefer mier
gefit / sie af þier / þuiat þau ord
sem þu hefer mier gefit þa hefe
eg þm gefit / ⁊ þr hafa þau med=
tekit / og sannarliga vidrkent / þ
eg sie af þier vtgeinginn / ⁊ trua
þui / þ þu hefer mig sent.

Eg bid fyrer þm / ecki bid eg
fyrer Heimenum helldr fyrer þm /
sem þu hefer mier gefit þuiat þr
eru þiner / og allt huat mitt er /
þ er þitt / ⁊ huat þitt er / þ er mitt /

og

og eg em i Þm auglyſtr / ⁊ eg em
eigi meir i Heimenum : Enn Þꝛ
eru i Heimenum / og eg kem til
þin. Heilagr Fader / geym þa i
þinu nafne / ſem þu hefer mier
gefit / ſuo at Þꝛ ſie eitt lika ſem
vid : Amedan eg var hia Þm i
heimenum/geymda eg þa i þinu
nafne: Hueria ed þu hefer mier
gefit/þa hefe eg biuarat/og ein-
ginn af Þm er glatadꝛ/ nema ſa
eirn glotunar Sonrinn / ſuo at
ritningin vppfylldizt.

(Ecki fyrer heimenum) Þat er eg bid ecki/ ꝥ þu
later þier aſtundan og vongdzliga breytne veraldda-
rinnar og vantruadra manna/ þacknæma vera / lika
ſuo ſem ꝥ Moyſes Nume: xvj hann bad/ ꝥ Gud ſkyl-
di ecki medtaka offꝛ hins illa Korahs/ Og Pſalm lix
Non miſerearis omnibus operantibus iniquitatem /
Wert ongū Þm nadugr ſem af mot froan̄ illa giora /

 Annars

Annars þa eigum vier þyrer heimenum at bidla/ þ hn̄ leidriettizt og snuizt til betrunar.

Enn nu kem eg til þin/ og þetta tala eg i heimenum / suo at þr hafue minn faugnut full-komligann i sialfum sier : Eg hefe gefit þm þitt ord/og heimr ın̄ hann hatar þa / þuiat þr eru ecki af heimenum/ lika suo sem þ eg er ecki af heimenum : Eg bid ec-ci/ þ þu taker þa af heimenum/ helldr þ þu geymer þa fyrir illū. Þr eru ecki af heimenum/ lika so sem þ eg em ecki af heimenum : Helga þu þa i þinum Sannleik: Þitt ord er sannleikrinn / Lika suo sem þu hefer sent mig i hei-menn/

menn / suo sendi eg þa eirnin t
heimenn: Eg helga sialpan mig
pyre þa / suo at þr sie eirnin helga
der i sannleiknum.

Enn eg bid ecki alleinazta py-
re þm / helldr eirnin lika pyre þm
sem trua munu a mig pyrir þra
ord / Suo at þr sie aller eit / lika
suo sem at þu Pader i mier / og
eg i þier / at þr sieu og eitt i ockr /
suo at heimrinn true þ þu haper
sent mig / Og þa dyrd sem þu
heper mier gepit / þa gap eg þm /
suo at þr væri eitt / lika sem at
vid erum eitt / eg med þm / og þu
med mier: Suo at þr sie pulkom
ner i eit / og þ heimrinn pecki / þ
þu

þu hafer mig sent/ og þat þu el-
skader þa/ lika sem þu elskader
mig: Fader eg vil þ huar eg er
þa se þr eirnin hia mier: Sem
þu hefer mier gefit: suo at þr
siae mina dyrd/ þa ed þu hefer
mier gefit/ þuiat þu hefer elskat
mig adr enn þ heimrinn var ska
padr: Riettuise Fader/ heimriñ
þeckir þig ecki/ enn eg þeckti þig/
og þesser medkeña þ at þu hafer
sent mig/ og eg hefe kunngiort
þm þitt nafn/ og eg vil kunngio-
ra þm þ/ suo at su astsemd/ med
þre þu elskar mig/ sie i þm/ og
eg i þm.

Nu

Nu epterfylger Historian framledis.

Og þa ed þr hofdu lofsaunginn lesit/ gieck Jesus vt sem hann var vanr yfuer vm lækinn Kidron/ til fialzins oliueti.

Sa lofsongrinn er ein þackar giord epter matinn j. Timoth iiij.

Enn hans Lærisueinar fylgdu honum epter: Þa sagde hann til þra. A þessari nott munu þier aller hneyckzlan lida a mier: Þuiat skrifat er/ þat hirdirinn mun eg sla/ og sauder hiardarinnar munu i sundrtuistrazt: Enn nær ed eg ris vpp aptr/ þa mun eg gan-

da þyre ydr i Galileam: Petr sua radi og sagdi til hans: Þo at alskam̃ þyllizt vid þig/þa skal eg þo alldreige skam̃ þyllazt þier/ Jesus sagdi til hans. Sannliga seige eg þier/at i daglãg a þessare nott/ adr en haninn gelr tuysuar/muntu neita mier þrisuar. Hann taladi þa enn þramar/Ja þo at eg ætti at deyia med þier/villdi eg ecki aþneita þier: Slickt hid sama sogdu eirnin aller Lærisueinarner.

(Haninn gelr twysuar). Suo sem Marcus seiger/Swo at þu skilier þ Petr haþui herranum aþneitad þyrr enn þ hanin gol/ Suo sem þ hiner adrer þrir Gudz spialla mennirner skriþa/enn su hin þridia aþneitingin sie ecki þullkomnut þyrr enn þ haninn haþdi galit twysuar/suo sem þ Marcus seiger/Lika sem þu munt i epter þylgiande Textans ordum þaa at sia.

Þa kom Jesus med þa / i þ
gerdis tun sem hiet Gethsemane
þar var einn grasgadr/ þar gieck
Jesus inn/og hans Lærisueinar:
Enn Judas sa ed sueik hann /
visse og þennan stad / þuiat Je-
sus safnadizt opt þangat med si-
na Lærisueina: Þa sagdi Jesus
til þra / setied ydr hier / amedan
eg fer burt/ og bidzt fyrir.

I grasgardinum þa vpp hefr ꝥ verck vorrar endrlausnar og saluhialpar/þuiat i grasgardinum vr-du vier fortapader.

Og hann tok til sin Petrum
og Jacobum/ og Johannem þa
tuo Sonu zebedei / og tok til at
hrygguazt/ at skialfua/og harm
þrunginn at verda : Og sagdi til

Þra. Min Sala er hrygg / allt i Daudann / bliffuit hier og vaket med mier : Bidiet / suo at þier fallit ecki i freistne.

Þr sem adr hoffdu sied dyrdina vppbirtingarin̄ar Herrans Christi vpp a fiallino / Þr hiner somu sia hier eirnin sierliga hans breyskleika..

Og hann veik sier burt fra þm / nær einu stein snare / og kraup a knie / fiell fram a sina asionu til Jardar / og bad / ef at moguligt være þ su stund hia lide / og sagdi. Abba minn Fader / allt er þier moguligt / tak burt þannann kaleik af mier / þo eigi huat eg vil / helldr huat þu villt. Og hann kom til sinna Lærisuei na / og fann þa sofande / og sag=

di til

di til Peturs: Simon / sefur þu?
Þormatter þu ecki eina stund at
vaka med mier? Vaket og bi=
diet / suo at þier fallit ecki i frei=
stne: Andinn er reidubuinn enn
holldit er brystt.

J annat sinn gieck hann enn
burt aptr / badzt fyrir / og sagdi:
Minn Fader / ef þer ecki mögu=
ligt / at þessi Kaleikr gange af
mier / vtan eg drecki hann þa ver=
di þ þin vilie: Og hann kom
aptr / og fan þa enn sofandi / þu=
iat þra augu voru þrungen af
suefne / og þr vissu ecki hueriu
þr suorudu honnum / Og hann
liet þa kyrra / og gieck enn i burt

aptr / og bad i þridia sinn þau saumo ord / og sagdi / Fader / ef þu villt suo / þa tak þennann Kaleik af mier / þo ecki minn / helldr verdi þinn vilie.

Þat Christr hann hrygguizt hier og er harm þrunginn / vtuisar oss klarliga / huat ꝥ sie at þreyta strid vid daudan / Einnginn hann treysti vppa sialfs sins kraft / Lika sem at Petr hann giordi / Wier siaum hier ꝥ Christr hann leitar hælis til Faudrsins / og bidr hann / huar med hann gefr oss eitt epterdæmi til / huat vier skulum giora / einckum ꝥ vier skulum eirnin i freistingunum giora slickt hid sama / Þar fyrer seiger hann eirnin til Lærisueinanna / Vaket og bidiet / suo at þier fallit ecki i freistne / Enn þar fyrer bidr hann til Faudersins / þuiat hann sier / at hann er vt af mannligre natturu helltzt til veykr / Enn i andanum gefr hann alla hlute vti Faudrsins vilia / og seiger / Verdi þinn vilie / Sem villdi hann seigia / Nær ed þinn vilie hũ skier / og eg gef og bifala mig i þinn vilia / þa verd eg oflugr i nog / og þorma suo med þinum krapti þar i gegnum at komazt / og daudann yfuer at vinna / huat er eg vt af minum mannligum krafti þorma ecki / Astsamligr Fader / þu munt eigi þa yfuer gefa / Sem þu hefer vtsent til þes at þr skulu lida / ef at þr

treysta

treysta ecki vpp a sialpa sig / enn treysta hier / þat Christr hann hrygguizt og angrazt hier þañn / þyrst þa ſtier þ oss til endalausnar / Sidan þar nærst til ep- terdæmis / huar vt aþ vier eigum at læra / huat oss sie þa til giorāda / nær ed daudiñ strider a oss / og sier- deilis þa nær ed vier þyre Euangelions saker verdum þreistader.

Enn honnum birtizt eiñ Ein- gell aþ himne : sa ed styrckti hñ. Og þar kom / þ hann þreitti vid Daudann og tok akapliga at bi- dia : Enn hans sueite vard suo sem blodz dropar / þr þiellu a Jordinna.

Hier þa sier þu / þ Christr heþer suo sem Breff a Gudz hia veru lika sem i hinum attanda Psalminum. skriþat stendr / Enn þ hann sueitizt þm sueita / Suo sem blod dropar væri / þ sama er þram yþuer nattrligt edle / Limerner Christi þr sueitazt enn nu eirnin dags dagliga / og eru voter aþ blode / A medan þ eingiñ Christinn er an þreistingar og oþsocknar.

Og hann stod vpp þra bænin- ne /

ne/og Kom til sinna Lærisueina/ og pann þa sofandi vt af a hyg-giu/ ⁊ sagdi til þra: Ja vilie þier nu sofa/ og huilazt? Huat sofe þier? Þat er nog/ siaet/ su stund er komen/ og manzins sonr mun offrseliazt i syndugra hendr: stondum vpp: og gongum hiedan: Siaet/ sa ed mig sutkr/ hann er i nand/ bidiet/ suo at þier fallit ecki i freistne.

Og iafn snart/ sem hañ var enn at tala vm þtta Sialfu: Judas einn af tolf/ þa ed hann haf-di nu til sin tekit flock manna/ ⁊ eirnin þionnztu meñ Biskupan-na/ Phariseis/ Olldunganna/ og

Skriptlærdra gieck hann vndan mannþlockinum / og kom þangat med lyktum / logbrondum / med suerdum og staungum.

Þesser eru þ/Sem med suikaranum Judase opsækia Gudz Euangelion/Þuiat þr þæckilidit / þ þra epne skylldi þyrer Euangelion þordæmt verda.

Enn suikarinn hapdi gepit þm þ til merckis / og sagt: Huern eg kyssi sa er þ/grijpit þañ sama/og i burt leidit hann diarþliga: Sem Jesus visse nu allt huat yþuer hann atti at koma/ gieck hann vt og sagdi til þra: At huerium spyrie þier? Þr suorudu honnum: At Jesu aþ Nazareth: Jesus sagdi til þra eg em hann.

Sia þu/at opsocknar menn Heilags Euangelis kunna ecki Guds ord at lida/einckum sem eru þessi ordin eg em hann/. Sem þo hinum Christnu kann ecki neitt huggunar samligra sagt verda/Matth xiiij cap enn þetta hapuit gott traust/ Eg em hann/ottezt ecki.

Enn Judas sa ed sueik hann stod eirnin hia þm: Enn sem Jesus sagdi nu til þra: Eg em hann hořpudu þr a bak aptr/og duttu til Jardar: Hann spurdi þa enn einu sinne: At huerium spyrie þier: Enn þr sogdu/at Jesu ap Nazareth. Jesus suaradi/Eg sagda ydr/þ eg sie hann/leite þier at mier/þa leypuit þessum/ i burtu at ganga/ suo at vppþyllzt þ ord/huat hann hapdi sagt: At ongum glatadi eg ap þm/sem þu gapzt mier Johan. xvii.

Og

piornm Gudzspialla mēm.

Og Judas hann veik sier at Jesu til at kyssa hann / og iafn snart gieck hann at honnum / og sagdi : Sæll vertu Rabbi / og kysse hann. Enn Jesus sagdi til hans : Vinr minn / huar til komt þu hingat ? O þu Judas / suikr þu manzins Son med kossi ? Þa geingu þr þangat at / og logdu hendr aa Jesum / og gripu hann.

Þr somu suikia manzins son med kossi / sem vnder Heilagleiksins yfueruarpi edr Gudz þionuztu / leita sins auinnings.

Enn þa ed þr sem hia honnum voru / sau huat verda villde / sogdu þr til hans : Herra skulu vier ecki sla þar i bland med suerde ? Þa hafdi Simon Pe-

trus eitt Suerd/ og dro ꝥ vt / og slo til Prestahofdingians þiena- ra/ og hio af honnum/ hans hid hægra eyra : og sa þienare hiet Malchos.

Auorum dogum / hafa vnder menn vorra yfuer Bischupa / vt af Gudz fyre hugvan / mist eirnin lika ꝥ hid hægra eyrat / Suo þr / heyra eckirt annat / vtan hiegomligar mannana vpp settningar bodord og ken̄ gar / Þat vinstra eyrat er at eins opit a þm / med þui hin hægra heyra þr eckirt / og eru daufer / Þat Euan- gelion Christi verdr þm ecki opin bart / Ja þr for- sma ꝥ eirnin / Og vtan at suo sie / ꝥ Christr hann gef- ui þm igen / hid hægra eyrat huert ed þr hafa misst / og fyrir biskupan̄a falsligann lærdem er till byrgt og opne suo aptr þra eyru / þa er ꝥ vt giort med þm / Þuiat þr kynna eckirt annat / vtan at ofsækia Euan- gelion Jesu Christi / Raunin vorra lifdaga hun er ein̄ vottr þess hins sama.

Enn Jesus suaradi og sagdi Leyfit þm at giora allt hid fre- kazta: og sagdi til Petrs / Stick-

tu þi-

tu þinu Suerdi i slidrer : Þuiat
huer ed Suerdit tekr/ sa mun fy-
rer Suerdi farazt : Eda meinar
þu/ þ eg kunne ecki at bidia miñ
Faudr/ þ hañ skickadi mier meir
enn tolf Legion Eingla : Skal
eg ecki drecka þann Kalcik / hu-
ern ed minn Fader / hef er mier
gefit ? Enn huernen skylldu þa
ritningarnar vppfylldar verda ?
Þat hlytr suo at skie / og hann a
hrærdi hans eyra / og læknadi
hann.)

Sa tekr Suerdit/ sem macktin eda valldit hefn-
darinnar er ecki bifalat/ Enn þ hann seiger / at sa sku-
le fyrir Suerdit farazt/ þ hid sama seiger. hann ecki
vt af þui huat þar skier / helldr af þui huat skie ætti
suo sem at riettrinu er.

Miog oft þa minnizt Christr. retningarinnar /
huat er hann giorir hellt þar fyre / þ vier skulum sia/

huer-

huersu dyrdmæt og mikilsuerd ed hinn þicker hun vera/og huernen hun sie Gudz ord / Og at o moguligt sie/þ hun skylldi ecki vppfylld verda/ Enn huat voxer þals Christner/hallda þat vt af / þ hid sama er vel augliost/ þra lærdomr og lifnadr hann vitnar þ nogsamliga/at ecki halldi þr þav suo mikit vt af / suo sem Christur.

A Þm tima sagdi Jesus til þra Prestahofdingia / og Hofudzmanna Mustierisins / og Olldunganna sem til hans voru komner: Þier erut suo sem til annars spilluirckia vt geingner med Suerdum og stongum/ at gripa mig/ dagliga hefu eg þo hia ydr setid/ og kent i Mustierino / og þier hafit onguar hendr a mig lagt: Helldr er þtta ydar time/ æmackt myrckuanna/suo at Rit-

nin-

ningin vppfylldizt: Enn allt þet ta er skied suo at vppfylldizt ritningar spamannanna: Þa forlietu hann aller Lærisueinarner/ og flydu: Og þar var einn vngr mann/ sa er honum epter fylgdi hann var med line klæddr yfer bert horund/ og hin annr vng menninn gripu hann: Enn hann snaradi linklædino/ og flydi nakinn i burt fra þm.

Þr vngu dreingirner sem med þm i vina flockinum voru/ laugdu hendr a þennann vnga mann (ecki a Johannem) Sa ed eirnin med Christo vtgeinginn var fra kueldmaltidinne.

Enn folcktinn/ og sa yfuer Hofdinginn lydsins/ og þienarar Gydinganna/ toku Jesum & bun-

bundu hann / og leiddu hann j
Fyrstu burt til Hannas (sa var
margr Caiphas / huer ed þa var
þess Ars Biskup / Enn Caiphas
var sa sem Gydingunum gaf þ
rad / At betr være þ einn madr dæi
pyrir polkit.

Og þr leiddu hann burt til
hins ædzta Kennemanz Caiphas
(þ er til Hofdingians eda hans
sem ædztr var Prestanna) þar ed
aller Kennemanna Hofdingiar
Skriptlærder og Olldungar vo=
ru saman komner : Enn Simon
Petrus pylgde Jesu epter a leing
dar / og einn annar Lærisueinn /
allt inn i porstofu Kennemanna
Hof=

Hofdingians: Sa same Læri-
sueinn var kunningr Kenneman
na Hofdingianum/ og gieck inn
med Jesu i Biskupsins herber-
ge: Enn Petr stod þar vte fyre
dyrunum/ Þa gieck vt sa annar
Lærisueinn/ sem Biskupinum
var kunningr/ og taladi vid ha-
na er dyrnar geymdi/ og leidde
Petrum þar inn.

Enn þionuztu folkit/ og þie-
narannar stodu og hofdu kola
elld giordann þar nidre mitt i for
stofunne/ þuiat frost var/ og þr
vermdu sig: Enn Petr stod hia
þm/ og vermdi sig eirnin/ suo at
hann sæi/ huer ending þar villde

a verda: Enn ambatin Kenne-manna Hofdingians/ su dyrnar geymde/ sa Petrum vid logann/ sem hann vermdi sig / og hun horfde beint a hñ og sagdi. Og þu vart eirnin med Jesu af Galilea: Ertu ecki eiñ af þess manz Lærisueinum? Enn hann afneitadi þui fyrir ollum og sagdi: Þu kuiña eigi er eg þ/ eg þecki hann ecki / eg veit eirnin ecki huat þu seiger.

Þat Jesus sie fyrst leiddr til Hannas / þ skrifar Johannis einn/ Og þ sama er þar fyrr skied / at þr giordu hm̃ þar virding med / af þui at hann var madr Caiphas/ huer ed var Biskup þess sama arsins annat lesum vier eckirt at þar sie skied.

Fra Hannas er hann leiddr burt til Caiphas sem þa var Biskup þar þa hefer Petr neitad honum þrysuar sinnum/ suo sem þ aller Gudzspialla menn

ytuisa

otuisa/ Enn þ ed Johannis seiger hier/ At Simonn Petrus þylgdi Jesu epter a leindar / alt inn i þordyre Kennemanna Hoþdingians/ þ sama skalltu skilia / ecki vt aþ þordyre hins Hanne/ helldr Caiphe / suo sem þ Gudzspialla mennirner otuisa þetta hid sama / Þar þyre heþer þ og onguann stad/huat sumer þr meina / at Johannis verdi hier ecki sam hlioda hinum odrum Gudzspialla monnunum / Sem hann þo i hinum xviij Capitula / þar ed hann fierdeiles neþner einn Biskup/meinar þann/huern ed hann i hinum elleþta capitula kallar einn Biskup þess hins sama aarsins / Þar þyre þa er þetta suo at skilia / þ meiningin Johannis hun sie/ at Jesus sie stragx leiddr þra Hannas burt til Kennemanna hoþdingians eda Biskupsins/þ er til Caiphas/þangat sem Petrus hann epter þylgdi med þm odrum Lærisueine / Og þo at vt aþ ollum Gudzspialla monnunum/verdi marger /Hoþdingiar edu hoþut prestar og Biskupar til greinder / þr ed ar/ liganna huer epter annann þramþluttu bisper stigt embætti/huat er þo var a mote laugmalino Exodi xxix og lika eirnin a mote giorningnum Hume xx. Enn þo þa nær ed þr fierdeilis neþna / einn Kenne/ manna hoþdingia/eda hoþut prest /elligar einn Bis/ kup/þa meina þr þan/Sem a þm sama tima var eitt hoþut og ædztr hinna annara/þ sama var Caiphas.

Nu mætti enn einn huer seigia / þ skemdr þo stragx hier epter a in Johannis Euangelio suo skriþar / Og Hannas sendi hann bundinn till Caiphas Kenneman/

 na/

na/ Hofdingia / Vt af huerium ordum at ꝥ synizt suo sem at skylldu fyrr sagder giorningar skieder vera i huse Hannas/ Þar suara eg suo til / Þat Johannis þa ed hann hafdi til tekit at skrifa afneitingina Petro/ Sette hann þar inn a mille spurningina Caiphe/ lika sem ein a ransokn fyrer domstolum/ Enn sem hn̄ keimr nu i gen till afneitingarinnar Petri/ þa hender hann ꝥ sama aptr/ og seiger/ At Hannas sendi hann bundinn til Caiphas kennemanna Hofdingia / Huẽ ef at þu læser/ Hann hafui sent hann/ þa væri ꝥ liosara/ Eirnin þa megum vier lika skilia ꝥ suo/ ꝥ Johannis hanu tuitake hier eckirt aptr (huat eg og kys mycklu framar) helldr med samanteingdre Historiu/ þa straffe hann kennemanna Hofdingiana af alre aluoru/ fyrer saker þra rangferdugra ódnat kuæda / ꝥ þr take nu hid fyrsta til og spyria Jesum um sina Lærisueina/ og um hans kenningar / og vita þa einn ecki/ fyre huat hann sie aklagandi/ Sem Hannas hafdi/ þo þa þegar sent hann bundinn burt til Caipha / suo sem þann ein̄ huern ed þa þegar hefdi fularsaker til at dæmazt / Suo lika skier ꝥ eirnin dagliga vt af vorum bpm̄ og Hofdings Prestum i gegn þm sem Gudz Euangelion predika/ suo at þr lyta þa og straf þr fyre villu menn/ og fordæma þa at ollu o profudu/ Epter ꝥ nær ed þr verda nu fyrir domarana fram̄ leider/ og eru fiotrum bundner/ þa ed fyrsta taka þr till/ og spyria þa at vm þra lærdoma og kenningar / lika sem at visse þr enn ecki huer at være þra sauck etc.

Enn

Enn Kennemanna Hopdinginn spurdi Jesum vm hans Lærisuenna / og vm hans kenning: Jesus suaradi honnom: Eg hefe opinberliga talat fyrer heimenū eg hefe og med iafnadi kent i samkundu husum / og i Mustierino / þar ed aller Gydingar koma til samans / og eckirt hefe eg i afkimum talat / huat spyr þu mig at þessu / spyr þu þa þar at sem heyrt hafa / huat eg hefe talat til þra / siaþu / þr hiner somu vita / huat eg hefe sagt. Enn sem hann taladi þetta / þa gaf einn þienaranna sem þar stod hia Jesu honnum eitt hnefa haugg / og

sagdi skalltu suo suara Biskperri num? Jesus suaradi: hepe eg illa talat/ þa beuisa þ/at þ lie o riet enn hapui eg satt sagt/ huar pyre slottu mig þa? Og Hannas sende hñ bundinn til Caiphas Kennemanna hopdingia.

Simon Pets stod og vermdi sig: Og innan skamzt tima (epter hina pyrstu a pneitingina) sem hann gieck vt i gardinn / þa gol haninn: Og ein onnr ambatt sa hann/og tok sidan til at seigia til þra/sem stodu þar hia: Þesse var eirnin med Jesu ap Nazareth/ Þa sogdu þr til hans: Ertu eckt einn hans Lærisuenn? Og einn

annar

annar sagdi : Wisseliga þa ertu
einn aþ þm. Og hann aþneitade
þui eñ einusinne/ og suor sig þar
vpp a/ oc sagdi : Þu madr ecki er
eg þ/ og ge þecki ecki þann hiñ
sama mann.

Og enn innann skamzt tyma/
nærri einne stund/ a hrærdi þ eiñ
annar med þm ed þar stodu/ og
sagdi : Sannliga þa ertu einn
aþ þm/ þuiat þu ert einn Galilea-
re/ og þitt tungumal opinberar
þig/ enn eirn aþ Bispersins þie-
norum prænde þess sem Þetr
hio aþ eyrat sagdi/ Sa eg þig ec-
ki i grasgardinum hia honnum ?
Þa tok hann til at þyre mæla sier/

og at sueria sig: At ecki þeckt eg þann mann/ þar ed þier ap seigit.

Hier hliotum vier þ suo at skilia/ at Petr sie þar i annat sinn inn apter kominn/ Þuiat Mattheus hann skripar klarliga/ þ Petr hapui tuei,uar sinnum vtgeingit.

Og giapn snart þa ed hann suo taladi/ gol haninn i annat sinn: Og Drottinn snere sier vid/ og leit til Petrs/ þa minntizt Petr a þ ordit Jesu sem hann hapdi sagt til hans: Adr enn þ haninn gelr tuysuar/ muntu neita mier þrysuar: Og gieck vt og griet beiskliga.

J apneitan Petri þa skalltu pyrst læra/ huersu sannarligt at sie ordit Drottins vors Jesu Christi/ Þuiat eins suo sem þ Christr hapdi kunngiort Petro adr pyrr pram/ þ hann mundi apneita hm̄ suo skiedi þ og eirnin/ J annare grein þa skalltu hier eirnin læra ꝧ ap Petro/ ep at þu villt Euangeliskr vera/ þ þu skalt

skalt ecki treysta vppa sialfs þins eiginligann krapt/
og ecki eirnin stæra þig þar vt af at þu muner nockut
formega at giora / Petr hann hrasadi / þa ed hann
þeinckti sier / ꝥ hann villdi vt af sialfs sins formæt-
ti stodugr at standa / Suo lika muntu og eirnin visli-
ga / falla ef at þu ert athugalaus vm ꝥ / og hefer on-
guann otta nie varygd a þier / at þu meiger og falla
Nu þo at suo kunne at skie ꝥ þu hraser / þa skallt tu ec-
ki athelldr i misshop eda i auruilnan falla / Þuiat Pe-
ter hann hrasadi hier eirnin / og komzt þo till nada-
rinnar aptr / Suo lika hygg þu hier eirnin vel at þui
huersu kostgæfuliganna ꝥ allet Gudzspialla menn
þr vtskrifa hrasan hins Heilaga Petri / Huat hellzt
at er a mote þin sem nu vm stunder vita eckirt annat
vtan at lofa og vidfrægia / þau hinu micklu og dyrd
mætu daseindar verckin Gudz heilagra manna / enn
vilia ecki med einu ordi neina minning giora þes
huilikt ed vat fra breysskleike / Minn gode vin gior
suo vel og seig mier / Huert epter dæmi r...ennsent
darmar skylldi oss fyrer myndat vera i Gudz heilogum
nær ed oss verdr ecki eirnin fyrir sioner settr fra brey-
skleike / og ꝥ þr hafui sumtides miog stor kostliga hra-
sat og i synder fallit.

Enn Kennemanna hofdin-
giarner og Olldungarner / og al-
ler Rad herraner leitudu liuguit-

ma/

Þinan Chriſti epter

na i gegn Jeſu / ſuo at Þr gæti honnum i hel komit / og Þundu eingin / þott at marger liuguot= tar geinge þar fram at / Þuiat Þra vitni burdar vrdu ecki ſam= hlioda / At ſiduztu ſtodu vpp og geingu þar fram tueir pals vot= tar / og baru liugnitne i mote hm̄ og ſogdu: Vier hofum heyrt þ han ſagdi Johan: ij. Eg kann og vil nidurbriota / þ Gudz Muſti= erit / ſem med hondum er giort / og a þrimur dogum vpp byggia eitt annat: Enn Þra vitnis bur= dar vrdu ꝛ ecki helldr ſamhlioda

Þiner voldugu/viſu/heilogu/ og Þr Phariſei / hata Gudz Euangelion / gegn ſialfs Þra eiginligre ſamuitsku/alt til heimſins enda/ Þar fyrer ſafnazt þ ſaman.

saman/og taka sin rad/mote Drottne og hans Christo Psalm ij.

Og Kennemanna hofdinginn stod vpp i midit medal þra/ spurdi Jesum at og sagdi: Suarar þu ongu til þessa: sem at þessir vitna a mote þier? Enn Jesus þagdi/ og suaradi ongu.

Vitner omilldu verolda h. suo/ at h. fae þat med leitad eins yfuer litz sinna rangferdugra doma og offsurda/lika sem at giordi h. þ riett/ nær ed h. offsækia heilagt Euangelion / oc geisa med grundar aeti vpp i mote þui / fyrir saker sialfs sinna metorda og auinnings. Enn þu lær hier af Christo/ at forsma allar falsligar vppdicktadar a kærur / vtan þu sia þig vid þui/at þu afneiter ecki med þagn malsku Gudz sannleika.

Þa spurdi Kennemanna hofdinginn hann enn aptr at og sagdi til hans: Ertu Christur Sonr hins blezada? Eg særi þig fyrer

lifanda Gud / þ þu seiger oss / huort þu ert Christur Son Gudz Jesus sagdi : Þu seiger þ / Eg em hann. Þo seige eg yđr / þ hiedan i frá munu þier sia mannzins Son sitiandi til kraptzins hægre handar / og komandi i skyium hymens. Enn Kennemanna Hofdinginn reif þa sin klædi og sagdi : Hann hefer Gud lastad / hua þurfum vier nu vitnanna vid ? Siaet / þier hafid nu hans Gudlastan: Hvat virdizt yđr ? Enn þr fordæmdu hann aller og sogdu: Hann er daudans sekr. Enn þr menn sem hielldu Jesu / spottudu hann og hræktu i hans andlit / og slo-

gu.

gu i hans asionu / sierdeilis þie-naranner og sogdu : Spadu oss Christr : huer er sa / ed þig slo ? Og margar adrar hadungar to-ludu þr vid hann.

Gudzspilla menninner halda þ fyrir ein mickil mæti / nær ed þr vt skrifa þær smaner og vanuirdi sem Christo voru till lagdar Roman v. Wier frægium oss einnin vt af harmkuælorum.

Enn snemma morguns / sa-man sofnuduzt aller Kennimanna hofdingiar / Skriptlærdir og Olldungar lydzins / og allt Ra-dit / og hielldu þar eina radstef-nu yfuer Jesu / suo at þr þeinge liflatid hann / & leiddu hann vpp fyrir sitt rad og sogdu : Ertu Christr ? þa seig þu oss þ. Enn hñ

sagdi til þra / þo eg seige ydr þ/
þa true þier mier ecki: Enn ef eg
spyr ydr / þa suarit þier mier ecki/
og latid mig ecki at helldr lau-
sann: Enn hiedan i fra mun man-
zins Son sitia til hægre handar
Gudz kraptar / þa sogdu þr aller:
Ertu þa Gudz Sonr? Hann sag-
di til þra / þier seigit þ/ þuiat eg
em hann: Enn þr sagdu / huat
þurfū vier vitnin leingr? þuiat
vier sialfuer hofum heyrt þ af
hans munne.

Þat er þesse / þann þier siaet nu / þ hann er man-
zins som og daudligr / og mune epter sit liflat rikia
og regera.

Jafn marger og suo kloker sem þr voru / kunnu
ecki at hugsa sier neina suo likliga sauk / huer ed þo
hefdi alldri suo litils hattar alit haft / at hun hefdi
mætt synazt sannleiknum lik vera / J mote þui hinu

saklausa (Euangelio/huert ed þr villdu þo fordæma.

Og aller sa þra sofnudr stod vpp/og bundu Jesum/og leiddu hann fra Caipha burt fyrer þing husit/og þr ofurselldu hn̄ Landz-domaranum Pontio Pilato/og þ var snemma morguns.

Þa ed Judas sa ed hann hafde suikit/ sa þ/ at hann var til Dauda dæmdr/ idradizt hann þess/ og færdi Kennemanna hofdingiunum og Olldungum lydzins/ þa þriatige silfr penningana aptr/ og sagdi/ Eg hefe illa giort/ þ eg suek saklaust blod: Enn þr sogdu/ huat kemr þ vid oss? Siaþu fyrer þui/ Og hann

sua-

ſuaradi þm ſilfr peningunum i Muſterit verndadi ſig burt þadan/gieck vt og heingde ſialfañ ſig/og er i midiu ſuodꝛ i tuo hlute broſtinn/ og hefer ſinum inniflum ſuo vt hleypt: Act: j.

Judas hafdi ecki þeinckt at þ mundi ſuo til ganga / þa hann af Dioflinum halldinn / leitadi i gegn Gudi ſuo ſinar nyttſemdar og auinninge / Hier verdꝛ hm̃ nu laugmalit opinberat / Enn til nadarinnar Euangelio kemr hann ecki / þar fyre deyꝛ hann og i auruilnan lika ſem Cainn / þat ſama er (epter Gudz riettferdugum dome) idꝛanar yfuerbot hinna fyrerdæmdu / þ þr vt af ſinu hiarta kunna ecki at beidaz nadarinnar / nær ed þm verdꝛ þra ſynd riettiliganna opinberut / og þa ed þr medkenna hana algioꝛliganna.

Enn Kennemanna hofdingiarner toku þa ſielfr peningana og ſogdu: Þat hæfer ecki / at vier latum þa i Gudz kiſtuna/

Þuiat

Þuiat þr eru blod solu verd.

Sia þu huersu heilager þ þesser hræsnararner lietuzt vera / At þr vilia ecki leggia þa silfr peningana i Gudz kistuna / reiknandi þ fyrir synd ef þr giordu þ / Þat sama er nu þra riettlæti / Huar fyre þa vthella þr þa saklausu blodi herrans Christi ?

Enn þr toku þ til radz / og keyptu fyrir þa silfr peningana fyrir þa ranglætis verdaura / ein leir pottarans akr / vegforundũ til greftrunar : Og þ sama er kunnigt vordit ollum þm sem til Jerusalem byggia / sua at sa hiñ same akr / verdr a þra tungu kalladr Hakeldama / þ er einn blod akr allt til þessa dags : Þa uppfylldizt og þ / huat sagt er fyre Jeremiam spamann / þar hann seiger : Þr toku þa þriatige silfr penin-

Pinan Christi epter peninga/ þar ed hinn ſelldi vard med bitaladr/ þann þr keyftu af Sonum Jſraelſ/ og þr hafa gefit þa fyrir leirpottarans akr/ ſuo ſem ꝥ Drottinn hafdi mier bifalat.

Annat huort / ꝥ hier er af þm hinum Girſka bokaſkrifotunum ſett eitt nafn fyre annat / elligar ꝥ Zacharias hann hefer haft tuo nofn / i huers bok ꝥ þeſſi ord verda leſin i hinum xj. capitula þau ed Gudz ſpialla madrinn hier til leider/ Og/eg Drottin) ſagdi til þra / ꝥ er til minna gydinga/ þr ed mig þorſmadu/ Ef ꝥ ſynizt i ydvare augſyn þægiligt / þa færit mier min verdlaun/ Enn ef ecki þa latid ꝥ ſuo ſtanda Og þr vogu mier vt min verdlaun/ þriatige ſilfr peninga/ Og Drottinn hann ſagdi til min (ſpamanzins) Snara þm till leir pottarans / Ja at ſonnu eru ſlickt agæt laun/ þat ed þr hafa mig med ſkattad / Og eg (Spamadrinn) tok þa xxx. ſilfr penniga / og kaſtade þm inni hus Drottins/ ꝥ er i Muſtierit til leer Pottarans/ Enn ꝥ Drottin hafui ſlickt bifalat / ꝥ ſama þa vottar Gudzſpialla madrinn hier med þeſſum ordum/ Suo ſem ꝥ Drottinn hefer mier bifalat/ Enn ꝥ Spamadrinn ſeiger/ at hann hafui ꝥ giort /

ſuo

suo sem at Drottinn hefer bifalat h͞m / þat med till tricknar hann / at hann hafui kunngiort þ / at þ ætti epter komandi / alla vega suo at skie / og þ aller hluter skylldu vppfylldr verda / Og þ hann seiger eirnin at Gud sie skattadr / þ sama skiedi a Christo / sem selldr vard fyrer Peninga / Enn þ Gudzspialla madrinn sett þetta þar til / At þr hafui keypt hann af sonum Jsraels / Þar litr hann vti þa historiu sem Joseph vard selldr / Þuiat Jsmaeliti eru þr hiner fraleitu / og o mildu Abrahams syner Galat. iiij. Af sonum Jraels / þ er af Judase og hans radgiofurum / þr Jsmaeliti keyptu af þm Jraelitis / þ er einn ranglatr af odrum ranglatum / þr eru þess eigi verduger / at þr skule Jraeliti kallazt.

Enn Gydingarner þr geingu ecki inn i Þinghusit / suo at þr saurgaduzt ecki / helldr suo þr mættu Paskalambsins neyta: Pilatus gieck þa vt til þra / og sagdi / hueria a kæru fære þier i gegn þessum manne. Þr suorudu og sogdu til hans: Ef at þessi væ-

ri ecki illrædis madr/ þa hefdum
vier ecki sellt hann þier i hendr.
Þa sagdi Pilatas til þra/ take þi-
er hann þa / og dæmit hann epter
ydru Laugmale / Þa sogdu Gy-
dingarner til hans : Þat hæfuer
ecki at vier liflatū nockrn. Mat-
the : xx. Suo at vppfylldizt þ
ordit Jesu / þ hann sagdi / þa ed
hann til teicknadi med huerium
dauda/ at hann mundi deyia.

Þa toku Kennemannahof-
dingiarner og Olldungarner til
hardliga at aklaga hann og sog-
du. Þennan funnum vier þ hann
fralnyr folkino / og fyrebydr at
gefa Keisaranum skatt / og sei-
ger

ger sig vera Konunginn Christum : Þa gieck Pilatus inn aptr i Þinghusit og kalladi a Jesum/ spurdi hann at og sagdi : Ert þu Konungr Gydinga ? Jesus stod pramme þyre honnum og suaradi : Talur þu þ ap sialþum þier/ eda haþa adrer sagt þier ap mier ? Pilatus suaradi : Huort em eg Gydingr? þin þiod og Kennemanna hoþdingiarner haþa þein git þig mier/ huat heþer þu giort? Jesus suaradi : Mit Rike er ecki ap þessum heime/ ep være mitt Riki ap þessum heime/ þa mundu miner þienarar strida þar i mot/ suo at eg selldunzt ecki

Gydingunum: Enn nu er mitt riki ecki at hiedan/ Pa sagdi Pilatus til hans/ þa ertu þo samt einn Konungr: Jesus suaradi/ Þu seiger þ/eg em og Konungr/ þar til em eg fæddr/ og i heimenn kominn/ þ eg skule vitne bera sannleiknum: Huer vt af sannleiknum er/ sa heyrir mina raudd Pilatus sagdi til hans/ huat er sannleikr?

Og þa hann hafdi þetta sagt gieck hann vt aptr til Gydinganna/ og sagdi til þra/ Aungua sauk finn eg med honnum. Og þa ed hñ vard aklagadr af Kennemanna hofdingium og Oll-

þiornum Gudzspialla mǫnn.

dungunum/ suaradi hañ onguu. Enn Pilatus spurdi hann þa enn at nyiu / og sagdi : suarar þu on-gu ? Sia þu huersu hardliga þr þorklaga þig : heyrir þu ecki. Og hann suaradi honum ongu or-di / suo þ Landzdomaranū vn-dradi þ nærsta miog.

Þat Christr þeiger/og suarar ongu/þ sama skal oss vera eitt epterdæmi/ suo at vier skulum þær opin-berar/ vpp kueicktar og bygdsamligar sakir med þo-linmædi vm lida/og geþa alt vort malefne vnder Guds valld og hans signadann villa/ Slickt hid sama haþa þordum daga einnin Gudz heilager menn giort / suo sem þ vier siaum vida i psalmunum / Og þetta. þ Christr hann þeiger suo/og þorsuarar sig ecki/ þ sama er adr þyrer þram kunngiort i ritningunne / Jsaie liij. þar ed suo stendr skriþat / Ad hann sie lika sem saudr til draþs leiddr/ og suo þagdi sem lamb þyrer þm er þ klypper.

Enn þr voru þess akapare / þ

 sog-

sogdu: Hann hefer vppæst folkit med þui / þ hann hefer kent hier og huar a ollu Gydinga landi/ til tekinn i Galilea allt hingat i þennan stad.

Enn þa Pilatus heyrdi Galileam nefnt / spurdi ef hn̄ væri vt af Galilea.: Og sem hann fornam/ þ hann heyrdi vnder Herodes skiornar velldi/ þa sendi hañ/ hann burt til Herodes sa ed þa a þm somum dogum var eirnin til Jerusalem.

Pilatus hann sendi hann þui burt til Herodes / þ hann kæmi sier suo vndan buldre og agange Gydinga lydzins/ Enn suo verdr þ þo vppfyllt huad skrifat stendr i þm odrum psalme/ Þat Konungarner i landinu/ setie sig vpp/ og hofdingiarner kome til samans i mote Drottne og hans Christe/ Þat Christr gaf Herodes ekkirt suar lika suo þa gior þu eirnin/ Nær ed hi-

ner

ner o milldu spyria þig at og vilia sia / huer þu ert / og huat þu formatt af Gudi / og vilia þo ecki fyre þina predikan/eda truarinnar iatning snuazt fra þui hinu vonda sem þr sialfuer eru/ þa seig þu þm og ecki helldr/ huer at þu ert/ og huat þu format af Gudi.

Enn þaa ed Herodes sa Jesum vard hann miog gladr vid þ / þuiat vm langa tima hafdi hann giarnan viliat sia hann / þui hann hafdi margt heyrt af honnum/ & vonadi þ hann mundi sia eit huert teickn af honnum og han spurdi hann margra hluta: Enn hann suaradi honnum ongu. Og Kennemanna Hofdingiarner/ og Skriptlærdir stodu og aklogudu hann hardliga: Enn Herodes med sinu hoffolke forsmadi og spottadi hann/

færdi hann vti huitt fat / og sen-
di hann aptr til Pilato: Og a þm
deigi vrdu þr Pilatus og Hero-
des viner aptr/ þuiat þr voru adr
o viner sin amille.

Pilatus hafde tilforna latid liflata nockra vt af Galilea/ Luc. xiij. cap. þar fyre þa voru þr sundr þycker sin a mille.

Enn Pilatus hann kalladi til samans Prestahofdingiana/ og Hofudzmennina og almuga folkit/ og sagdi til þra: Þier hafit þennann mann til min haft/ suo sem þann ed frasnyr folkino og siaet/ at eg hefe spurt hann fyrir ydr/ og a þessum manne finn eg aungua sauk i þui ed þier aklaget hann/ og ecki helldr Herodes/

rodes/ þuiat eg ſenda ydr ſialfa til hans / og ſiaet at eckirt hefer ꝥ vppa hann borizt/ at dauda ſie verdugt/ þar fyrer vil eg gefa hm̄ radning/ og lata hann ſidann lauſann.

Judas/Herodes/Pilatus/Huſfru Pilati / og ſa Hundradz hofdinginn / bera ꝥ vitne at Chriſtr være ſaklaus/ i mote þm̄ o mildum Gydingum/ ſuo at þra fyredæming/ fyrir Gudz dom/ yrdi þeſſ þyngre/ ſnarliga hier epter a þa munu eirnin ſia/ ꝥ himenn/ Jord og ſteinar munu vitna a mote þm̄.

Eñ a hatidar deiginum hlaut Landz domarinn epter ſiduenu at gefa folkinu einn bandingia lauſann/ huern hellzt at þr villdu: Enn i þann tima hafde hann einn bandingia miog ofrægann einckum einn ſpilluirckia ꝫ mañ-

drapara/ sa same hiet Barrabas/
huer ed med illrædis mõm var i
myrckua stofu settr/ huer i vpp=
hlupinu sem i Stadnum skiedi
hafdi eitt mañdrap framit. Og
folkit gieck vpp / og beiddi þ hñ
giordi / sem hann væri vanr. Og
þa þr voru til samans komner/
gaf Pilatus þm andsuar: Þier
hafit þa sidueniu / þ eg gefe ydr
a Paschunum eiñ lausann/ huorn
vilie þier/ þ eg gefui ydr lausañ?
Barrabam eda Jesum þann Ko=
nunginn Gydinganna / sem kal=
lazt Christr? Þuiat hñ visse vel/
þ Kennemanna hofdingiarner
hofdu vt af hatre ofrselt hann.

Þat

Þar var e. kirt laugmal/helldr ein siduenia/ innsett til minnis þrar frelsunar af Egipta landi / sem a þm tima hafdi skied/ Huer siduenia (lika sem allar adrar innsetningar hræsnaranna) var a mote Gudz bodordi/ af þui at sa var laus latinn/ sem epter laugmalinu skylldi med riettu lif latinn verda / Þar med var þ og einnin a mote laugmalino / at innsetia eina adra minning Pascha hatidarinnar vtan þa sem Gud hafdi sialfr innsett/ fyrer Pascha lambit / og þau hinu sætu braudin etc. Og med þui at slik siduenia var halldin i minning þrar frelsunar vt af Egipta lande/ Huar fyre þa gafu þr ecki alla bandingia lausa / þui aller þr Gydingar sem i þann tima voru a Egiptalande vrdu frelsader/ Enn hræsnin hun giorir suo/ þ hun gefr i ollum hlutum eitt alit Gudligs at hæfuis lika sem at sie þ alt Gudligt huat hun giorir/ enn raunarinnar þa hefer hun þo med sier ecki þ neitt sem Gudligt er.

Og sem hann sat a Domstolinum / sendi hans Husfru til hans / og leit segia honnũ. Haf þu eckirt at giora med þennann hinn riettlata / margt hefe eg i suefnium lidit i dag hans vegna.

Enn Kennemanna hoffdingi-
arner / og Olldungarner vmtol-
du t eiggiudu folkit a / at þ skyll
de bidia vm Barrabam / enn Je-
sum lifue suipta. Pa suaradi
Landz domarinn og sagdi til
þra: Huorn af þessum tueimr þa
vilie þier / þ eg skule gefa ydr
lausann? Pa kalladi vpp allr sa
hopr og sagdi: Tak burt þen-
nann / og gef oss Barrabam lau-
san. Pa kalladi Pilatus enn aptr
til þra / og villdi lata Jesum lau-
sann og sagdi: Huat skal eg þa
giora vid Jesum / þann ed Chri-
str kallazt? Þr kolludu þa enn
aptr: Korsfestu hann Korsfe-

ſku hann. Enn hann ſagdi þa i þridia ſinn til þra: huat hefer hann þa illa giort? eg finn ongua dauda ſauk med honnum/ þar fyre vil eg gefa honnum radning/ og lata hann lauſann. Enn þr kolludu þui meir og ſogdu/ Korſfeſtu hann: Og þr fylgdu ſier þui faſtara at vid hann/med opſa hliodum/ og beidduzt þeſſ þ hann yrdi Korſfeſtr/ og þra hliod ⁊ ſuo Hofut preſtanna tok yfuer allt.

Pſalm xxj. Myckler vxar vmkringdu mig /og feiter oxar veittu mier vmſater / Sitt gin ſpertu þr vpp a mote mier/lika ſem annar grenianda og ſlitanda Leon.

Þa tok Pilatus Jeſum / og

liet

stet hudstrikta hann / Enn stridz-
meñirner Landzdomarans leid-
du hann inn i þinghusit / og kol-
ludu til samans allann hopiñ og
ap klæddu hann / og pærdu hann
i eitt Purpura klædi / og pliettu-
du eina Coronu ap þyrnum / og
settu hana vpp a hans höput / og
peingu honnum einn reyr vond
i sina hægre hond / og krupu a
hnien þyre honnum / og spottu-
du hann / og toku til at heilsa hm̄
og sogdu : Heill siertu Konungr
Gydinga og slogu i hans asionu /
og hræcktu a hann / toku reyr von-
dinn / og hrocktu vm hans hoput
piellu a hnein / og lutu hm̄.

Þat er ꝥ/ huat Pilatus hann sagdi fyrir / Þar fyre vil eg veita hm̄ radning/og lata hann sidan lausann/Enn þar med fieck hann þo ongu til vegar komit/Suo fieck hann og ecki helldr þar med stillt ꝥ giostr og grimdar ædi Gydinganna/þo at hann giordi ꝥ rangliganna at liet hudstrykia hann /fyrst at Christr var med allu saklaus/ huar med hann þeinckti þo/at stilla fra grimd med/ Enn ꝥ sama hefer oss til nytt semdar og saluhialpar giort verit/ Þuiat fyrir hans blezadar beniar erum vier hialpliger vordner.

Þa ed stridzmennirner heyrdu ꝥ / at hann være einn Konungr/ beygdu þr af hade og daruskap hnien fyrir honnum /og lietu einn reyr vond i hans hægri hond/og krupu fyrir hm̄ /lika sem at vildu þr þar med giora honnum Konungliga Lotning/Enn Christur hafdi kunngiort þetta adr fyre fram Matth xx. Cap: Þar hann seigir at þr munu selia hann i heidinna manna hendr til þess at hæda hann og spotta.

Þa gieck Pilatus vt/og sagdi til þra/ Siaet / eg leide hann hingat vt til ydar/so at þier medkennit þat eg finn ongua sauk med honnum. Þanninn gieck Jesus

ſus vt/berandi eina Coronu / og
eitt Purpura klædi: Og hann
ſagdi til þra ſiaet Manninn / þa
ed Kennemanna hofdingiarner
og þienararner ſau hann / kollu-
du þr vpp og ſogdu / Kroſſfeſtu
hann kroſſfeſtu hann. Pilatus
ſagdi til þra/ Take þier hann og
Kroſſfeſtid / þuiat eg finn on-
gua ſauk med honnum: Gydin-
garner ſuorudu honnum þa vier
hofum laugmal/ og epter Laug-
male nu ſkal hann deyia / þuiat
hn̄ hefer giort ſig at Gudz ſyne.

Hann med kenner þ hann hafui latid hudſtry-
kia Jeſum rangliganna og fyr ongua ſauk.

Vier hofum laugmal etc. Leuiti xxiiij. af þuı̄
ſem Gud lauſtudu.

Pa ed Pilatus heyꝛdi þeſſi oꝛd ottadizt hann enn meir / og gieck inn aptr i þinghuſit / og ſag di til Jeſu / huadan ertu ? Enn Jeſus gaf honnum ecki ſuar. Pa ſagde Pilatus til hans : Talar þu ecki vid mig ? veiſtu ecki / þ eg hefe valld til at lata Kroſſfe ſta þig / og eg hefui valld til at gefa þig lauſann ? Jeſus ſuaꝛa di : þu hefder eckirt valld yfiſer mier / nema þier væri þ gefit hier ofan at : Þar fyꝛe hefer ſa meire ſynd / ſem mig hefer þier i hendꝛ ſellt. Epter þ leitadi Pilatus vid at hann liete hann lauſan : Enn Gydingarner kolludu og ſagdu /

Ef þu lætr þennann lausann / þa ertu ecki Keisarans vinr / þui huer sig giorir at Konunge / sa er a mote Keisaranum.

Hann ottadizt / ꝥ sama helld eg hann giort hafa epter plagsid heidinna manna / Þui hann ottadizt ꝥ Christr mundi vera einn af sonum himneskra Gudana / Þuiat hiner heidnu þeinckttu og hieldu suo / ꝥ himna Gudin mundu hingat ofan stiga til mannanna epter þui sem lesit verdr i Poetanna bokum.

Valld til etc. Roman. xiij. Christr hann villdi hier a Jardriki ecki fri vera fyrir veralldligre yfuer valldz stiorn / Lika sem ꝥ vorer Pafua prestar og reglir Munckar giora / Þo fyre dæmdi hier Pilatus sialfuann sig / med þui ꝥ hann misbrukadi sit stiornnar valld / vt af hrædzlu saker vid menninna / Hann hrædizt o vinattu og reide Keisarans / og giorir suo þar fyre ꝥ hann veit at o riett er / Eins lika suo þa giora enn i dag flester aller Vmbodz menn þr ed sina stiornan til reikna Keisaranum / eda odrum Landzhofdingium / og tidka suo sit stiornar velldi / ꝥ þr missi ecki hylle og vinattu sinna hofdingia / Og þott at nockrer af þm sie fromer og godgiarner / og framflytie riettiliga sitt stiornar velldi / þa giora þr ꝥ sama þo ecki leingr / vtan suo leinge sem þr fa ꝥ sama

fyrir

þyrir Herranna hylle og vinattu saker giort / Nær ed þra vinskapr vill suo sem riena / þa er og eirnin godmenskann hinna vte / aþ þui þr vara sig aþ ollu kostgæþui vid þui / þ þr verdi þm eigi reider.

Þa ed Pilatus heyrdi þessi ord / leidde hann Jesum vt / og setti sig vpp a Domstolinn i þm stad sem kalladizt Haþue plautr / enn a Ebresku Gabbatha: Enn þ var sa Atþanga dagrinn i Pasckunum / nær hinne Siettu stundu / og hann seiger til Gydinganna: Siaet / þ er ydar Konungr / Enn þr kolludu vpp / tak i burt / tak i burt þennann / Krosspestu hann. Pilatus sagdi til þra / skal eg Krosspesta yduarn Konung? Kennemanna hoþdingiarner suo-

Pinan Christi epter rudu. Vier hofum auguann Konung/vtan alleinazta Keisaran̄.

Marcus seiger ꝥ Drottinn sie kross festr a þre hinne þriduu stundu dags/ Enn Johannis seiger nære hinne siettu stundu/ Þessar tuær greiner (hueriar ed synazt suo sem at sie þær huorar a mote annare) þær hefer enn aldreige neinn fullkomliga eda riettiliga til samans dreigit (og ecki hinn Heilage Augustinus sialfr) Enn vier seigium suo þar til/ Þat su efter likingin Matthei xx cap: vt af þm husfaudrnum/ Sa ed vt gieck snem̄a morguns til at leida verkmenn i Vingard sin/ vtskyre oss/ ꝥ su morgun stundin/ hin þridia stundin/ sietta/ niunda/ og ellefta stundin/ sem vier kollum Aptansaungs tima/ þa hafui sierdeilis af Gydingunum suo halldnaruerit/ Huar vt af þu kant at formerckia/ ꝥ morgun stundin hafui sa time verit/ einckum sem er fyrst i fra þui ed dagr inn ren̄r/ huat vier kollum ottumal eda ottusaungs tima/ elligar i fra solar vpp komu/ alt til hinnar þridiu stundar/ eda til Tertiu timans/ Og sa timinn i fra hine þridiu stundunne/ allt til hinnar siettu stundar/ eda Sexta malsins/ þa verdr hin þridia stund kollut/ lika suo verdr sa timinn/ sem er a millum hinnar siettu og niundu stundar eirnin kalladr/ su hin sietta stund/ eda Sexta mals time/ Og lika sa timenn sem er a millum niu og ellifu verdr kalladr hin Niunda

da

da ſtund eda Nonu tid/Enn ſa annar timenn/einckum
ſem er i fra þre hinne elleftu ſtundinne (Su ed hia
oſſ er hinn fiorda ſtundin epter middeigit) hun heyrir
til Aptanſaungs tidinne eda kuelldtimanum / J fra
huerri þ Gydingarner toku til ſinar Natider Heilage
at hallda / Þeſſara ſomu ſtunder eda tima / þa min-
nazt Gudzſpialla mennirner i Hiſtoriu pinnunnar
Chriſti (hueriar ed vorer andliger hafa kallat þær
Siau tider/þott at þr hafui þar nockut annat med
meint/ og hafue þær miſbrukat i mote Chriſtz riett-
læti / Þar fyre/at þ ſama huat ſkied er/a millum hin-
nar þridiu og ſiettu ſtundar/þ kallazt/at þ hafui ſkied
a hinne þridiu ſtundu/ Þuiat ſu þridia ſtundin / eda
ſa Tertiu timinn/inne helldr þriar fullar kluckuſtun-
der i ſier / Hier vt af ſier þu nu / at þui eg meina /
huernen þ Gudzſpialla mennirner ſkrifa ecki huorer i
mote odrum / Þuiat Johannis hann ſeiger ecki/ þ
Chriſtr ſie dæmdr til Kroſſins a þre hinne ſiettu ſtundu
helldr nær hinne ſiettu ſtund/huar med hann gefr at
ſkilia/at þ hafui ecki verit a þre hinne þridiu ſtundu-
ne / Suo ſem Marcus eirninn ſeiger) helldr hafui þ
langr time lidinn verit i fra þre þridiu ſtundunne /
eda Tertiu timanum / og þ ſu hin ſietta ſtundin haf-
ui þa tekit at nalægiazt / Og kann vera at þar hafui
enn ein ful kluckuſtund/eda meir epter verit / af þre
hinne þridiu ſtundinne/eda Tertiu timanum/til hin-
nar ſiettu ſtundarinnar / ſuo at þ hefer þa verit nær
hinne ſiettu ſtundinne/ helldr enn ſialfu vpphafuinu-

fra

Þar hinnar þridiu stundarinnar / epter skamt þes forlidins tima / og þes timans ed þa tok at nalægiazt. Lat þier ecki eirnin ꝥ vndarligt þickia / huat er Lucas epter ordum Christi skrifar hier seirna meir / Einckum sem er þetta / At i dag skalltu met mier vera i Paradis / Enn ꝥ var nær hinne siettu stundu / Lika sem at skyldi Christr a hinne Siettu / og ecki a þre hinne þridiu stundu Kross festur hafa verit / Þar til suara eg / og seige hid sama / At þa ed Christr var dæmdr / og ꝥ Gydingarner flyttu sier miog med hann till Krossins / at þa skiedu marger hluter a stuttum tima og þr til logdu honnum þa hueria sman epter adra / suo at þr hafui eigi kunnat til lika at vppskrifa ꝥ alle saman.

En sem Pilatus sa / ꝥ hann kom ongu til vegar / helldr at þar munde myckli meira vpphlaup af mega verda / þeinckte hann folkino fullnægiu at giora / og dæmdi at skie skylldy þra beidne tok vatn og þuode hendrnar fyrer Folkino og sagdi / Saklaus em

em eg ap blodi þessa hins riettla-
ta / siae þier til. Þa suaradi allt
polkit og sagdi / Hans blod ko-
me yþuer oss / og yþuer Sonu vo-
ra.
Þa gaþ hann þm Barrabam
lausann / sa ed þyrir vpphlaups
og mandraps saker var i myrc-
kua stoþu inn settr / vm huern þi
og badu : Enn Jesum hudstrick-
tann og spottadann / prammsell-
di hann þm epter þra villd / þ
hann Krossþestr yrde.
Þa toku stridzmennirner Je
sum / og þærdu hann vr Purpu-
ranum / og þærdu hann aptr i sin
eigin klædnad / og leidde hann vt

suo at Þr Krosspestu hann/og hñ
hlaut at bera sinn eigin Kross/
Og i þui ed Þr geingu vt / hittu
Þr einn mann/sem þar gieck hra/
vt ap Cirenia / Simon at napne/
sem kom ap bonda bygdinne / sa
ed var Þader Þra Alexandri og
Ruffi/h onnum þreyngdu Þr til/
suo at hann hlaut at bera hans
Kross / Og Þr laugdu Krossinn
vpp a hann / suo at hann bæri hñ
epter Jesu.

Enn honnum þylgdi epter
mickill þolks þiolde / og suo ku-
enna / þær ed grietu hñ og aum-
kudu; Enn Jesus snere sier vid
til Þra og sagdi / Þier dætr ap Je
ruſa-

rusalem/ gratid ecki yfuer mier/ helldr gratid yfuer ydr sialfum/ og yfuer Sonum ydar/ þui sanct At þr dagar munu koma/ a huerium þ seigiazt mun/ sælar eru þinar obyriu/ og þr kuider sem ecki hafa fædt/ og þau briost sm̄ eigi hafa soginn verit: Þa munu þær taka til at seigia fiollunum/ hreiniet yfuer oss/ og til syna biargaña hyliet oss: Þui fyrst þr giora þetta vid hid blomgada tred/ huat mun þa skie vid hid þornada.

Enn þar vrdu eirnin vt leidder tueir adrer spilluirckiar/ þ þr være med honnum aftekner.

Þier dætr aꝥ Jerusalem gratid ecki yꝥ ier mier/ Suo lika skulu vier og ecki einnin grata ꝥyre þessi saker/ ꝥ Christo suo vegnadi lika sem ꝥ hingat til ꝥ hræsuarar og verck heilagat haꝥa kent/sierdeilis þa predikut heꝥer verit Pinan Christi / helldr skulum vier grata yꝥuer sialꝥum oss/ ꝥ er yꝥuer vorum syndum / hketiar ed suo mycklar eru/ at þær haꝥa Kross ꝥest þann/sem sannr Gudz Son er/Enn ꝥ Christr seiger ꝥyrst ꝥr giora suo vid ꝥ hid blomgada treid etc. Þar med kunngiorer han þa herleiding / og ꝥordiarꝥun Gydinganna sem aꝥ Romuerium atte yꝥuer þa at koma/ Lika sem ꝥ einnin vti hinum ꝥyrra S. Petrs Pistle iiij. capitula skriꝥat stendr Þat time er/ ꝥ Domrinn vpphepiezt a Gudz huse/Enn eꝥ ꝥyrst skal a oss/ sem blomgat er/huat vil þar þa ꝥyre einn enda verda met ꝥm sem ecki trua Gudz Euangelio.

Og þr leiddu hann vt i þann stad/ sem a Ebresku kallazt Golgatha/ ꝥ norrænazt Hausastadr/ og þr gaꝥu honnum edik / eda Myrru i vine at drecka/ med galle ꝥorblandat : Og þa ed hann smackadi ꝥ/ villde hann ecki drecka:

cka: Og þr Krosfestu hann þar i þm stad Golgatha/ Jeremi: ij. og tuo spilluirckia med honnum annan til hægri / og annann til vinstre handar: Enn Jesum i midit/ Esaie liij. Og su ritningin vppfylldizt sem seiger: Hann er a medal spilluirckiāna reicknadr. Og þ var su þridia stund þa þr Krosfestu hann: Enn Jesus sagdi / Fader fyrirgef þu þm þ/ þuiat þr vita ecki/ huat þr giora:

Þat med verdr hinum lxviij. Psalme til teickn at/ þ sa hinn sæte Vingarderinn Jsraels sie vinuenda i beisklek.

Þat er sa leit hauggormrinn a eydimorckinne vpp hafinn Nume xxi. Johannis iij. Vt af þessare somu vpphafningunne seiger Christr sialfr Johannes i to! fta capitule/ Jesus Christr verdr hier af iordu vpp hafinn i loptid/ vpp a þ hann Drottne yfuer

Hr

Þær yfuer valdz ſtorninne / Sem i loptinu vlegerar / og ꝥ hann i burt ſkæfi og afmadi daudans hand‑ſkript / ſem oſſ er motſtadlig / Hann hefer og þa hitu ſomu afſkafit fyrir ſit blod / og neglt hana vpp a kroſ‑ſin / Colloſen ij. Þot at vorer hræſnarar og ſialfbir‑tingar þr meine / ꝥ hun ſie enn nu i mote oſſ ſkrifut / Þar vt af kemr og ſa frægdar Titillinn ſigruinni‑garinnar Christi / i marghattudu tungu male vt ſkri‑fadr / huerned hiner heidnu medkenna eirnin / enn Gydingarner þr afneita honnum / þr forſmadu og fordæmdu ſin eiginligan herra og Konung / Enn vier hiner heidnu medtokum hann / og hann er vor / Þar af kemr ꝥ og eirnin / ꝥ hiner Heidnu eru Judei (þui at Judei kallazt a norrænu Gudz medkennarar) og þr ſem ꝥ nafn hafa / þa eru ongu ſidr / enn ꝥ Judei vo‑ru fordum Jſaie lxvj Daniel ix.

Enn Pilatus ſkrifadi eina yfuer ſkript / þar inne var ſkri‑fud ſaukinn hans dauda / hueria ſkulld þr gafu honnum / og ſettu hana a Kroſſinn / vpp yfuer ho‑fut honnum. Enn þar var ſuo ſkrifat / Jeſus af Nazareth Ko‑

nungr

nungr Gydinga. Enn þessa yp-
ner skript lasu marger Gydingar
þuiat sa / Stadr var nærri Bor-
ginne / þar ed Jesus var Kross-
pestr : Og þ var skripat a Ebre-
sku / Girsku og Latinu / þa sog-
du Presta hopdingar Gydinga
til Pilato : Skripa þu ecki Ko-
nung Gydinga / helldr þ hñ hep-
er sagt / eg em Konungr Gydin-
ga : Pilatus suaradi / huat eg
hepe skripat / þ hepui eg skripat.
Enn stridzmennirner / þa ed
þr hopdu Krosspest Jesum / toku
þr hans klædnat / æ giordu a pio-
gra hluta skipte / einum sierhue-
rium stridzmanna sinn hlut / þar

 med

med eirnin kyrtilinn: Enn kyr-
tillinn var eigi saumadr / helldr
fra ofan verdu allr ofinn: Þa
sogdu þr sin a mille: Skeru vær
hann eigi i sundr / hlutust helldr
vm huers ed hann skal vera / suo
at ritningin vppfylldizt / sem sei-
ger: Þr skiftu sier klædum mi-
num / og a mitt fat / þa sogdu þr
hlutkestti: Og þr satu þar / og
vardueittu hann: Þetta hid sa-
ma þa giordu stridzmennirner /
enn folkit stod / og horfdi vpp a.
Enn þar stodu vid Krossinn
hia Jesu Moder hans / og Mo-
der syster hans / Maria husfru
Cleophas / og Maria Magdale-
na/

na/ Þa ed Jesus leit nu sina Modr / og þann Lærisuein standa þar hia huern hann eiskadi / seiger hann til sinnar Modr: Kona siaþu/ þat er þinn Sonr. Þar epter a seiger hann til Lærisueins sins: siaþu/ þ er þin Moder: Og i þra þre stundu / tok sa Lærisueinn Hana til sin.

Med giorningunum vtuisar hier Christr/ þ vier eigum þorelldrana i heidre at haþa/ Hier sier þu og þ hann heþr i heidre sina modr/ Suo hann medkenner Hana/ og biþalar Hana Johanni/ þat hann medkenner Hana hier þyre sit andlat/ þ sama skier þar þyre / at hann haþdi þann likama / sem þa skylldi deyia / aþ henne medtekit/ Enn þat / huad ed hann giordi vin vr vatne/ hirte hann ecki at medkenna hana/ þui þ huat þar skiedi/ þ sama giordi hann suo sem Gud / og auglysti suo þar med nockru part sins guddoms/ huern ed hann haþdi eigi aþ modurinne / helldr vt aþ Faudrnum i þra eiliþu/ Hier vppþyllizt eirnin (med þui at Maria stendr vnder Krossinum og heyrir Christum

mæla) su malsgrein Simeonis Luce ij. At eit suerd skylldi i gegnum smiuga sialfs hennar ond / Og þ huat Simeon setr þar til / Suo at hugskotz þanckar margra hiarta opinskater ydi / Mioog marger eru þr/sem lata sier þickta/at sie þr Euangeliſker / og vel Christner/Enn nær ed Krossins piening yfuer kemr þa ed þyrsta verdr þ opinskart/Hier afneitar Petrus Johannes þeiger og leggr ecki til/aller þa eru þr ottaslegner/og þr marger sem sig hneyksla a Christo/ Sæler eru þr (seiger Christur sialfr) sem ecki hneykslа sig a mier/Enn huat Gydingarner giora vid sinn eiginligann Messiam þ sama giora vorer Heffprestar vid hans Heilagt Euangelion.

Enn þr sem þar hia geingu/ laustudu hann / og skoku hofud sin og sogdu: Suei/huersu agætliga nidr brytr þu Mustierit / og bygger þ / a þrimr dogum vpp aptr : Hialpa nu sialfum þier/ Ertu Gudz Sonr / þa stig þu ofan af Krossinum/Lika eirnin þa spottudu hann Kennemanna hofdin-

Dingiarner sin a mille / med þm
skriptlærdum og Olldungunum
samt ollu polke og sogdu : O drū
monnum heper hann hialpat/og
sialpum sier kann hann ecki at
hialpa : Sie hann Christr Iraels
Konungr/sa hinn vtualde Gudz/
þa hialpa hann sialpum sier / og
stige nu opan ap Krossinum/ suo
at vier siaum þ / og truum hon=
num : Hann heper treyst Gudi/
sa prelse hann nu / ep at honnum
suo likar/þuiat hann heper sagt.
Eg em Gudz Sonr/lika suo hæd=
du hann og eirnin spilluirckar=
ner/þr ed med honnū voru kross
pester : Eirnen þa hæddu hann
 stridz=

ſtridzmennirner / geingu at hon-nũ og færdu hm̃ edik / og ſogdu: Ertu Konungr Gydinga / þa hial þa þu ſialfum þier.

An ſialfs þra vilia / vitna þr þ Chriſtr hafui giort Gudlig verck.

Þr hæda hann og laſta / lika ſem at ſie hann ecki Gudz ſonr / Enn giorningrinn vtuiſar / at hann ſie þ / Suo ſem þ til Romanos i fyrſta capitula ſkrifat ſtendr / At ſa ſem kroftugliga er biuiſadr einn Gudz ſon.

Þeſſ iardteicknſins / ſem var þ Chriſtr ſkylldi ofan ſtiga af Kroſſinum / þa krefia eirnin dags dag-liga vt af oſſ / mot ſtodu menn heilags Euangelij. Þui fyrſt þr ſia / þ vier erum eirnin vnder Kroſſins pianing / og erum foracktader fyrir heimenum / og þar fyrir vilia þr ecki trua / og hallda þui ſuo þ Gud hann ſie ecki medr oſſ / hier vm þetta þa les þu Pſalm. xxi.

Þat ſtridzmennirner hæda ſuo Chriſtum / þar til huetz þa ſuo yfuer ſkriftin titilſins / ſuo ſem ſiazt ma vti Johannis Gudzſpiollum og þ almenningſ ordryckttid / ſem af honnum for / þ hann væri Meſſias ſa ed Gydingunum var fyrir heitinn.

Enn

piornm Gudzspialla mōm.

Enn annar ap þm spilluirckiunum/ sem heingder voru/ lastadi hann og sagdi: Ep þu ert Christr/ þa frelsa þig og suo eirnin ockr: þa suaradi hiñ annar/strappadi hann og sagdi/ Og þu hrædizt ecki helldr Gud/ sem þo ert i samri fordæming: Og atsonnu þa skier ockr þetta riettiliga/þui at vid medtokum huat ockrer giorningar eru verder/enn þessi heper eckirt vondzligt athapzt: Og sagdi til Jesu/ Herra minztu min þa þu kemr i Rike þitt: Og Jesus sagdi til hans: Sannliga seige eg þier at i dag skalltu vera med mier i Paradis.

Lika suo sem sa spilluirckinn vard fyre vtan al-
la verdskulldan riettlatr/suo hliotum vier eirnin fyre
vtan alla verdskulldan riett later at verda/Hier kann
ongua verdskulldan a honnum at finna / Huiat litlu
einu hier ádr/þa lastadi hann Christum med sinum
sampielaga / Suo sem ꝥ eirnin Pall Postuli giordi
adr einn hann snerizt/Huer god verck kunne hann at
giora/eda at forþiena/þa ed hann hieck a krossinum/
Enn ef hann hafdi aat vpp fra þui at lifua/þa mun-
di hann vissiliga hafa giort god verck/ þa væri hann
þo ecki fyre þau hinu saumu riettlatr vordinn / Enn
nær ed þu alitr þann spilluirckiann riettiliga / og ef
þui gegnum skodar hans hiarta/þa muntu a honnũ
allt ꝥ finna/huat einum riet Christum manne til hey-
rir/Hann medkenner sinar syndir og ꝥ hann sie rang
latr/og sakadr/enn Christr riettlatr og saklaus / Og
er ecki efuablandinn vm sina Salu hialp / fyre ollu
þui þo at hann væri einn spilluircki / Hann vard suo
fyrir Gudz kraptum snuinn og vpp lystr/ ꝥ hann kun-
ne þui at trua/ꝥ sa Christr mundi rikia/sem þar hieck
a Krossinum/Enn þuilick trua var enn ecki i þann
tima gefinn Petro og hinum odrum Lærisueinunum
Hann auglysti eirnin þa hinu somu tru fyre auogy-
tuna. Huiat hann medkendi Christum opinberligan-
na/ og elskadi eirnin sinn naunga: Vt af ꝥre hinne
somu iatningunne þa hofum vier adr sagt: Enn af
kærleiksins astsemi sier þu hier/ ꝥ hann auglysee hana
vid sinn lagsmann / i þui ꝥ hann straffar hann / og
amin-

aminner og lockar til syndanna vidrkenningar / og til a trunadar traustzins Gudz miskunnsemdar: Vppa þuilika vidrkenning audlazt hann þetta huggunarsamligt þyrehe it. At i dag þa skaltu med mier vera i Paradis / þ er / at þu skallt audlazt þ riettlætit og eilipt lip / huert ed Adam miste: Vpp a þetta hid sama Euangelion / þ er vpp a þetta huggunarsamliga þyreheitid Christi liet sa spilluirckinn sitt lip med þaugnudi.

Og epter hina Siettu stund / vrdu myrckr yþuer allt Landit / til hinnar niundu stundar / Og Solin miste sina birte / og nær Niundu stūd kalladi Jesus med harri raust og sagdi: Eli Eli / Lamma asabthani? þ þydizt suo Minn Gud / minn Gud / huat þyre heþer þu yþuer geþit mig? Eñ nockrer aþ þm ed þar stodu / þa ed þr heyrdu þ / sogdu þr: Hann kal-

kallar a Elias: Epter þ þa Jesus
visse at aller hluter voru fullkō=
nader / vpp a þat su ritningin
vppfylldizt/sagdi hann: Mig þyr
stir. Þa stod þar eitt ker fullt med
edik / Og iafn snart hliop einn
af þm þangat / tok einn niardar
vautt/og fyllti hñ vp med edik/
og Jsop/ ꝛ liet hann ofan a einn
reyr legg / og bar honnū at mun=
ne/ og gaf honnum at drecka/ og
sagdi med hinum odrum: Nu
vel latum sia / huort Elias kemr
at taka hann ofan: Þa ed Jesus
hafdi nu þ edikit til sin tekit/sag
di hann þat er fullkomnat: Og
han kalladi enn eitt siñ med har=
ri raust

ri raust og sagdi : Fader i þinar hendr bifala eg minn Anda : Og þa ed hñ hafdi þetta sagt/ hneigde hñ hofudit / og gaf vpp auundina.

Þat er fullkomnat/ fyre þann skulld hefer eckirt epter stadit af pinunne herrans Christi/ nema þ alleinazta/ at hann vardi daudanum halldinn (þ sama fo i huild) alt til hins þridia dagsins / efter teickne Jona spamanz/ Epter þessu ordinu / þur fua Gydingarner einskis annars at vænta / Sa ed meira mune giora enn þ þessi Christr hefer giort.

Og sia þar/ at tialldit i Musterino rifnadi i sundr i tuo parta/ fra ofan verdu allt nidr i gegnum : Og iordin skalf/ og biorgin klofnudu/ og grafuer framlidinna lukuzt vpp / og marger Likamar heilagra fra ed suafu/

risu vpp / og geingu vr graupunum epter hans vpp risu/ og komu i þa hinu heilogu Borg / og birtuzt þar maurgum.

Hier er Adams skulld bitolut/ og daudinn heper daudann vppsuolgit og þui hinu allra heilagazta er nu eirnin vpp lokit Hebre ix.

Hann seiger/ Og marger likamer heilagra þra ed swaþu risu vpp/ og setr iaþnsnart þetta þar till / Og þr geingu ut aþ groþunum epter hans vpprisu etc. Þat sama gioꝛir hann þar þyrir/ suo at þu meiner ecki / þ þr haþui a þin sama deige vpprisit / a huerium ed leiden hinna þramlidinna vpplukuzt / Þuiat Christur hlaut hinn þyrste at vera medal þra sem suaþu / og hinn þrum getne i þra Daudum/ suo at hann heþdi þyregonguna i ollum hlutum Collosen j.

Enn sa Hoþudzmadrinn / sem þar stod hia iaþngegnt honnum/og þr ed hia honnum voru/ og varduei ttu Jesum/ þa þr sau/ þ hann liezt med sliku kalle / og sau

sau iardskilftann / og huat þar skiedi/vrdu ꝥr miog ottaslegner/ og prisudu Gud og sogdu : Sañliga hefer þessi riettuis madr verit / og Gudz Sonr : Og allt ꝥ folk ed þar var hia / og horfdi a þetta/ og sem ꝥ sa/ huat þar skiede/ bardi ꝥ sier a briost/ og sneru heim aptr.

Hiner Heidnu prisa Gud/þa ed ꝥr sau huad þar skiede/Gydingarner sagdu ꝥ eirnin / og medkenna ꝥ ꝥr hafue illa giort/enn þo prisa ꝥr ecki Gud at helldr / Eirnin lika þa medkennir Judas/ ꝥ hann hafui illa giort/Enn Kennemanna hofdingiarner / Pharisei/ og Olldung arner/vrdu allz ecki af þui sem þar skiedi til idrunar myckter / lika sem sa epterfylgiandi textinn vtuisar.

Enn aller hans Kunningar stodu langt i burt fra/og margar konr þær honum hofdu epter-

fylgt vr Galilea / og sau allt pet-
ta / medal huerra var Maria
Magdalena / & Maria hins min-
na Jacobs og Joses Moder / og
Salome moder þra zebedei So-
na / hueriar ed honnum hofdu
epter fylgt / og honnum þionat /
þa ed hanu var i Galilea / og mar
gar adrar / þær ed med honnum
voru vppgeingnar til Jerusa-
lem.

Enn Gydingarner / af þui at
þ var atfanga dagrinn / suo at
Likamarner væri ecki a Kross-
num vm Puottdaginn (Puiat sa
sami Puottdagrinn var mickill)
badu þr Pilatum þ þra bein yrdi
i sun-

i ſundr brotinn og oꝼan tekin/
Þa komu ſtridzmennirner / og
brutu i ſundr beinin þeſſ hins
ꝼyrſta/ og ſuo hins annars / ſem
med honnum var Kroſſꝼeſtr:
Enn ſem þr komu til Jeſu/ þa þr
ſau/ ꝥ hann var þegar latinn/ bru
tu þr ecki hans bein / helldr einn
aꝼ ſtridzmonnunum opnadi hans
ſidu med ſpiote/ og iaꝼnſnart þa
rann þar vt blod og vatn.

Þat ſama var eitt ſtycki vt aꝼ. þra hræſne / Þui ꝥ huat þr uilia hier ꝼyrir þuottdagſins ſaker giort haꝼa/ ꝥ ſama ſkylldu þr og heꝼdu att / alla þa daga at giora epter Laugmalinu Deut: xvj. Þuiat ſuo ſtendr þar i þm̄ ſtad ſkriꝼat/ At likame þeſſ ſem hein gdr er/ ſkal ecki vm nottina a trenu vera/ Helldr ſkaltu a ſama Dægri hann nidur graꝼa/ Og med þui at þr hallda hier þm̄ þuott deiginum ſuo ꝼram/ þar ꝼyrir þa ſtraꝼꝼar Johannis þa / ſuo ſem ranglata og o riettꝼerduga/ þr ed ſiuga myꝼluguna / enn wlꝼ ball

bann vppgleypa / Suo veit eg og ecki eirnin / huar þyre ꝥ þeſſi Þuottdagrinn ſem nu kom a þeſſum ſætu braudz dogunum/ſkylldi i meira halldi vera / enn ꝥr hiner adrer þuottdagarner / Þuiat Laugmalit ſialþr helldr ecki þann eina meir enn hinn annann / Enn eg helld/ ꝥ ꝥr haþui þyre ſina eiginliga vppſetninga/hall‑dit þennann þuottdaginn meir enn hina adra / og ꝥ ſama þyre þeſſ hlutar ſaker/einckum ſem var/ ꝥ kaup‑ſkapr Kenniemanna Hoþdingianna yrdi þeſſ meire / og notkadizt betr/ aþ þui at mickill mannþioldi kom þar til ſamans vm Hatidina / epter þui ed vier ho‑þum adr ſagt.

Og ſa ed þetta heþer ſied/ hann bar þar vitne vm/ og hans vitniſburdr er ſannr / og ſa hinn ſame veit/ ꝥ han ſeiger ſatt/ vp a ꝥ þier truit eirnin. Þuiat þetta er ſkied/ſuo at ritninginvppþyll dizt. Exodi xii. Þier ſkulut ecki neitt hans bein i ſundr briota: og enn aptr ſeiger ein onr Ritning:

ꝥr

fiorum Gudzspiallamonn:
Þr munu sia þann/ i huern Þr ha-
fa stungit.

Þar epter a vm kuelldit/ med
þui at þ var sa atfanga dagrinn
huer at er sa fyrre Þuottdagriñ/
kom Joseph af Arimathia vt af
Þm stad Gydinganna / einn rikr
Mann / edlaborinn Radherra/
einn godr fromr Mann/ huer at
ecki hafdi samþyckt vordit Þra
rada giordum/og breytne: Sa at
eirnin stundadi epter Gudz riki/
Þuiat hann var Lærisuein Jesu
þo heimoligr vt af hrædzlu vid
Gydingana/ sa vogadi þ / og gi-
eck inn til Pilato / og bad hann/
þ hann mætti ofan taka lika-
mann Jesu.

Eit þa braſt Joſeph/einckum þ hn̄ var o diarfr og veyk i trunne/hueria hann nu medtok af Gudi / ſuo þ hann alldiarfliga og einardliga þordi at medkenna Chriſtum.

Enn Pilatus vndradizt þ / at hann var þegar latinn/og kalladi Hundradz hofdingiann til ſin/ og ſpurdi hann at / huort hn̄ være þegar andadr:Og ſem hann var þeſs viſ ordinn af Hofudzmanninum / gaf hann Joſeph Likamann Jeſu / og bifaladi at hann ſkylldi honnum gefazt.Og Joſeph hann keypti linduka / Þar kom og eirnin Nicodemus/ ſa ed adr fyrre hafdi a nætarþeli komit til Jeſu / og færdi ſamblandada Myrru vid Aloen/nær

hun=

hundrad punda. Þa toku þr Likamann Jesu / sem ofan var tekinn af Krossinum / og sueipudu hann i lierepte / og vofdu hann i lindukum med ilmondum smyrslum / suo sem at sidr er Gydinganna til at grefta.

Hiner fromu og riettuisu færa þann framlidna Christum til huildar / huern ed hiner omilldu hrocktu a medan hann lifdi / og lietu honum ongua huild. Hier eru nu aller hluter nyer / hreinar og vel ilmande.

Enn þar var i þm stad / sem hann vard Krossfestr / einn Jurtagardr / og i gardinum ein ny steinþro / su var Josefs / hueria hann hafdi vthauggua latid i einum hellu steine / i hueria þ eingin hafdi enn nockrn tima laggt

dr verit/ Þangat logdu þr Jesuum fyrir saker at þanga dagsins Gydinganna/ af þui/ þ Þuottdags helgin vpp hofzt / og þ su grof var þar suo nær : Og velltu storum steine at grafar munnanum og geingu i burt þadan. Enn þar var Maria Magdalena og Maria Joses / þær settu sig iafn gegnt yfuer fra grofinne/ Lika eirnin adrar konr/ þær ed Jesu hofdu epter fylgt af Galilea/ hugdu at/ huar og huernen hans likame var nidr lagdr : Enn þær sneru aptr / og biuggu til smyrslin og þ dyrligt Salue/ og vm þuottdagin voru þær kyrrar epter Laugmalinu.

Eins og þ Adam hafdi syndgazt i grasgardinum/lika þa vard Christr fangadr i grasgardinum / Suo at hann i burt tæki Adams synd/Og þa ed hann hafdi alla hlute fullkomnat/og þann daudann yfuer vnnit sem Adam innleidde/verdr hann eirnin i grasgardinum i grafina lagdr/og ris þar suo sidan vpp aftr fra daudum.

Vpp hofzt/Epter laugmalinu hofzt fuottdagrin̄ at kuelldinu fyrir / Suo sem þ skrifat steñdr i laugmalinu/At i fra þui hinu fyrra kuelldinu / allt til hins annars kuelldzins skulu þier ydra fuottdaga heilaga hallda.

Hins annars dags/sa ed epter fylger atfanga deiginum/komu Kennemanna hofdingiar / & Pharisei at samt til Pilato / og sogdu: Herra vier hofum i minne lagt/ þ þessi fallsare sagdi / þa ed hann lifdi: At epter þria daga mun eg vpp aptr risa: Þar fyrer skipa þu at forvara grofina/allt

 til

til hins þridia dags/ suo at hans Lærisueinar kome ecki og stele honum i burt/ og seigi folkinu/ at hann se vpp aptr risinn fra Daudum og verdi suo hin sidare villan argare hinne fyrre. Pilatus sagdi til þra: Þar hafui þier vardhalldz mennina / farit burt / og forvarit sem þier kunnit: Enn þr geingu i burt og forvorudu graufina med vardhalldz monnum / og mot morckudu steininn.

Christr: helldr nu þann þuottdag huer at er þuottdagr Christinna manna.

Nu skilia þr leider suikarar þ teicknit Jona spamanz/ og þa nidrbrotningina Mustierisins / sem adr fyrrefram var kunngiord vt af Christo/ Enn þ þr seigia/

gia/epter þria daga/ J þui þa liuga þr ecki / Huiat suo seiger Christr Marci viij. cap: Og þ sama er eiñn Ebreskr malshattr suo tala þrepter þria daga/þ er/a þm þridia deigi/ Lika sem þ eirnin einn i odrum stad stendr/epter atta daga/þ er a þm hiñum attanda dei-gi/Annars nær ed þr hefdu viliat skilia þetta suo ep-ter þria daga/hann hinn þiorda daginn / huar þyre sogdu þr þa ecki/Skipa þu þ grofin verdi vard veit/ alt til hins þiorda dagsins/Enn nu seigia þr ecki till hins þiorda/helldr alt til hins þridia dagsins.

Og verdi suo hin sidare villan argare hinne þyr-re etc. Lika sem þ Caiphas/ suo lika þa eirnin seigia þr hier an sins vitz sannleikinn/ Og þ sama hefer vis-siliga yfuer þa komit / huat þr ottuduzt at yfuer sig koma munde/ Med þui at þr giordu ongua yfuer bot seirna meir þar epter a/ aþ þui þoru þr einat meir/og herþuiligar vilt/ helldr enn adr þyrre/ Elligar suo/ at truan þra sem adr þyrri a Christum trudu/ var þm eiñ villudomr epter þui ed þr meintu /þa er hun þo epter þ seirna myklu meire og vidfrægare vordin / bædi a medal Gydinganna og suo heidina manna helldr enn þ hun var adr/ecki þo þar vt aþ þ Christr hann væri aþ Lærisueinunum a laun burt tekinn vr grofinne / suo sem at þr seigia /Helldr vt aþ sannleik hans signadrar vpprisu/Huer ed seirna meir þar epter vard predikud aþ Postulunum vt vm allann heim/þa

varygd og athygle sem þr hoþdu þar a at lata þorwa-
ra groþina / hun snerizt þm sialþum til skada / og till
þordæmingar etc.

Ending þrar Historiu vt

aþ Pinunne Herrans Christi.

Upprisan og Uppstigningin

Drottins vors Jesu Christi/ epter Fiorum Gudzspialla monnum.

• ʒ •

Fyrir þessa Historiu viliũm vier þennan Formala setia / vt tekinn af Postulanna giorningum/ og Sancte Pals Pistlum.

Christur hefer Dauda lidit/ fyrir vorar Synder epter ritningunne j. Corin: xiij. Og er grafinn/og vpp aptr risinn/a þri die deige / epter Ritningunne Acto: x. Hann sama hefer Gud vpuaket a þri dia deige/og lated hann opinberann verda / ecki ollu Folki / helldr þm vtuoldum vittnum af Gudi/ Postulunum / þr ed med honnum hafa ethid og druckit/ epter ꝥ hann var vpp aptr risinn/ Aato j. Huerum hann hafdi epter sina Pinu audsynt sig lifuande/ fyre marghattadar auglysingar / þa ed hann liet sia sig i Fiorutige daga / og taladi vid þau af Gudz Riki/ Acto: x. Og baud þm at Predika Folkino / og at vitna ꝥ hann sie skickadr af Gudi / einn domare Lifuendra og daudra Acto: iiij. Vr af þessum vitna aller spamenn/ ꝥ fyre hans nafn / skulu þr aller medtaka syndanna fyregefning / sem a hn̄ trua. Þat er sa steinn af ydr vppbyggiorum forlagdr / sem

vord

vordīn er at hyrningar steine / og þar er i ongum odrum heil sugioþ/ Þar er og eckirt annat naþn/ vnder Himnum mōm geþit / þar inne ed vier skulum Saluhialpliger verda. Enn huernen hann heþer nu birstzsinum astuinnm / at vppleystum Daudans hrygdum / aþ þui at o mueligt var/ ꝥ hann skylldi aþ hinhalldinn verda/ þat sama viliun vier nu epter vorum þormætti / vt aþ ritningum. Gudzspiallanna hier epterþylgiande þorklara og tilteickna.

Vpprisan Christi vt aþ Þiorum Gudzspialla monnum til samans lesin.

PA ed sa Þuottdagrinn var lidinn/ Keyppte Maria Magdalena / og hin onnr Maria sem kalladizt Jacobi/og Salome/og Johanna/og adrar med þm/ þær komnar voru med Jesu aþ Galilea / dyrdlig smyrsl / og biuggu

þau

þau til/ suo at þær kæme/ ꝛ smurdu Jesum. Þuiat vm Þuottdagenn sialþann voru þær kyrrar epter Laugmalinu.

Lucas hann skriþar þ konurnar geingu burt þra groþþinne/ at til bua smyrslin: Enn vppa þ at þu skilier þ ecki suo / sem at heþdi þær þ sama kuelldit a þausto deiginum þau smyrslin til buit / þa vtskyrer hann sig sialþr og seiger. Og þuottdaginn voru þær kyrrat epter Laugmalinu / og verdr suo sam saga vid Marcum/ huer ed seiger at þær keyptu smyrslin þa ed Þuottdagrinn var lidinn. Sa sami Þuottdagrinn suo sem allar adrar Hatider hann heþzt vpp vm kuelldit þyrir og var suo hins annars kuelldzins vthe / þa mattu menn vel kaupa og suo erþuida.

Enn at aptne þess Þuottdagsins/ huer at heþzt at morne hins þyrsta dagsins þra Þuottdaganna miog snemma / þa ed þ var enn dimt/ komu þær til graþarinnar/ þa ed Solin kom vpp / og baru

Vpprisan Christi vt aꝼ þau smyrslin / sem þær hoꝼdu til buit.

Gydingarner þr vppbyria daginn at kuelldinu
ꝼyrir/suo sem ꝥ i Genesis stendr /. At vt aꝼ kuelldinu
ꝼyrir og mornenum epter vard einn dagr/ Suo sem ꝥ
vier hoꝼum eirnin adr vt aꝼ þuottdeiginum sagt Þar
ꝼyre ꝥ sem hier i textanum verdr sagt / At kuelldi
þuottdaganna/ ꝥ heꝼer suo mickit at seigia/ suo sem a
þre nottinne/ þa ed þuottdagrinn var liden/ huer nott
at hneigdi sig til þess dagsins / þann ed vier kallum
nu sunnudag/ Enn Gydingarner þa kalla hann/einn
dag/eda þann hinn ꝼyrsta dag þuottdaganna j. Co-
rinth. xvj. Acto. xx. Þar vt aꝼ verdr laugardagrinn/
Sa hinn siounde dagrinn / Huern ed þr kallā þuott-
dag/ Acto. xiij. xvj. og xx/ aꝼ huerium ꝥ adrer Da-
garner i vikunne haꝼa aller sitt kennigar naꝼn epter
tolunne/ Suo vill nu Mattheus ꝥ sa annar dagrinn
epter þuottdaginn / haꝼui vpphaꝼunn verit einn þo
haꝼui ꝥ suo sem i nockrn mata dimt og skuggsynt ve-
rit/ aꝼ þui hinu ꝼyrra kuelldinu eda nottinne / Lika
sem ꝥ hiner adrer Gudzspialla mennirner seigia/ Eyn
huernen sam hliodar þetta huat Marcus seiger þui
hinu sem þr adrer seigia Miog snemma / og setr iaꝼn
snart þetta þar til/ Þa ed Solin kom vpp ? Andsuar/
Vissiliga þa heꝼer su nottin konunum þott nogu
laung/og miog snemma þa haꝼa þær vppstadit og til
graꝼarinnar geingit / Enn a medan þær hoꝼu a vei-
ginum

ginum margt at þorkæra/ og ottuduzt margar haskasemder/og þær radguduzt vm sin a mille / lika sem Marcus hann seiger/Huer mun vellta þyrir oss steinenum þra graþar munnanum? Jnnan þess þa kom vpp Sol/Suo misgruna eg og ecki /þ sa Jardskialþtinn sem skiedi/aþ huerium þ Mattheus hann seiger þa ed þær voru nu a veiginum / haþui ecki all litla hamlan veitt þm/ Enn þar med þa hræddi Eingillinn vardhalldz meinnina i burt þra groþinne.

Christr hann reis vpp i Jardskialþtanum / lika sem þ hann liezt eirnin i Jardskialþtanum/ Og þ sama skiedi ecki an merckiligs tileþnes / Þuiat daudenn og vpprisan Jesu Christi/ nær ed hun yrdi predikut /skylldi hræra og okyrra alla verolldina Agga. ij. Lika sem þ vier siaum nu eirnin a vorum dogum(sie þess Gudi loþ/ þ Christz daude og hans Vpprisa hrærir nu / þyrir Predikan heilagy Euangelij/verolldina/og þ heilsusamliganna/vpp a þ vier medtokum þaun / sem aþ ollum þiodum er bigeradt.

Og siaþu at þar skiedi einn mickil Jardskialþti/ Þuiat Eingill/Drottins kom oþan aþ Himne gieck þar at / og vellti steininum þra graþar dyrunum og set

tizt

tizt þar vpp a: og hans Asiana var suo sem ellding/ ꝛ hans klæ=di huitt suo sem sniar: Enn vard menniꝛner skelpduzt ap hræðzlu/ og vrdu sem væri þr dauder.

Enn Konunar þær sogdu sin amille: Huer mun vellta pyrir oss steininum pra Grapar munna=num? þt hann var miog stoꝛ: Og þær litu þangat/ og sau at steine=num var burtuellt pra gropinne. Og þær geingu þangat iñ i gro=pina / og pundu eckt Likamann Herrans Jesu. Þa hliop Maria Magdalena burt at seigia þetta/ Og þa ed Konunnar voꝛu stuꝛan di vm þtta/ þ likamiñ Jesu var

þar

þar ecki: Siaþu / þa stodu þar
tueir menn hia þim i skinandi
klædum / og þær urdu hrædd-ar/
og þiellu þramm a sina asionu til
iardar/ Þa sogdu þr til þra/ Huat
leite þier hins lifuanda hia dau-
dum? Hann er hier ecki: Upp
er hann risinn/ Minnizt a þ huat
hann sagdi ydr / þa ed hann var
enn i Galilea og sagdi/ Þat man-
zins Sonr hlyte at seliazt i syndu-
ugra hendr/ og Krossþestr at ver-
da/ og a hinum þridia deigi upp
aptr at risa: Og þær minntuzt a
hans ord / ⁊ geingu burt þra gro-
þinne/ og kunngiordu allt þetta/
þm ellifu / og suo ollum hinum
 odrum/

Upprisan Christi vt af
dꝛum / og sogdu þetta Postu-
lunum: Og þꝛa oꝛd virtizt þm li-
ka sem væri þ Dion huerþingar/
og trudu þm ecki.

Þat eg læt hier Mariu Magdalenu hia lida/ og bliþ ecki vid þessar Eingla siouer / þ sama giorir su opinberlig vtskriþing i Johannis Gudzspiollum / þar ed hun suo seiger/ At þꝛ haþui Herrann i burtu tekit etc. Item og þetta/heþer þu nockut boꝛit hann i burt etc. Enn eþ at hun heþdi heyrt og sied þetta med hinum odꝛum/ þa heþdi hun eirnin sagt þar vt aþ lika sem hinar adꝛar/ Hun hleypr þra groþinne / og kunngioꝛir þm tueimr Lærisueinunum / þ Herrans Likame sie ecki i groþinne/Amedan þa kueina og syta hinar adrar konunnar hia groþinne og sia þa og heyra þetta sem hier stendꝛ skriþat / og ganga sidan i burt til at seigia þm odꝛum þꝛa þessu / Enn Maria Magdalena hun kemr med þa bada Lærisueinana sem hlupu aptr til graþarinnar / og bliþr þar suo ep-ter/þa ed þꝛ bader geingu i burt/ og sier þa Eingi-linn/þar epter a Herrann sialþuann þyꝛst aþ ollum / Enn hier mætti nu einn huer seigia / Skriþar þo ecki Lucas suo/Þat Maria Magdalena / og Johanna / og Maria Jacobi og adꝛar met þm / væri þær / sem slickt saugdu Postulunum/þuiat þ hliodar suo / sem

haþui

hafui Maria Magdalena lika heyrt og sied þessar Eingla sioner/fra huerium hun sagdi / med hinum odrum? Þar suara eg suo till/Med þui at Lucas hñ vill margt epter skilia i sinu skrife /Suo sem er þetta ꝥ Drottinn hafut opinberat sig konunum / Sierdeilis Mariu Magdalenu / Huat er hiner adrer Gudzspialla mennirner skrifa þo/af þui þa seiger hann/i skaumu malr vtskyrt/ꝥ konunum yrdi ecki truat / þa ed þær sogdu/huat þær hofdu sied og heyrt/Maria hun sagdi sina deilld / og þær hinar adrar sogdu og einnin huat þær hofdu sied/Suo sem at þu sier hier i Historiunne.

Og þa Maria Magdalena hleypr nu (sem sagt er) kemr hun til Simonar Petri / og til hins annars Lærisueinsins huern ed Jesus elskadi / og seiger til þra / Þr hafa Herrann i burt tekit vr grofinne / & vier vitum ecki huar Þr hafa lagt hann.

Þa gieck Petrus og sa annar Læri-

Lærisueinn vt / og komu til graparinnar. Enn þau tuo hlupu sam sida / og sa annar Lærisueinn hliop pramm vndann / vakrara enn Petr / og kom pyrstr til graparinnar / giægdizt þar inn / og sa linlokin laugd þar / enn þo ikie hann þar eigi inn: Þa kemr Simon Petrus epter honnum / og stigr inn i gropina / og sier linlaukin laugd þar / og þann sueitta dukinn / sem vapinn var vm hopudit a Jesu / eigi lagdann hia Linlokunum / helldr sierdeilis til samans vapinn i einum odrum stad / Þa stie og eirnin sa annar Lærisueinn þangat inn / sa ed pyr=

fyrre kom til grafarinnar / Sa
þetta og trudi þui : Þuiat þꝛ kun
nu þa enn ecki ritningina / þ hañ
hlyte af dauda vpp aptr at risa /
Þa geingu þꝛ Lærisueinarner til
samans burt aptr: Og Petr hann
vndꝛadizt huernen at þtta for.

Trudi þui / þ haim væri i burt tekinn / Suo sem Maria Magdalena hafdi sagt þm.

Til samans / Þat er / heim aptr / þar vte hafa þꝛ eckileinge dualit / þuiat þꝛ voꝛu miog ottaslegner Suo at konrnar voꝛu þar diarfare enn þꝛ i þ sama sinn.

Enn Maria stod vid grofina
og griet þar vti fyrir / sem hun
griet nu / gægdizt hun inn i grof=
ina / og sier tuo Eingla i huitum
klædum sitiandi þar / einn til hof
da / enn annann til fota / þar sem

þr hofdu lagt likama Jesus / og þr hiner somu sogdu til hennar: Kona/ huat grætr þu? Hun seiger til þra: þr hafa minn Herra i burt tekit / og eg veit ecki huar ed þr hafa lagt hann. Og sem hun sagdi þetta/snerizt hun vid/ og sa Jesum standa / og veit ecki at þ er Jesus / Jesus sagdi til hennar: Kona/huat grætr þu? at huerium leitar þu? hun þeinckti at þ mnnde vera gardvordrinn og sagdi til hans: Herra / ef þu hefer borit hann i burt? þa seig þu mier huar þu hefer lagt hn̄? þa vil eg hafa hann þadan: Jesus sagdi til hennar: Maria / þa

ſnerizt hun vid/og ſagdi til hans Rabboni / þ kallazt / Meiſtare. Jeſus ſagdi til hennar/ Snert þu mig eigi / þuiat eg em enn eigi Vppſtiginn til mins Faudrs/ Far þu helldr i burt til brædra minna / og ſeig þm / At eg fare vpp til mins Faudrs / og til ydnars Faudrs/ til mins Gudz / og til ydnars Gudz.

Chriſtr hann verdr ſnortinn eda a hrærdr ſyre tru na Luce viij. Cap: Þar ſyre ſeiger hann ſnert þu mig eigi/ þui þu truer enn ecki/ þ ſa hinn ſame / at hueri um þu leitar / og þu meinar at i burt ſie tekinn ſie auglyſtr og vppbirtr/ Tru þu og predika þetta Euangelion/ einckum ſem er þ eg ſie vppfarinn til mins Faudrs/og til ydnars Faudrs etc. Þ er/ At eg em vppbirtr og auglyſtr till Gudz Faudurs hægri handar / Sa ed minn/og ydar er/ Fyrer ydar mannanna ſaker/ heſe eg mandom tekit/og þar ſyre hoſum vier einn ſameiginligann Faudr og Gud/ Þier erut miner brædr vordner (ſuo framt þier truet þui) ſyrir minn

 dauda/

Upprisan Christi vt af

dauda/og auglysing Psalm xvj. Hebr ij. Og su Gudz syner Johan: j.

Þetta er su Maria Magdalena / fra huerri ed Jesus hafdi vt rekit siau diofla/ huerre ed hñ birtizt ꝛ fyrst af ollum / þa hann var Uprisinn/ miog snemma a hinum fyrsta deigi þuottdaganna/ Og hun for burt/ og kunngiordi þ̃ta þ̃m / sem med henne voru/ sem þar hormudu og grietu/ þ̃ hun hafdi sied Herrann / ꝛ þ̃ hann hefdi slickt sagt til hennar. Og þ̃r komu/ þa ed þ̃r heyrdu þ̃at hann lifdi / og væri siedr af henne/ trudu þ̃r þui ecki.

Enn Konrnar stigu inn i grofina

þina og ſau eitt vngmenne ſitia
til hægre handar/klæddann ſidre
ſlyppu huitre / ⁊ þær vrdu þelms
þullar: Enn þat var Eingiil Drot
tins: Enn hann ſagdi til þ:a/ ot=
tizt ecki/ eg veit at þier leitid/ at
hinum Kroſſpeſta Jeſu aþ Na=
zareth: Eigi er hann hier/ Hann
er Vppriſinn / ſuo ſem hann he=
þer ſagt: Komit hingat og ſiaet
þn ſtadinn/ huar ed þr haþa lagt
Herrann / og gangit ſnarliga i
burt/ og ſeiget þetta hans Læri=
ſueinum / og Petro / þ hann ſie
Vppriſiñ þra daudum: Og ſiaet
hann mun ganga þyre ydr i Ga=
lileam: Þar mune þier ſia hann/
 ſuo

Upprisan Christi vt af suo sem hũ hefer sagt ydr: Siaet at eg sagda ydr þetta.

J þessari Historiu verdr i fyrstu handtierat vt af þre komu grofinne/ þat efter a birtizt Jesus Mariu einne saman hia graufinne/ þar fyrer snua eirnin hinar adrar konurnar aftr/ og girnazt at sia/ þ Magdalena hafdi sied/ Og Maria er þra leidsagnar madr og fylger þm aftr til grafarinnar/ Og þar fyre skygnazt þær i fyrstu at (Lika sem þ Maria hafdi giort) huort þar er eirnin nockut i grofinne/ þar efter a sia þær Jesum suo at þær være med ongu moti efuablandnar/ Og i riettri tru þa snerta þær hann nu/ sem þo adr fyrri var Mariu slickt fyre bodie at giora/ a medann þ hun trudi enn ecki etc.

Huersu at þessi Eingillinn talar huggunarsamliga vid konurnar/ þ skrifa þr Mattheus og Marcus/ Enn i huerre yfuer mynd hann var þ skrifar Marcus alleina/ Enn hinn hrædiliga Eingelinn þar vti fyre a steinenum/ suo sem Mattheus skrifar/ helld eg þr vard menn grafarinnar hafui alleinazta sied hann/ þa ed Jardskalftin skiedi / Þat Euangelion Matthei kann vell at lida þuilika meining / Og þ Euangelion Marci krefr þuilikiar vnder stodu.

Og þær geingu med flyte burt fra grofinne/ medr otta og fag=

ꝩagnadi mycklum / og hlupu / ſuo at þær kuñgiordu þetta hans Læriſueinum / þuiat ꝩlemtr og otte var yꝩuer þær kominn / og ongum ſogdu þær neitt / þuiat þær voru ottaſlegnar.

Og þa ed þær geingu i burt at kunngiora þetta hans Læriſueinum : Siaþu / þa mætti þm Jeſus og ſagdi : Verit ſælar. Og þær geingu at honnum / og hiellduvm hans ꝩætr / og krupu nidr ꝩyrir honnum : Þa ſagdi Jeſus til þra : Ottizt ecki / ꝩarit burt / og kunngiorit þetta minum brædrum / at þr gangi i Galilea / og þar ſkulu þr ſia mig.

Upprisan Christi vt af

Eingillinn hafdi kunngiort þm adr þ Euangelion/ þa hann sagdi / Ottizt ecki / Enn Christr hann frelsadi þær hid fyrsta riettiliga af þre hrædzlunne.

Enn þa ed þær geingu i burt/ Siaþu / þa komu nockrer vt af vardhalldz monnum i Borgina/ & kunngiordu Kennemanna hofdingiunum / allt huat þar hafdi til borit: Og þr komu til samans med Olldungunum / og hielldu eina radstefnu / og gafu stridzmonnunum noga Peninga / og sogdu/ Seigit/ þ hans Lærisueinar komu vm nottina/ og stalu honnum i burt/ a medan vier sua fum: Og ef þ kann vt at berazt fyre Lanz Domaranum / skulu vier suo telia vm fyre honnum/

og

og þui til vegar koma / at þier ſieut grandalauſer: Og þr toku peningana / og giordu ſuo ſem þm var kent: Og ſlikr ordromr er vidfrægr vordinn medal Gydinga/allt til þeſſa dags.

Huernen ſkylldu Lærisueinarner dirfuazt nu / eda geta i burtſtolit Likamanum Chriſti / amedan ꝥ þr hiner hofdu vardmenn hia grofinne / og ꝥ grofin var til luckt og inſiglut ? Ja eingin hans Lærisueina þordi fyrir hrædzlu ſaker/at medkenna Chriſtum/ eg mun þeigia vm ꝥ/at þr munde þa derfuazt at ſtela honum i burt/Eda huernen ſkylldu þr geta vellt einum þuilikum ſuo ſtorum ſteni i burt fra grofuenne ſuo at ſtridzmenninner voknudu eigiuid/Ef at þr hefdu nu Likamann i burt tekit/huerſu ſkal ꝥ til koma at þr hafa þa ecki eirnin linlokin i burt tekit /i huerium at Chriſtr var ſueipadr epter ſiduenu Gydinganna / Sierdeilis med þui þo / at þau hafa miog klemzt vid Likamann / fyrir Myrrunnar / og hinna annara ſmyrſlanna ſaker.

Hier ſia þu eirnin blindleik þeſſarar þiodar/ꝥ hun truer einne opinberligre lyge /og Stridzmennirner ſeigia at þr hafui ſofuit / ꝥ hid ſama hlytr annat

huoꝛt ſatt vera eda logit/ Og ef ꝥ er logit þa ſkylldu ꝥꝛ ꝥm liugoꝛum ecki truat hafa / Enn ef ꝥ væri ſatt at ꝥꝛ hefdi ſofit/huernen kann ꝥ þa at vera / at ꝥꝛ hafui ꝥ i ſuefninum ſied/ huat ꝥꝛ vitna ? Þar fyre blifua ꝥꝛ liugarar og ſu hin ſama lygin/hun blifr eirnin hia ꝥm/ Enn ſannleikrinn hia oſſ / Enn eitt er ꝥ ꝥꝛ gioꝛa þo/a moti ſialf ꝥꝛa eiginligum vilia / at ꝥꝛ medkenna med oſſ/ ꝥ Chriſtr ſie ecki i grofinne.

Og ſia þu / at tueir af ꝥm geingu þann ſama dag burt i eitt kauptun / ꝥ var fra Jeruſalem nær ſextige ſkeida/þeſs nafn hiet Emmahus / og ꝥꝛ toludu ſin a mille vm allt ꝥ / huat þar hafdi til boꝛit : O ꝥ ſkiedi ſuo/þa ed ꝥꝛ toludu vm ꝥtta / og ſpurduzt a ſin a millum/ at Jeſus nalagdi ſig til ꝥꝛa og gieck tafn framt ꝥm : Enn ꝥꝛa augu voꝛu ſuo hall din/ at ꝥꝛ þecktu hann ecki : Þu-
iat

iat i einne annare yþuer mynd þa
birtizt hann þm.

Matth xvj. Huar trueir eda þrïr eru samann
komner i minu nafne/ þar em eg mitt a mille þra

I einne anare yþuer mynd birtizt hann þm /
Þuiat lika sem þr hielldu hann/suo birtizt hann þm /
Þyrir einn vegfaranda mann hielldu þr hann / suo
birtizt hann þm eirnin sem einn vegfarandi og fra‑
mandi madr Mariu birtizt hann eirniu sem ein gar‑
duordr/med þui at hun hielt at hann mundi garduor‑
drinn vera.

Enn hann sagdi til þra/ Hue‑
riar ordræđr eru þ/sem þid hond‑
lid reikandi yckar a mille / ꝫ erut
suo hryggver af ? Þa suaradi eiñ
Cleophas at nafne / og sagdi til
hans: Ertu alleina suo okunnigr
til Jerusalem / at þu veizt ecki/
huat þar inne skied er a þessum
dogum ? Og hann sagdi til þra /

Huat þa ? Enn þr sogdu til hans
Þat af Jesu hinum Nadverska/
sa ed var spadoms madr / mat=
tugr i verckum og ordum fyrir
Gudi og ollu folki/ huersu þr vo
rer yfuer prestar/ og hofdingiar
hafa ofrsellt hann i fordæming
daudans / og krossfest hann:
Enu vier vonudũ þ hann mundi
endrleysa Jsrael: Og nu fram yf=
er alt þtta/ er i dag sa hinn þridie
dagr/ er slickt skiedi. Suo hafa
eirnin skelft oss nockrar konr vt
af oss til / þær ed miog snemma
voru hia grofinne/ og hafa ecki
fundit hans Likama / komu si=
dan/ og sogdu sig eirnin sied ha=
fa

fa Eingla sioner / þr ed sogdu / hann lifua : Og nockrer vt af oss geingu burt til grafarinnar og fundu einslika sem þ konrnar sogdu / enn hañ fundu þr ecki.

Merck huat þr hallda enn nu af Christo þr hofdu þ ordit / at Christr skylldi a þridia deige vpp aptr risa / Enn hier sier þu / huersu torfuellt at þ sie / at aheingia alleinazta beru Gudz ordi / nær ed vier siaum þar modstadligt er / og eckert þ midr liete a siazt / helldr enn þ / at þ sama ordit skylldi sannarligt vera / Ja þr eru þa enn efuablandner / sem þr heyra / þ hann sie þa þegar vpp aptr risinn / epter þui ordinu ed hann hafdi sagt þm.

Og hann sagdi til þra / O þier heimsku fuller og treiger af hiarta til at trua ollu þui / þat Spamennirne hafa sagt. Hlaut Christr ecki slickt at lida / og inngangа suo i sina dyrd? Og tok til

Vpprisan Christi vt af
fra Moysen og ollum Spamon-
num / og lagdi vt fyrir þm allar
þær ritningar sem af honnum
voru.

Þ sama er ein fauizka / þ vier truum ecki Moysi og Spamonnunum Luc. xvj. Huerier ed vitne bera af þui Gudz riettlætinu sem er fyrir Christum Romano: iij. Þar vt af les þu þann bækling Doctor Martini Luthers / þat Christr sie einn af Gydingum fæddr.

Og þr toku at nalægiazt þ
kauptunit / þar þr geingu til / og
hann liet þa sem villdi hann lein
gra ganga / og þr neyddu hann
og sogdu / blif hia oss / þuiat kuell
da tekr / og a daginn lidr. Og hñ
gieck inn og bleif hia þm. Og þ
skiedi / þa hann sat med þm til
Bordzins / at hann tok braudit /
ble-

blezadi þ/ ꝛ braut/og rietti at þm
þa vpplukuzt þra augu/ suo at
þr þecktu hann: Og hann huarþ
vr þra augsyn/ og þr sogdu sin a
mille. Brann ecki vort hiarta i
ockr/ þa ed hann taladi vid ockr
a veiginum/og opnadi þyrir ockr
ritningarnar.

Lika sem þ hann audsyndi sig adr þyrre vidr þa i
einne annare yþuermynd/Suo lika þa hegdadi hann
sier nu hier eirnin/sem at villde hann leingra þara/
suo at þr neyddu hann sterkliga / Þui þr kunnu hañ
ecki at yþuer geþa/med þui at hann haþdi vpptendrat
þra hiortu/og gloande giort þyrir sit ord.

Adam og Eþwo vrdu eirnin augun vpp lokin/
enn þ sama skiede þa i þ sinn til medkenningar laug-
malsins/og Syndarinnar/Enn hier verda þau vpp-
lokin/suo at Christr verdi siedr/og hans Euangelion
medkent/huat at er þ hid eiliþliga rietlætid.

Og þr stodu vpp a þre somu
stundu/og sneru aptr til Jerusa-
lem/

lem / og fundu þa ellifu til sa-
mans safnada / og þa sem hia þeim
voru/ huerier at sogdu : At Drot-
tinn være sannarliga vpp aptr ri-
sinn og byrst Simoni. Og þeir tia-
du þeim / huat skied hafdi a vei-
ginum/ og huernen þeir hefdu þe-
ckt hann / i þui þa hann braut
braudit/og þeim trudu þeir ecki hell
dr. Enn þat var at kuelldi þess sa-
ma Þuottdagsins/ og dyrnar vo-
ru aptr lucktar/ þar ed Lærisuei-
narner voru til samans komner
fyrir hrædzlu saker vid Gydin-
gana.

Og fundu þa ellifu till samans safnada etc. Ellifu seiger hann sem Thomas hefer þo þar þa ecki verit/ Suo sem Johannes hann seiger / þessi spur-

ningin verdr ſuo vppleyſt/epter meiningu hins Heilaga Auguſtini/Einckum ꝥ Thomas hapui verit i burtgeinginn/adr enn ꝥ Jeſus kom/lika ſem ꝥ Johannes i ſinu Euangelio eirnin vottar/og ſuo ſem ꝥ hann apſneide þo ecki ꝥ/at Thomas hapui þa nalægt verit/ þa ed hiner tueir Lærtſueinarner komu till ꝥra/Enn mier virdizt/ ſem ꝥ ordit Ellipu/ ſie ſett pyre þetta ordit Poſtula/Þuiat ꝥr kalla þa ellipu ſaker talſins/ þo at ꝥr hapui þar ecki aller nalæger verit/Þuiat ꝥr verda hier Ellipu kallader / ap þui at Judas hapdi þa heingt ſig/Sem ꝥr vrdu þo adr pyre ꝥ Tolp kallader/Og hinn Heilage Pall epter ꝥre hinne gomlu tidkan/greiner Poſtulana vnder þui napninu tolp / þar hann ſeiger j. Corinth. xv / Epter ꝥ var hann ſiedr ap ꝥm Tolp / Sem ꝥr voru þo i þann tima ecki tolp at tolu/ Þo at i ꝥm ſama ſtad Pals Poſtula hapui allt hingat til i latinn Textanum rangliga verit leſit Ellipu pyre tolp /og ꝥ ſama er ſkied a mote hans girſkum texta/ at huerium ꝥr hapa naliga onguar Gætr hapt/og ecki helldr at þui maltæki/ſem þa i þann tima var miog venuiligt at tala / Epter þui hinu ſama maltæki vtſkyrir eirnin Johannis / Þat Thomas einn ap tolp ſem ꝥr voru þa ecki pleire enn ellipu/Þuiat Judas hapdi þa þegar heingt ſig.

Enn þa ed ꝥr voru at ſeigia þar vt ap / kom Jeſus ſialpr og

Upprisan Christi vt ap

stod þar i midit/og sagdi til þra Fridr sie med ydr. Og auitadi þra vantru/ og hiartans hardud þ þr hofdu ecki truat þm / sem hann hofdu sied vpp aptr risiñ. Enn þr ottuduzt / og vrdu hrædder vid/ þui þr meintu/ at þr sægi anda nockrn.

Og hann sagdi til þra / þui eru þier suo ottasleguer? og huar fyre kemr þuilikr þancke i ydar hiortu? Siaet minar hendr / og mina fætr: Eg em hann sialfr/ Þreifit a mier / og skodit þt ein andi hefer eigi holld og bein/suo sem þier siaet at eg hefe: Og þa hann sagdi þetta / syndi hñ þm

hendr

hendr ꝫ pætr. Þa vrdu Lærisuei-
narner glader vid / þr sagu Her-
rann.
Og er þr trudu þa enn eigi
pyrir pagnadar saker og þa vn-
dradi þetta / sagdi hann til þra:
Hapui þier hier nockut til ma-
tar? Og þr logdu pyrir hann eitt
stycke ap steicktum piski / ꝫ hun-
angs seim / og hann tok þ / og
ath pyre þra augsyn.
En han sagdi til þra / Þetta
eru þau ord sem eg sagda til y-
dar / þa at eg var hia ydr: Þuiat
þ hlytr allt pullkomnat at verda
huat ap mier skripat er i Moyses
Laugmale / i Spamañа bokum /

og i Psalmum / þa opnadi hann
þra skilningſ sinne/ suo at þr þor-
stodu ritningarnar / og sagde til
þra: Suo er þ skripat / og suo
hlaut Christr at lida/ og a þridia
deigi vpp aptr at risa pra daudũ/
og Predika lata i sinu napne / id-
ran og pyrregepning syndanna a
medal allra þioda/ vpphepiande
til Jerusalem. Enn þier erut vot-
tar allz þessa: Og hann sagdi eñ
i annat sinn til þra. Pridr sie med
ydr/ Lika suo sem at Paderinn he
per sent mig / suo sendi eg ydr:
Og þa ed hann sagdi þetta/ blies
hann a þa/ og sagdi til þra/ Med
takit heilagann Anda / huerium
þier

fiorum Gudzspialla mōm.

Þier fyrgefit syndirnar / þa eru þær fyrergefnar / ⁊ huerium þier aptrhalldit þær / þa eru þær aptr halldnar.

Christr huer at er vor fridur / þa ed hann for nu i burt af þessum heime / liet hann oss þenna frid / og færir eirnin aptr med sier þann sama fridinn / Enn vpp a ꝥ sa fridrinn / ꝥ er / hans heilagt Euangelionn verdi medtekit / skelfuer hann adr fyrefram samuigkr-nar / og straffar vantruna.

Lika suo sem at Faderinn etc. ꝥ sama er þm ein mickel æra og vegseind sem af Gudi vtsender eru / enn holldinu er hun beisk og sur / Og holldit þarf ei-gi til neins annars at lata sig dreyma / af þui þr hlio-ta Krossins væntandi at vera / þui hann verdr þm hier vpp a lagdr.

Medtakit heilagann ande etc. Þar fyre forhe-fia sig vm stunder vt af þra valldi / þr hiner somu til forgefins / Sem eckirt einbætti andarins fram drifua / ꝥ er þr sem ecki predika heilagt Euangelion ij. Corinth iij. Meina med sinu mot frounarligu vall di at leysa og binda / huat þo er Gudz mackt og valld vt af Christo sialfum / Christninne gefit Matth. xvj. og xviij. einckum þann synduga medr Gudz ordi vissi-liga frialsann og kuittann at seigia / Og hinum sem

eigi vill leidrietaſt og yþuer bæta ſig / at kunngiora honnum viſſiliga/og þyre ſioner at ſetia ſina eiginliga þyredæming/ſuodann orſkurdan hlytr med ongu moti at breſta / helldr hlytr hun a hinum at duga / Og ꝥetta hid ſama er ꝥ/huat i hinum þyre þaranda Textanum ſagt verdr/ At hann mun lata predika i ſinu naþne/idran og þyregeþning ſyndanna. etc. Predikan heilagꝛ Euangelij. er ꝥetta Embætti andarnis / þyrir huert ed heilagr andi verdr geþinn / ꝥ er truan a Jeſum Chriſtum/an ꝥeſſa hins ſama eþnis / er eckirt valld/huercki til at binda/eda vpp at leyſa.etc.

Hier endar ſig Hiſtorian
Paſcha Dagſins.

ENn Thomas einn aþ tolþ/ſa ed kalladiſt hiñ tortryggne/ var ecki hia ꝥm / ꝥa Jeſus kom : Þa ſogdu hiner adrer Læriſueinarner til hans. Vier hoþum ſied Herrann : Enn hann ſagdi til ꝥra/ Nema at ſuo ſie/ꝥ

eg siae nagla þaurin̄ i hans hon-
dum/ og eg lati minn þingr i na-
gla þaurin/ og eg leggi mina ha-
und i hans sidu / þa true eg þui
ecki.

Lika sem S. Petr hlaut at aþneita Drottne / suo
hlaut Thomas vantruadr at verda / Enn þetta þo
allt vorra vegna/ Þinat vor salu hialp er vt þryckt i
þessum ordum/ At sæler eru þr sem ecki sia / og trua
þo.

Og atta Dogum þar epter /
voru hans Lærisueinar enn aptr
þar inne/ og Thomas medr þm/
þa kom Jesus / at lucktum dy-
rum/ stod i midit og sagdi/ Fridr
sie med ydr. Þar epter a seiger
hann til Thomasar/ Riettu þinn
þingr hingat / og siaþu minar
hendr/ og riett þina hond hingat

og

og legg hana i mina sidu / ꝛ vert ecki vantruadr/helldr riettruadr. Thomas suaradi og sagdi till hans. Drottinn minn / og Gud minn. Jesus sagdi til hans / Ap þui þ þu heper sied mig Thoma þa truer þu. Sæler eru þr sem ecki sia/ og trua þo.

Epter þ þa opinberadi sig Jesus enn aptr vid siapuar hapuit Tiberiadis. Enn hann opinberadi sig suo/ At þar voru til samans/ Simon Petrus/ og Thomas sa ed kalladizt hinn Tortrygne/ og Nathanael vt ap Cana i Galilea/ og Syner zebedei / og tueir adrer ap hans Lærisueinum/

num : Simon Petrus seiger til
þra : Eg vil fara at fiska / þr sog
du til hans. Vier vilium og fa-
ra med þier. Þr geingu vt/og sti-
gu iafnsnart a skip / og a þre so-
mu nott feingu þr eckert.

Þiener Christnu eru plicktuger og skylduger till at næra sig med sinum handafla Ephe. iiij. og ij. Thessalo. iij. Nema at suo sie þ þr predike Gudz ord etc.

Enn at morne komnum/stod
Jesus i siafuar fiorunne / enn
Lærisueinarner vissu ecki / at þ
var Jesus. Þa sagdi Jesus til
þra / Born / hafui þier eckirt til
matar ? þr suorudu honnum / ec-
ki neitt : Enn hann sagdi til þra/
Kastid vt nætinu til hægri han

þar vid skipit/ þa munū þier finna nockūt. Þa kaustudu þr þui vt og gatu eigi dregit firir fiolda faker fiskanna.

Þat netid predikunar heilags Euangelij verdr vtkastad/og vt breidt/og alla nottina erfidum vier till forgefins / suo leinge allt þat til at morguninn kemr/og Christr sialfr hann vitiar og nalægr er Postularner eru vel ordzins þiengtar / Enn Christr hann kenner og meintar fyrir sin anda / vt af þessari fisk veidinne neyter Christr / þar hann seigir Johannis iiij. Capit: Eg hefue eina adra fædu til at neyta / af huerri þier vitid eckj/ Item nær ed vier vilium fiska med predikan Laugmalsins an Christz / þa geingr einginn inn til Gudz med godre samuitzku/Enn þat Euangelion vt af Christo bifalat/ ꝥ sama kemr þu til vegar/og giorir eina goda samuitzku etc.

Þa sagdi sa Lærisueinn sem Jesus hann elskadi / til Petrs : Herran er ꝥ/ Þa Simon Petrus heyrdi at Herrann væri ꝥ/ vafdi hann skyrtunne vm sig / þuiat

hann

hann var nakeñ / A verndadi sier
vt a sioinn: Enn hiner adrer Læ-
risueinarner komu a skipe / Þuiat
Þr voru ecki langt pra Lande/ suo
nær sem tuo hundrut alna / og
drogu netid med piskunum. Og
sem Þr stigu a land / sau Þ elldz
glædr / ꝛ pisk þar ypuer lagdann/
og braud. Jesus sagdi til Þra/
Pærit hingat ap Þm piskunum/
sem pier hapit nu peingit: Simō
Petrus stie vpp og dronetid at
landi pullt ap storum piskum /
hundrat pria og pimtiger / Og
þott at Þr væri suo marger / þa
ripnadi þo ecki netid i sundr. Je
sus seigir til Þra: Komit og holl-
 dum

dum maltid. En eingin af Læriſueinum þordi at ſpyria hann at / huer er þu ? þuiat þr viſſu at ꝥ var Herrann. Þa kom Jeſus og tok braudit / og gaf þm ꝥ / ſuo lika og eirnin fiſkinn. Þetta er nu hid þridia ſinn / ꝥ Jeſus opin beradi ſig ſinum Læriſueinum / epter ꝥ hann var Vppriſinn fra daudum.

Sinum Læriſueinum / ꝥ er Poſtulunum / med hinum odrum ſaman ſofnudum / Þuiat viſſiligt er ꝥ at Johannes hefer ecki ſied vpp a þær ſioner ſem konrnar ſagu / med þui hann ſialfr til teicknar þernar vppbirtingar / Suo getr hann og eirnin ecki þes / ꝥ herrann hafui ſierdeilis birſt ſumum huerium / ſuo ſem Petro og Jacobo.

Þa ed þr hofdu nu matar neytt / ſeiger Jeſus til Simonar

Pe-

Petro / Simon Jonas son elskar þu mig enn þesser ? Hann sagdi honum / Ja Herra þu veizt at eg elska þig / Hann sagdi þa til hans / Fæd þu Lomb min Þa sagdi hann enn i annat sinn til hans / Simon Jonas son / elskar þu mig ? Hann sagdi honum / Ja Herra þu veizt þ eg elska þig / Hann seiger þa till hans / Fæd þu saude mina / Hann seiger þa i þridia sinn til hans / Simon Jonas Son elskar þu mig ? Petr hryggdizt vid þ / hann sagdi i þridia sinn til hans / elskar þu mig / og sagdi til hans. Herra þu veizt alla hlute / þu veizt

og at eg elſka þig. Jeſus ſeiger til hans/ þæd þu ſaudi mina.

Vtan ſuo ſie at þu elſker Chriſtum / þa muntu ecki ſaudunum þædzlu geþa/ Enn eþ þu geþr þm rietta þædzlu/ þa mun þar Kroſſ ins þiaiing epter þylgia.

Sannliga ſannliga ſeige eg þier / þa þu vart yngre gyrtir þu þig ſialþr / og gieckzt huert þu villder/ enn nær ed þu tekr at elldazt / muntu þinar hendr vt þenia/ og einn annar mun þa gyrda þig/og þangat leida huert þu villt eigi. Enn þetta ſagdi hann/ til teicknandi/med huerium dauda ed hann mundi Gud priſa. Eñ þa ed hann hapdi þetta ſagt/ ſeiger hann til hans / Þylg þu mier

þiodum Gudz. [illegible]
epter. Enn Petr sneri sier vid/og
leit þann Lærisueinn epter fyl=
gia huern Jesus elskadi/ sa ed
vm kuelldmaltidina hafdi a hãs
briostе leigit og sagt/Herra huer
er sa/ ed þig suikr? Þa Petr leit
nu þennan/ seiger hann til Jesu/
Herra/ enn huat skal þesse? Je=
sus seiger til hans/ þo eg vilie/
þ hann blifue þangat til at eg
kem/ huat vardar þig vm þ?
fylg þu mier epter. Þa gieck su
ordræda vt a medal brædranna/
þessi Lærisueinn deyr ecki. Og
Jesus sagdi ecki til hans/ hann
deyr ecki/helldr/ þo eg vilie þ hñ
blifue/þangat til at eg kem/huat
var=

vardar þig vm þ: þessi er sa Læ
risueinn/ sem vm þessa hlute ber
vitne/og þetta heper skripat/ og
vier vitum at hans vitnisburdr
er sannr.

Aller riet Christner menn þr prisa Gud/enn einn
med þessum hætti hinn annar med þui moti/Hirt og
ecki at vtuelia þier neinn annann reglu lipnat / oc ecki
helldr nein sierlig hræsins verck / Helldr suo at Petr
bere sinn Kross Johannis mun vel þinna sinn eirnin /
og þu eirnin lika þinn/Nær ed einn annar mun leida
þig/ þangat ed þu vilt ecki/ þa sia suo til at þu þor
smaer ecki Gudz vilia/ þr hiner sem eiginlig vppdick
tud og vtualin verck medtaka/og þm epter þylgia/ þr
somu þylgia sinum eigin vilia/enn ecki Gudz vilia ep
ter /þar at auk þa eru slik þra verck eirnin rangsinnin
og ogudlig / aþ þui at þr trysta vpp a þau hinu
somu.

Enn þr ellipu Lærisueinar
geingu burt i Galileam vpp a
eit þiall/ þar ed Jesus hapdi þm
þyrskipat / Og þar vard hann
stedr/

sieder / meir enn af þim hun-
drut brædra i senn / af huerium
ed marger lifna enn nu / enn Su-
mer eru sofnader / Og þa þr sau
hañ hnie krupu þr fyre hm̃ / Enn
sumer voru efuablandner / Og
Jesus gieck til þra / taladi vid
þa / og sagdi: Mier er gifit allt
valld a himnum og a Jordu / þar
fyre gangit vt vm allann heim:
og predikit þetta Euangelion:
allri skepnu / ok lærit allar þio-
der: ok skirit þær i nafne Faudr
ok Sonar: ok Heilagr Anda:
ok kennit þm at varduetta / allt
huat eg hefui bifalat ydr / Huer
hann truer / ok verdi skirdr / Sa

Upprisan Christi vt af mun hialpligr verda: Enn huer hn̄ truer ecki/sa mun fyredæmdr verda: Enn teicknin sem þm mu nu fylgia ed trua/ eru þessi. At i minu nafne munu þr diofla vt reka/ nyrar tungr tala. Haug-orma i burt drifua: Og þo þr drecki nockut ban vænligt/ mun þ ecki skada þa/ yfuer hina siu-ku munu þr hendr leggia/ og þa mun þm batna: Og siaet/eg em hia ydr alla daga/ alt til heim-sins enda.

Þetta Euangelion/ og onguar mannanna upp-dicktaner og innsetningar/Enn þetta Euangelion er þ/at eg hefui þ vald af Faudrum medtekit þ ek rikie og stiorne/og eg em riettlætid mannanna etc.

Eg em hia ydr/ Þar fyre munnu þier einskis vmbodz mans/ Christi vid þurfua / Eg sendi ongua vmbodzmenu þr ed riegera/og stiorna fyrir mig/held-

dr pre-

Fiorum Gudzspialla mõm.

dr predikara og þionuztu menn mins ordz / Eg vil sialfr nalægr vera / huar ed þier predikit min ord / og fram gefit min Sacramenta.

Þar epter a vard hann

siedt af Jacobo j. Corinth: xv.

OEr eñ hñ var nu vpp numiñ til Himins burt fra þra augum / Act. i. og Luce xxiiij. Tiadi hann sig lifuanda sinum Postulum eptr pisl sina / og þ sama fyrir marg hattadar audsyningar / og liet þa sia sig vm fiorutigi daga / og taladi fyre þm vt af Gudz Riki vpplukandi þm þra skilnings sinne / suo at þr forstodu ritningina. Og sem hñ hafdi þa saman kallat / baud hñ

þm / at þr være eigi vt af Jerusalem / helldr at þr skilldu epterbida þyrer heiti Faudrsins / og sagdi: Siaet / eg mun senda yþuer ydr þ þyrerheit mins Faudrs / sem þier hafit af mier heyrt / enn þier skulut blijua i Borginne Jerusalem / þangat til at þier verdit f klæddir med krapti vt af hædum. Þuiat Johannis hann skirde med vatne / enn þier skulut med heilogum Anda skirder verda / ecki langt epter þessa daga.

Enn þr sem þar voru til samana komner / spurdu hann at / og sagdu: Herra villtu a þessum tima vpp aptr rietta Jsraels Riki,

fiorum Gudzspialla mōm.

ki. Enn hann sagdi til þra: Þat hæfuer ydr eigi at vita / stunder edr puncta timanna / hueria ed Faderinn hefer sett i sinne mackt helldr munu þier audlazt kraft Heilagx Anda / sem yfuer ydr mun koma / & þier munut miner vottar vera til Jerusalem / og i ollu Judea og Samaria / og allt til hyns ydzta iardar enda.

Þetta villtu a þessum etc. Likamligs hlutar spyria þr/ Enn Gudz riki vppbyrriadizt þa aftr fyrer Christum/ vnder þui andligu Israels folki / a þm tima / þa ed Lærisueinarner predikudu þetta Euangelion/ Enn þa verdr þ fullkomnat/ nær ed vitnisburdrinn vt af Christo mun koma / vt vm allar alfr veralldarinnar.

Enn hann leidde þa vt / allt til Bethaniam / og hof vpp sinar

Upprisan Christi vt af
hendar/ ꝛc blezadi þa. Og þ skie-
di þaa ed hann blezadi yfuer þa/
epter þ hann hafdi nu nogliga
til þra talat/ epter sina Upprisu/
veik hann fra þm/ og vard vpp-
numinn til Himins/ þm asiaon-
dum/ og eitt sky tok hann vpp
fra þra augsyn/ og setti sig till
Gudz hægri handar. Og sem þr
horfdu vpp epter honnum til Hi
mens faranda/ Siaþu þa stodu
hia þm tueir menn i huitum klæ-
dum/ huerier ed sogdu: Þier
menn af Galilea/ huar til standi
þier/ og horfit vpp i Himinninn?
þessi Jesus/ sem vppnuminn er
fra ydr til Himins/ mun koma/
lika

lika sem þier saut hann Himins-
vpp fara.

Þat er/i dyrd Faudrsins sat hann / þa ed hann
reis upp aptr af dauda/enn nu vard þetta Lærisueinu-
num kunnigt/ og þar epter a heimenum fyrir predi-
kan og iardteikna giorder.

Enn þr til badu hann/ þ snee-
ru aptr til Jerusalem med myck-
lum fagnadi / af þui fiallino/
sem kalladizt oliueti berg/ huert
atnærri er Jerusalem / og liggr
þar eina þuott dags gongu burt
fra. Og sem þr komu þar inn /
stigu þr vpp a þann sal / huar ed
vanir voru at vera Petr og Ja-
cobus/ Johannis og Andreas/
Philippus Thomas/ Bartholo-
meus/ og Mattheus / Jacobus

Vpprisan Christi vt af
Alphei Son/ og Simon zelotes/
og Judas Jacobi broder. Þesser
aller voru iafnan til samans med
einu samhelldi i bæn og akalle/ a
samt þm kuinnunum/ og Ma-
riu Moder Jesu og hans bræ-
drum. Og voru alla tima i Mu-
stierino lofudu og prisudu Gud
Amen.

Þat er/at suo langt var fiallit oliueti burt fra Jerusalem/sem hæfuiligt og leyfuiligt var at ganga a þuottdeiginum/þat er/at þ var allagutu hia.

Alla tima etc. Lucas talar hier ecki epter siduenіu fra Sophisten helldr epter almenniligum plagsid/suo þ/allatima kallazt/dagliga og optsinnis.

Og a þm daugum stod Petr
vpp a medal Lærisueinana og
sagdi (Enn folckr þra manna er
þar voru til samans komner vo-

ru

ru nær tuttugu og hundrat) Pier
menn og brædr/ Þa ritningu byr-
iadi vpp at pyllazt/ huerta ed adr
hapdi pyrir sagt hinn Heilage
ande pyrir munn Dauidz / vt ap
Judase/ Sa ed var þra leidtoga-
re/ Sem Jesum hondludu / þui
hann var talinn medr oss/ og hm̃
hapdi hlotnazt hlut deilld þessa
vors embættis / Hann heper og
innunnit þann akrin pyrir þ ran-
glætis verdkaup og heper heingt
sialpuann sig vpp/ og er i midiu
sundr i tuo hluti brostinn / og he-
per ollum sinum innipļum vt
hleypt / og þ sama er kunnigt
vordit ollum þm sem till Jeru-
mm salem

Vppriſan Chriſti vt aþ
ſalem byggia/ſuo at/ſa ſami akr
verdi a þra tungu kalladr/ Ha-
keldama/þ er/blodz akr.

Leidtogare/Petrs geþr at ſkilia/ þ ſa pſalmrinn ſie ecki alleinazta vt aþ Judaſe/helldr aþ ollum her-rans Chriſti ouinum/huerta leid togare var Judas / huer ed eirnin var med i poſtulanna innreicknar / Og enn nu þylger honnum hans þolckr epter.

Þuiat ſuo er ſkriþat i Pſal-ma bokinne/ Hans ſetr ſkal i ey-di verda / og eigi ſie ſa nein ſem þar inne bygge/ ⁊ hans Biſkups dom medtaki einn annar : Þar þyrir haþer þ/ at einn vt aþ þm mōm ſem alla tima haþa i hia oſſ verit/ þra þui ed Jeſus tok at ganga vt og inn vor a mille/ i þra ſkirn Johan̄is/allt til þeſs dags ed hann var vpp numinn þra oſſ/

at

fiorum Gudzspiallam̄m at einn af þm verdi vottr hans Upprisu medr oss.

Lijka suo sem einn annar Postule er settr i stadin Judasar/ suo skylldu eirnin Gydingarner fordrifuer verda/ og eitt annat folck koma i þra stad / Þar af þa seigia tueir Psalmar/ vt af huerium ed Petr verdr till knuinn/ þ hann giore slickt/ Og Gud stadfester þetta verck þar med/ þ hann lætr opinberliga hlutinn falla yfuer Matthiam.

Og þr settu til tuo Joseph þann er hiet Barsabas / at vidr nefne Just/ et Matthiam baduzt fyrir og sagdu: Drottinn þu sem veizt allra manna giortu/ syn oss/ huorn þu hefer vt valit af þssm tueimr / suo at einn medtaki þa þionuztu og Postuligt Embæti/ i fra hueriu ed Judas er fra fal-linn/ þ hann burt færi i sinn stad.

Og Þr laugdu hlute yfuer þa/og hlutrinn fiell yfuer Matthiam/ og hann var reicknadr til taulu fra ellifu Postula.

Þesser er eigi þaurf/þ vier spyrium hiet vt af þessum texta/huort vier megum hlute a leggia edr ecki/ þetta hlutfall verdr Gudi fyrir bæmia bifalat / og honnum i vald gefit/og fyrir þetta hlut fallit verdr eins tricknis af Gudi bedit i þm hlutum / sem fyrir Gudz ord voru ecki vtþryckt/suo at þr mættu þar med þar at vita Gudz vilia./ Og þetta er þ / huat skrifat stendr i ordzkuida bok Salamonis/þ hlutfallinu verdi fangkastad/ Enn af Drottne kome allr hans domr Enn nær ed Gudz ord og skipan er fyre hondum/eda nockr mannlig hialp af Gudi gefin/ þa væri slickt o riet/og Gudz at freista etc.

Og þa ed fullkomnuduzt hui ta sunnu dagar / voru Þr aller med einum huga i þm sama stad og þar skiedi skyndiliga einn þytr af himne/ lika sem mickels

til komandi vindar/ og vpp fylldi allt husit/ þar þr satu/ Og á þm sauzt sundr greinligar tungr suo sem at væri þær gloandi/ og hann setti sig yfuer sier huern þra/ og þr vrdu aller fuller af Heilogum anda/ og toku till at predika med annarligum tungu malum/ epter þui sem Heilagr ande gaf þm til vt at tala ⁊c. Les huat þar meira stendr Acto. ij.

Les alla þa bok vt af Postulanna giorningum / og allar ritningar Postulanna/ þa muntu fa at heyra og at vita/ hueriu Lærisueinarner hafa til vegar komit/ þa þr voru i klædder med krafti vt af hædum / Huert ed Marcus hefer alt saman med þessum faum ordum innelukt.

Enn þr geingu vt/ og predikudu i ollum attum Drottne sa-

Vpprisan Christi vt af

Fiorum Gudzspialla mönn

mverkanoa/og ordit styckianda

medr epter fylgandi

teicknum.

Christur lifuer einn Ko-

nungr eilifli-

ga.

AMEN.

þessa böck a ender skrifadur
Med riettu hier sem Med fer edr
Hölnür hvad Mytt Nafn vitnar
Anno 1723 Jon Jonson
dag 27 nouember

Hvader finden pad sem
...

Ed þaum ordum/ þa vill eg vnderuisa þier / huernen ꝥ eg hefui. Historiuna vpprisunnar Christi til samans dreigit / huar menn eg hefui eigi epterfylgt Augustino/ nie neinum ꝥm odrum / Sem þar hafa eirnin nockut vt af skrifat / af ꝥm samanlesninge Gudzspialla mannanna/ helldr þa hefui eg hier til brukat og hafft sialfa Historiuna þess nyia Testamentisins/ Og niter þickir suo/ ꝥ hier med hafui eg eigi allitinn styrckleik veit fra breyskleik til vidriettingar/ Sem meinat hafa ꝥ Gudzspialla mennirner mundu hier inne ecki samsaga verda / J þessari meiningu hafa og eirnin fordum daga nockrer verit (epter þui ed Hieronimus hann seiger) Huerier ed suo diupt i þa meining voru inn fallner / at ꝥr hafa eirnin ecki viliat medtaka / þann seinazta Capitulann Euangelistans Marci/ af þui at ꝥr meintu hann yrdi ecki samhlioda hinum odrum Gudzspialla monnunum/ huat þo ecki er sat rannarinnar / Þar fyre þamattu þetta suo skilia.

Sa time/ a huerium ꝥ konrnar geingu hid allra fyrsta til grafarinnar/ þann sama tima þa vtskrifa aller Gudzspialla mennirner eins med einu samhelldi.

Þar epter a verda skrifadar marghattadar sioner þær ed konrnar sau/ enn i tueimr Historium þa verda kær innelucktar/ Eina þa skrifa ꝥr Lucas / og Johannes/ þa adra Mattheus og Marcus.

Enn ꝥ eg helldr þa fyre hinu fyrre/ og þessa fy

re hi

re hlmu seltne/þar neydir mig Marcus till / þar ed hann seigir/At þyrst þa haþui hañ birst Mariu Magdalenu etc.

Sia þu/ þanninn þa heþui eg med þaum einum ordum til samans dreigit/ þ ed suo syndizt / sem være þat huort moti odru / Suo muntu og eirnin ecki hneyxkla þig / nie lata villa i þm marghattudum augsyningum Einglanna/ eda i þm odrum sionunum hueriar ed eirnin vrdu þar þyre alitnar/at ecki væri þær samhlioda/ Suo þo / at þu þann Eingilinn sem þ hid ognunarliga alitid haþdi / og a steinenum sat (vt aþ huerium Mattheus hann skriþar) skilier þann alleinazta stridz monnunum birst haþa / Og þ þar epter a þa haþui birst sa Eingillinn/ Sem huggunarsamliga taladi vid konrnar/epter þui moti sem Marcus hann skriþar.

Enn huar þyre geingr þa Maria Magdalena aptr til graþarinnar/þyrst at hun haþdi þo þa eitt siñ sied Herrann / þ hann var vpp aþtr risinn ? Andsuar hun gieck med þm odrum aptr til graþarinnar / Sem eirnin lika villdu sia hann/og er suo þra ledsagnare / suo lika eirnin vpp a þ/at hun mætti optar enn vm sin þa at sia hann / huern ed hun haþdi nu vm sinn sied.

Hier vt aþ þa heþer þu eirnin / at þar eru ecki þleire Mariur Magdalenur till i Gudzspiollunum vtan þessi einn/huat er Sumer haþa þo meinat.

Þessi Maria Madalena er aþ Galilea / Enn Maria syster Lazari verdr huergi vt aþ Gudzspialla moñ-

la monnunum opinberliga Magdalena kollut / huer ed ecki var vt af Galilea/helldr vt af Judea.

Enn sem Postulaner voru nu til samans komner /og þ Thomas var þa ecki hia þm hefer Jesus birst þm at kuelldi þess sama dagsins / J annat sinn þa hefer hann og lika birst þm a hinum attanda degi/þa ed Thomas var þar nalægr/ J hid þridia sinn þar epter a vid siafuar hafuit Tiberiadis / þar ed fiærer einer Lærisueinar voru til samans komner / suo sem þ Johannis hann seiger / At þetta er nu hid þridia sinne / þ Jesus opinberadi sig sinum lærisueinum (þ skalttu skilia saman soffnudum) epter þ hann var af dauda vpprisinn.

þessi stickunin/hueria ed. Johannis suo vtskrifar hun neydir klarligania / þ eg verd þetta suo at skilia /at epter allar þessar sionernar/þa hafui þ skied huat Mattheus hann skrifar vt af þui fiallino i Galilea/ a hueriu þ Christr hafdi Lærisueinunum til einckat at hann mundi koma/ Eg helld þ suo/ at þar i þm sama stad hafui þa verit / fleire enn þim hundrut brædr til samans komner / af þm huerium ed Pall Postuli hann skrifar / Ja visseliga þa hafa þr þar verit / vpp fra þui þr heyrdu at Christr munde þar vilia birtazt/Og fyrst þ var i ord komit medal þra/at hann vildi þar lata sia sig/Þuiat þetta hid sama vissu þr/ vt af Eingilsins fyrresaugn / Lika suo einnin vt af frasaugn þra kuennanna sem Christo hoffdu epter fylgt / og þ... Lærisueinanna / suo og ein

nin vt af hugleidingu ꝥra orda sem Christr hann haf-
di sagt ꝥm adr fyrre fram̄ / Og serdelis med þui han̄
hafdi till einckat eitt vissiligt fial hier til / Suo sem
Mattheus hann skrifar/ Eg helld og eirnin eitt vis-
siligann till einckadan dag/Suo þeincki eg og / at ꝥ
hafui verit fiallit Thabor/vpp a hueriu hann hafdi
adr (Suo sem at sagt verdr) auglyst dyrdar vegsend
sinnar vpp risu/ þui ꝥ hann auglyste sig þar / Suo
villdi hann og ecki birtazt miog morgum / adr enn ꝥ
ryckttid af hans vpp risu væri vt komit til margra/Og
Mattheus hann gefr suo sem i nockrn mata til at
þar hafui eirnin fleire nalæger verit/ helldr enn Po-
stularner/med þui ꝥ hann seiger/Enn nockrer af ꝥm
voru efuablandner etc. Þetta hid sama þa er vissiliga
ecki vt af Postulunum sagt huer skylldi þar vt af Po-
stulunum efuablandinn hafa verit / þar ed ꝥr þo adr
fyrre trudu aller till Jerusalem/fyrr enn ꝥ ꝥr geingu
i Galileam.

Þar fyre þa verdr ꝥ eigi riettiliga skilit / huat
Marcus seiger/ af ꝥm vppstigningar deigi Herrans
Christi/ sem er þetta / At seinazt þa ed ꝥr ellifu Sa-
tu til bordzins etc. Huat er Sumer hafa þo meinat/
helltzt fyrir ꝥra orda saker / Sem þar epter fylgia /
Og Drottinn epter ꝥ hann hafdi talat vid þa / vard
hann vppnuminn till himnis/ Huiat ꝥ hid sama he-
fer skied / at kuelldi þess dagsins ed hann reisupp /
Enn ꝥr merckia ecki ꝥ Marcus i fra sinn fyrefa-
randi ordunum/ skrifar ecki eina samfasta Historiu /
helldr

helldr innelykr hann stuttliga og i skammmu male / huat er Drottinn heper talat og giort pyrir sina vpp stigning/ Þuiat þessi ordin/Farit vt vm allann heim etc. þa synazt/ vt aþ Mattheo/suo sem at hapui þau tolut verit vpp a piallino i Galilea / Vtan suo væri at þu villder a þannueg skilia þ/ at þau hepdi optsin nes tolut verit/Enn hit huat þar stendr pleira / Sem er þetta/ At epter þ hann hapdi talat vid þa / vard hann vpp numinn til himnis etc. þ skalltu ecki suo skilia / Sem hapui hann stragx epter þ / þa ed þessi ord voru tolut/ vpp stigit til himnis/ helldr epter aull þau ord/Sem hann hapdi till þra talat i þa piorutige Dagana i þra sinne vppr isu / Suo sem þ Lucas hann skripar Acto: j. annars mætter þu eirnin skilia/ þ Lærisueinarner hepdi stragx / þa ed þr komu aptr aþ piallino Oliueti/vt geingit vm allar alpr til at predika/þuiat suo epter pylger þar eirnin i sialpum Textanum/ Enn þr geingu vt/og predikudu i ollū attum/ Nu seiger Lucas i Postulanna giorningunum alt odru vis/ Þar pyre þa heper Marcus i þm pyrr greindum ordum skripat suo sem eina ypuer perd / eda eitt stutt innehald þra Herrans Christi giorninga / Sem skied hapa i þra hans vpp risu / till þess ed hann var vppnumminn.

Eirnin lika þa heper Lucas sialpr i sinu Gudzspialle þessa Historiu suo samset /at þu mætter meina At Christr hepdi verit a þre somu nott þar epter a vpp numinn/Sem hann reis aþ dauda pyre vm daginn

Og eþ hann heþdi sialþr ecki sagt þetta eina ordit í Postulanna giorningum/ Sem er þetta / þ hann liet sia sig i þiorutiger daga/ þa vissu vær enn i dag ecki a huerium deigi þ Christr være vppstiginn/ þ er vppnu=minn vr augsyn/ Ja vr augsyn Lærisueinanna / Huer nen sem þo annars hans vpprisa/eirnin lika hans vppstigning/eda vppbirting þa er þetta / suo sem at till hans er sagt / Set þu þig til minnar hægre handar Og suo þar eirnin huar ed hañ sialþr aþ seiger/ Mier er giþuit alt valld a Himnum og a Jordu.

Þa verdr nu huergi suo vel aþ numit / þo at margt sie enn oskriþat aþ þui ollu Christr hann giordi / helldr enn vt aþ þessari somu þyrsagdre orda grein aþ huerium hans giorningum þ Gudzspialla menniner haþa eirnin varla hinn minsta part skriþat / suo sem þ Johannis i nidrlagi sins Gudzspiallz sialþr medkennir.

Til kome oss elskuligr Fader þitt Rige / þyrir Jesum Christum Son þinn Drottin vorn

AMEN.

Hinn Þridie og Fimtugazte Capitule vt Spadoms Bok Jeſaia/ vt af Pinu og Vppriſu Herrans Chriſti.

Jaþu/ miñ þion mun
forſtalliga breyta / og
hann mun forhefiazt/
og miog vpphafinn
vera ſuo ꝥ marger munu ſkam=
fyllazt yfuer honnum / af þui at
hans aſianna/er vidꝛ ſtyggiligre
helldꝛ enn annara manna/æ hans
yfuer lit helldꝛ enn mannanna
ſona. Enn hann mun med þeſſu
afleyſa margar þioder/ſuo ꝥ eir=
nin Konungarner munu ſinum
munne fyrir honnum til ſamans
hallda: Þuiat þ̄m ſem eckirt er
kunngiort / þꝛ ſomu munu ſia ꝥ

med fagnadi / og hiner sem þar hafa ecki neitt vt af heyrt / þr munu formerckia þ. Enn huer truer vorre Predikan ? Og huerium verdr armleggr Drottins opinberadr:

Þuiat hann sprettr vpp fyrer honnum / lika sem viderunnr / og suo sem onnr rot vr þurru Landi : Hann hefer ongua yfuer mynd nie fegurd / sem vier saum hann / og þar var eckirt alit / suo at vier hefdum matt girnazt hans. Hann var sa hinn allra fyrerlitnazti / og hinn smanarligazta / fullr af sut & kranckleik. Suo var hann forsmadr at vier

byrg:

byrgdum vora asionu fyrer hon-
num/ Þar fyrer hofum vier eigi
gefit honnum neina vackt.

Sannarliga þa bar hann vor
Kranckdæmi/ og vorum hrygdũ
hlod hann vpp a sig. Enn vier
hielldum hann fyre þann/sem af
Gudi væri plagadr og kreincktr:
Enn fyrir vorra misgiorda saker
er hann særdr/ og fyrir vorra syn-
da saker er hann lemstradr. Heg
ningin hun liggr a honnum/vpp
a þ vier hefdum fridinn/ og fy-
re hans beniar þa erum vier heil
brigder vordner. Vier forum al-
ler villt sem sauder/huer einn þa
rafadi sina gotu. Enn Drottinn

fleyg-

pleygdt allra vorra syndum vpp a hann.

Þa hann vard hrackter og van uirtur/vpp lauk hann eigi sinum muñe/lika sem lamb/þ til draps verdr leidt / og suo sem saudr sa ed þeiger þyrir þm ed rygir hann og vpplykr eigi sinum munne.

Enn vr þre angist og þin dome er hann i burt numinn: huer mun leingd hñs lifdaga mega vtseigia: Þuiat hann er af Jordu lifuandi manna i burt numinn/ þa ed hann þyrir misgiorda saker mins folcks plagadr var. og hann er i Jord grafinn lika sem sa hinn omillde/ og deydi eins li=
ka

ka og hinn þor riki / þo at hann hefdi ongum o riett til giort/ og þ eingin luik væri fundin i hans munne: Enn Drottinn villdi kremia hann nidr med kranckdæmi.

Þorike sa ed sit traust setr vpp a Riki dæmist þ sama er einn o gudligr madr.

Fyrst hann hefer nu sitt lif til synd offrs vt gefit / þa mun hann sædi hafa / og alleinge lifua/ og Drottins altundan mun fyrer hans hond vt greidd verda/ Þar fyrer at hans sala hefer erfuidi drygt / mun hann faugnud sia/og gnægd hafa: Og fyrir sina skilnings vitzku/ mun hann/

minn Þion / sa hinn riettlate /
marga riettlata giora / Þuiat hñ
ber þra synder. Þar fyre / þa vil
eg honnum mickinn flock man=
na / til hyris gefa / og honnum
skulu hiner oflugu at herfange
skiptazt / þar fyre at hann he=
fer sitt Lif i daudann vt
gefit / og er a medal
spilluirckianna
reicknadr /
Og hefer mar=
gar synder borit / og
hefer fyrir yfuer=
trodzlu mon=
nunum be=
dit.

Foreydzla og nidrbrot
Borgarinnar Jerusalem.

EN þa ed sa time tok at nalægiazt/ ꝥ Gud Himneskr villde ganga lata yfuer Jerusalem og allt Gydinga folk sina eilifliga hefndat reide/ epter þui sem Spamenninner og Herran Christr sialfr hafdi sagt þm fyrir / og kunngiort þm slika ognan adr fyrir longu / sie þa hafa þesse epter fylgiande teicknin geingit vndan adr framan til.

A Himnenum sazt/eitt heillt aar vm kring / ein Cometa / iafn gegnt Borginne / þann ed huer madr matte vel sia/suo at lita sem eitt tueggiad suerd væri.

Item skamt eitt fyrer fra sætu Braudz daga/a þm Attanda deigi Aprilis manader/ nærri hinne Niundu stund vm nottina / hefer vid hat Alltarit i Mustierino til Jerusalem birst eitt þuilickt / skært / leiftranda skinanda lios/ ꝥ huer madr þeinckti/at ꝥ væri biartr dagr.

Item ein stor mickil og sterck kopar hurd inn i Mustierino / þar ed Tuttugu menn vrdu a at taka / nær ed þr villdu lata henne vppluka / huer ed biuorut var med sterckum lasum/og storum iarn goddum/ hefer nærri hinne Siettu stund vm nottina af sialfre sier tyl vpplokizt.

Item þann xvij. dag Junij/sauzt i loptino og skyiunum i fiorum attum a Himnenum vagnar sueifa og suo sem eina ofr mickla fylking / vt af ridandi her-

hermðnn og stridz Folki Sýga till samans i skyiunum og sidan slaizt med myckium gny og vopna brake/ope og kalle vm nottina.

Item fyrir sialfann huita sunnu dag / þa ed Prestarner hafa viliat till reida hid innra i Mustierino / þ sem till Natúdar dagsins heyrdi / hafa þr heyrt mickit squalldr og olæti / og þar epter a eina raust / huer ed suo: hefer: hropat / Latum oss fara f burt hiedan / Þo at sumer seigi at þetta hafui skied a þm tima / þa ed Christur var pindr / i þui ed tialldit Mustierisins i sundr rifuadi.

Item þar hafdi og sa madr verit sem hiet Jesus Anani / eins o tigins manz son / Sa hinn same / Sem hann var nu kominn til Jerusalem vm Tialldbudar Natidina / þa hefer hann vt af einum sierligum nærsta a kafligum Anda / þanninn med hareysti æpt og kallat / Eitt kall vr austri / Eitt kall vr vestri / Eitt hrygdar hliod vr fiorum áttum vindanna / Eitt op og kall yfuer alla Jerusalem og yfuer sialft Mustierit / Eitt aumligt op bædi yfuer brudina og Brudgumann / Eitt op og eymdar kueinan yfuer allann lyd / Og þetta sargrætiligt eymdar op / framdi hann einat bædi daga og nætr / og hliop suo sem annar sinnulaus madr vm kring i Borginne / Og þott at nockrer / þr ed ecki giarnan heyrdu þessi ord suo sem eina vonda þyding yfuer Borgina / refsudu honnum fyre þetta / og hudstrycktu hann med sinfum og keyrum / þa liet hann þo ecki at helldr af

sliku/

sliku / Og sem Þr hofdu nu þennann mann fyrir Landz domarann / huern ed Romueriar hofdu þar innsettann/ Sa hinn same liet og eirnin hudstrykia hann/dusta og beria suo at blædt hefer /enn med ongu ordi þa hefer hann sier huorcki vægdar nie liknar bedit/og allt a medan Þr lomdu hann og bordu þa griet hann huorcki nie kueinadi / helldr kalladi hann ẽ sifellu med harre raust / Suo seigiande / Wei / wei O wei sie þier/ þu hin auma Jerusalem / Og Albinus sa ed Landz domarinn var hefer halldit hann fyrir einn skipting og sinnu lausann mann / Enn þessi hinn same madr hefer i sio samfaust ar huert epter annat / ecki micktt sidblendi art vid adra menn/ helldr rafat og reikat einn samann / Lika sem sa madr sem eitt huert sierligt hefdi i sinne / elligar sa ed nockut nyt villdi vppdickta / og alla tima hefer hann latid þessi ord af sier heyrazt / Wei / wei / wei sie þier / O þu hin auma Jerusalem / Og vt af suodann ope og kalle vard hann eigi modr / Og þa ed Borgin var nu vmkringd af Þm Romuerium / hefer hann med iafnadi rafat vm kring / vpp a murueggiunum / og þannin kallat / Wei sie yfuer Borginne / Wei sie yfuer Mustierino /Wei yfuer ollu Gydinga Folcki/og at sidurztu þa hefer hann eirnin eitt sinn sagt þessi ouenulig ord þar til / Wei sie eirnin mier vesolum / og i þui hinu sama sinne sem hann taladi þessi ord / var hann o forvarandis hæfdr vt af einu skeyti o vinanna / Þessi og onnr

stor bysn og furdulig vndr / geingu adr framan till fyrr enn þ Borgin Jerusalem var nidr brotin.

Nu vilium vier vt af sialfre Foreydzlunne / og nidr brotinu Borgarinnar seigia hid styzta vier kunnum/ þa ed Gydingarner hofdu nu / epter þui hinn heilage Steffanus seiger) Suo sem sanner suikarar og mordingiar/ hinn riettlata og meinlausa Christum Jesum af lifue tekit/ vpp fra þui ed þr suo giordu/ þa hefer þ yfuer alt Gydinga land og Jraels Riki i allz kyns stiernum einatt farit vesnanda / Biskuparner sialfuer toku till at veita hinum odrum Prestunum almickinn yfuergang/ og a millum þra hinna almarga macktar manna sem i Stadnum voru/ þa var allzkyns hat og fiandskapr/ Suo at aller hluter horfduzt till sundrþyckis i rikistiorninne/ og þ liet suo a siazt/ Sem at væri þar ein ogrlig vmskipting og Foreydzla rikisins fyrir hondum/ Vt af sliku sundrþycki og hatre Valldzmannanna ed þr hofdu sin a mille / kuercktuzt vpp flocka Drattr/ og allzkyns misgreiningar / Foreydzlur/ og ill þydi / eirnin lika þa hofzt þar vpp allzhattud ogæfa/ Bædi hid innra i Borginne Jerusalem og suo lika vtan Stadar tokzt vpp mickit ran / manndrap/ og gripdeillder / og aller hluter stickudu sier þar till þ bædi su hin andliga og hin veralldliga rikistiornin Folcksins/ ætti þa snarliga at forganga.

Huar fyre þ skiedi suo eirnin at Keisarinn Nero stickadi Cestium Florum inn i Gydinga Land/ ogsem hann var nu miog bystr og nærsta hatdradr

vid Gy-

vid Gydingana i ollum hlutum / Þremiande sina
morþroa / ohlutuendi / og riki læti / þat þyre þa ha-
þa Gydingarner suipt hann valldinu / og i burt ia-
gat / og sem hann bardizt vid þa / miste hann vel
þimm þusunder manna vt aþ sinu lide / Þanninn þa
æddu nu og olmudizt Gydingarner þyrer Gudz til-
stickan / Suo ꝥ þr settu sig einnin vpp a mot romuer-
rium / og þiellu þra þm / Enn sem Keisarinn Nero
þornam ꝥ / stickadi hann Flauium Vespasianum
med einum hans syne Tito inn i Syriam.

Og ꝥ var i þann tima ordþleygt vm alla au-
str alþu (Suo sem Tranquillus hann skriþar) og
eitt almenningt ryckti / ꝥ a þm dogum mundu ko-
ma þr nockrer vt aþ Judea / Sem næsta myckler
og miog meckuger skylldu verda i ollum heime /
og þo at þetta sannadizt nu / a þui hinu andliga
rikinu Christi / þann tid ed naþn vors Herra Jesu
Christi (Huer at þæddr er / vt aþ Gydinga kyne)
vard nu þyrer Predikan Heilagz Euangelij / myck-
lat og vt breidt vm allann heim / Þa haþa þo
Sumer vnderstadit þetta vt aþ þm tueimur / Ves-
patiano og hans syne Tito / Enn Gydingarner
þyddu þessa Prognosticon ꝥ er till teiknann vpp
a sig / Og med þui at þm luckadizt vell nockrar
orruztur i mote sinum o vinum / vrdu þr vid þat
drisfuger og drambsamer / Veliande sier þra
hershoþdingia þr ed suo hietu / Nigrum Peraitam

Silam og Babiloniá / og Johannem Essium / og þr heriudu með allri mackt vpp a þa Borg sem nefndizt Ascalon / suo at þr mistu þar i tueimr orustum / tuo sina herßhofdingia / og suo nær sem tuttugu þusunder manna.

Enn epter allt þetta / þa dro Vespasianus vt af Keisarans tilskipan inn i Galileam / sem var eitt land þullt folks / þ sama foreyddi hann og vtarmaði / og þar varð naliga eingin ending a manndrapum / ra ne / gripdeilldum / og elldzbrennum. Eitt sinn þa vrdu þar i helßlegnar o tal þusunder Gydinga / þim̃ þusunder vngra Karla / at auke kont og born / og an nat alþidu folk / huat o telianligt var. Suo at stridzfolkit hefer huorcki vægt þar vngum manne nie gomlum / og ecki eirnin þm konum sem o liettar voru / og eigi helldr vngbornunum i vauggunne. Sex þusunder vngra Karla hefer Vespasianus eitt sinn skickat i Achaia til Isthmo suo sem fyre adra vinnu menn / at grafua þar vpp vatz grafuer og diki. Þriatige þusunder vnger stridzmenn af Gydingum voru i þann tima eitt sinn sellder fyre eiginliga þræla / fimm þusunder hlupu sialfuer vt af Auruilnan ofan fyrir biorg og drapu sig suo.

J þann sama tima var þar einn frabær madr / sem bædi var forsiall / vitr / og vel Lærdr / medal Gydinganna / Kennemanz stiettar / einn vt af þra herßhofdingium / sa hinn same hiet Josephus / og sem hann flyde nu i þre hinne fyrstu at hæidinne med

þan

þar eina Gydinga / burt i eitt dals minne hia þre Borg i Galilea / sem nefndizt Iiapata / og þar vard hann hondum tekinn / og hafdr burt til Vespasiano / og sem hann spadi þui fyrir honnum / þ hann munde verda Keisare / þa var hann vel tekinn af honnum i kostuligu halldi. Og þessi hinn same Josephus heffer þ skrifat huat vier vitum vt af þessari somu Historiu.

Enn a medan þetta skiedi nu i Galilea / tok sig til samans einn illþydis flockr margra rans manna / og komu sidan til Jerusalem. Enn þui hinu sama þa hefet einn af þm stor hofdingium til vegar komit / sa ed Johannis hiet / at hann suo vnder sig legdi fyrir þennann illþydis flock alla Rikis stiornina. Optsinnis þa skiedu þar til Jerusalem morg heimogelig manndrap / ran og gripde illder myckla / og aller hluter skickudu sier þar til mickillar oluckz / suo at su hin auma og vesala Borg hefer a allauegu nærsta miog plagut og þuingut verit.

A þm timum voru einnin neckrer Kennemanna Hofdingiar i helslegner / og i sialfu Mustierino vard optsinnis blodi vthellt. Josephus hann skrifar / þ vt af þm hinum edlabornuztu og ædztum Gydingum þu hafi i þessum o fridar storme xij. þusunder i hel verit slegner / og þ þra godzt / hwsir / gardar / og ødul være stridzmonnunum til bytis gefit. Sumer þr meina þ hiner Romuersku hafui þessu med sinne slægduitzku og klokindum til vegar komit.

Foreydzla og nidrbrot

Þannin var nu Jerusalem i þann tima plagud þa ed riettilig hefnd kominn yfuer Hana / Sem var med þrefalldligre o lucku / Fyrst med þm o fridar storme af þm Romuerium / Þar nærst med vpp hlaupum / og allzkyns grimdar ædi innan Borgar / Og suo med þa vikinga og illmenne / Huerier at fyrir slægduizku misgerninganna / Settu sig vpp huer epter odrum / og vthelltu suo Herra dæmisins vegna marga manna blodi.

Enn i þann tima þa ed þr Gadareni toku sig vpp i mote Romuerium / hlaut Vespasianus at hrada miog sinne ferd burt vr vetrar læginu / og med stride at vinna Borginna Gadara / og fyre Placidum sinn Herhofdingia slo hann til daudz i flottanum / nær þriatige þusunder Borgar manna / tuær þusunder tok hann till fanga / enn hitt annat alþydu Folckit / og flestr allr fioldenn flotta mannanna steyptu sier sialfuer vti ana Jordan / og fra dauder likamar flutu ofan epter anne Jordan / allt vti Sioenn Asphaltiten / huern ed vier kollum hid dauda siafuar Hafuit / og suo lika hinu meigen Jordanar / alt til Macheron voru Gydingarner allaueganna af Romuerium þuingader / og nærsta miog skelfder og yfuerbugader.

Enn sem vetrinn tok at lida og vorit var komit þa heyrdi Vespasianus þann kuitt i sinum herbudum till Cesarta / þ Nero væri daudr / þui flytte hann miog syne ferd / og alla stadi bædi Gydinganna og fra i

Jdumea

Jdumea hafdi hann þa vnder sig lagt / at vndan tek/num þaum einum her kaustulum / hueria ed nockrer framandi stridzmenn hofdu at hallda / og allzstadar þa setti hn̄ inn i þessar Borger og kastala Romuersk stridz folck / suo at hann þeinge þess audvelligar bor/gina Jerusalem yfir vnnit / huer ed þa var enn eigi yf uer vnnin / Og i þ sama sinne vard Vespasianus vt af sinu sialfs stridz Folki till Keisara tekinn / enn sidann epter þ þa dro hann inn i Egiptaland / og þadan villdi hann suo komazt i Valland / bifalande Tito a me/dan yfuer sion hernadarins vid Gydingana / Enn sem Titus hafdi fyrir fornumne saker ridit hart nærri Jerusalem til at forhleyra huort þr villdu fridar bei/dazt eda eigi / þa la hm̄ sierliga vid at komazt ei vndan / þ hann yrdi eigi handtekinn af Gydingu/num / Enn epter þ sama þa setti hann sinar herbu/der nærri þm stad sem kalladizt Scopos / skamt eitt burt fra Borginne / suo sem vera munde ein stut bæ/iar leid og i sundr skipte þar sinu stridz Folk i margar Fylkingar / till at vmsitia Borgina meir enn ie/inum stad.

Jafn framt þessu / þa var offsa margt Folk / vt af ollum stodum / og vr ollum attum til samans komit i Jerusalem vm Pascha hatidina / Suo lika vo/ru þar og eirnin i Stadnum (Epter þui sem adr er sagt) Marg hattad illfydes Folck tilsamans ko/mit / huert ed vt dripit var af Galilea / og voru Suo i þrenum hopum þar i stadnum / huerier ed sam

þyckit og rikiſtiornina (epter þui ſem ꝥ rande er till huar ſuo er hattad) einatt meir og meir i ſundrſlitu og forhindrudu / Einn partinn vt af þeſſu ill þyde hafdi Muſtierit inne at hallda / enn fra Flocks forringe var Eleazarus ſonr Symonis / med honum hielldu þr ſem Zeloti kolluduzt / huerier at voru vonder og illzku fuller hræſins menn / þr ed borgar monnunum voru miog o hæger i vid ſkiptum.

Hinn nedra partinn Borgarinnar hafdi Johannis inne at hallda / ſa ſem at var einn vpp hafs madr allrar olucku / vt af huerium ꝥ hier adr fyrri at ſagt er / Enn þann hinn efſta partinn hafdi Simon med tuttugu þuſunder Idumeos inne at hallda / huerier ed þangat voru till þeſſ kallader at biuara Borgar lydinn fyrir offa og yfuergangi fra Ziloti / enn vid þa ſomu geſti villdu þr giarnan hafa ſkilder verit / þo feingu þr ecki vid þa kuittir vordit.

Enn ſem Titus hann formerckti nu / ꝥ Borgin Jeruſalem var ſuo ofur hladin vt af formicklum mann fiolda / ruddizt hann vm faſt / ſkipandi ſinu her lide med flyti til at bileggia Borgina / og eit heruircke kring vm hana at ſetia (epter þui ſem ꝥ Chriſtur ſialfr hafdi adr fyrr ſagt) a medan ꝥ Folckit var þar ſuo margt til ſamans komit / vpp a ꝥ / at hungrid og ſulltrinn þuingadi ꝥ og kueldi þeſſ hardara / Þa ed Gydingarner ſagu nu ꝥ / lietu þr i framme allt huat þr formattu / og leitudu vid at forhindra / at veria ꝥ at fyrrkoma ſlikum hans a ſetninge / enn ꝥ var

vt giort

vt giort vm Þra eÞne / suo at Þr voru med ollu lucku lauser/ þuiat Gud Drottin vor villdi nu mygia Þm og nidran veita/þar Þyre þa luckadizt Þm eingin sin rad nie neirn Þra a settningr / Suo þar var ecki inn byrdis hia Þm vtan o sampycki og misgreiningar / Og i þann sama tima giordizt mickit vpp hlaup innan Stadar / Suo þar vard einn oÞr mickill mann þiolde i helsleiginn hia Musterinu.

Enn med þui at Borgin Jerusalem / var nu sterckliga bygd og miog vel vmuendut /helltz þo þar Huar Þr mattu at Borginne komazt / þui þar þa haÞdi hun þria murueggie kring vm sig /Einn Þ hid Romuerska strids Þolkit lagdizt þar at/ vt aÞ ollu kap pi og megne / till at storma og strida vpp a Borgina/ Og epter myckla erÞuidis mune Þramda / þa vard sa hinn tueÞallde murueggrinn nidrbrotinn og yÞuerunnin/Lika þa heÞer og eirhin i þann sama tima einn o taululigr Þolks þiolde dait nidr vt aÞ sullte og hungre/epter þui sem Josephus hn̄ skriÞar / Suo Þ Þyrir eins litils munbita saker/ haÞa opt sinnis hiner beztu viner sleigizt og stungizt sin a mille/opt og morgu sinne þa haÞa bornin a sinum Þorelldrum ba di Þaudr og Modr riÞit og slitid matinn burt aÞ Þra munne / þa heÞer og huorcki Syster nie Broder lickn veitt eda i brioste kent huort vm annat / Einn mælir korns gilte þa morg gyline/Sumer toku myke og nauta tad og atu Þyrir hungurs saker /Þr voru og sumer sem nogu du olat og þueinge aÞ skiolldū og sodlum og aña̋t sko

 lede

ledr / og átu þ. Nockrer hofdu og haft hey ſler í munne / og funduzt ſuo dauder / Sumer hofdu og farit í leynelig nad huſ eda preuet / og leitad þar vid at ſlauckua ſinn hungur vt af oþecktar ſaurindum og manna þreck / og ſwodan einn o taululigr follks fioldi hefer þar vt af hungre dait / þ Aninus Eleazari Son flydi í þann tima til Tito burt í hans herbuder og kunngiordi honnum / þ Hundrat Þuſund og xv. Þuſunder daudra manna likamer hefdi fundner og grefttader verit innan Stadar. Egeſippus hann ſkrifat ſuo / þ alla einazta vt vm eitt Borgar hlidit hafui borner verit margar Þuſunder daudra manna likamar / og þ / at ſuo nær ſem Sex hundrut Þuſund manna hafui í þm ſama ofridar ſtormi af hungr dait.

Gydingarner þr hofdu enn nu Kaſtalann Antoniam inne at hallda / ſa ſame Kaſtale var eitt orugt heruircke. Þr hofdu þa og eirnin Muſtierit inne at hallda / en burt vr þui þa gieck ein bryggia eda ſteinboge allt inne í ſialfua Borgina. Þeſſi Slotin og heruirckin voru mycklu torſottare at vinna / heldr enn oll onnr vige og heruircke Gydinganna. Þui þo at Titus hann væri í fullre viſſu vm þ / at hungrinn mundi eyda og afma Gydinganna í Borginne / þa þotte honnum ſem þ munde þo allt þor leinge vndan dragazt / og þar fyre huatte hann vpp lidit og eggiadi þ a / at ſtrida og ſtorma ſem hardligazt vpp a Kaſtalann / og þo þ ſama væri eigi allitilmann hætta / þa vanzt þo alla tima þm Romue-

rium

nium bett ſuo þr baru ſigr i huerre orruztu / aþ þuí
at eingin ſigr ſælld nie nockrt lucku lan var nu meir
hia Gydingunum. Enn þa ed hiner Romuer/
ſku hoþdu nu Kaſtalann yþuer vnnit og vnder lagt/
haþdi ludr þeytarinn þar eitt mercki til þeſs med
herludrs blæſtrinum / at aller þr Gydingar ſem
Kaſtalann hoþdu halldit ſkylldu i helſlegner ver/
da / Sumum þa koſtudu þr oþan þyrir murinn/
Sumer ſtucku þar ſialþuer oþan þyrir og drapu
ſig ſwo / Sumer komuzt a hardri raas vndan vm
nottiuna inn i Borgina. Epter ꝥ / þa tok ſig til
ſamans ꝥ ſtridzþolkit ſem Muſtierit haþdi inne
at hallda / og vardi ſig ſuo þadan alldreingeliga/
Mènn ſeigia og eirnin ꝥ Titus haþui þeſſ ſinnes
verit / at hann haþue viliat vægia Muſtierino ſial/
þu (ſuo ſem annare Religion)Enn ꝥ var þa vm þra/
eþne/ med ollu vt giort / Gud hann ſkickadi ꝥ ſuo
til / at þar vard eingin lickn þundin leingr / nie
nein vægd þm til handa. Og þa ed þr hoþdu nu
harda at ſokn veitt og vm langa hrid barizt med
mycklum erþuidis monum. Og ꝥ Gydingarner vr/
du huercki med hordum heitingum / nie neinum od/
rum aminnigum þortalder i þui at geþa vpp ſwo/
dant orugt horuircki. Þa þormercktu og eirnin ſtridz/
menniner/ ꝥ Muſtierit matti ecki yþueruinnazt med
odru mote / vtan þr væri ſuellter þar vt (huat hi/
ner þeinncktu at oþlong þreſt munde a verda) ellig/
ar ꝥ væri med ellde aþbrent. Og þar þyre þe

laugr

laugdu Sumer ſiridzmennirner elld i Muſtierit/ ſuo þ tok þa þegar til i einu bale at bꝛenna. Og med ſwodann at þerle þa vard i greindann tima þeſſi hin ſama ſuo agætlig / þrabærlig og þoꝛkoſtuglig bygg/ing/ ſem ſuo vidþræg og naþnkunnig var a þm ti/mum/ at auſku vpp bꝛend nidꝛ i grunn til kalldꝛa ko/la. Þr Gydingarner ſem hoþdu i Muſtierino hid oruggazta vige inne at hallda / nockrer vt aþ þm þa þlydu inn i Boꝛgina/ enn mycklu þleire voru þr ſem toꝛtynduzt i elldzbꝛunanum. Preſtarner þr beiddu og badu nærſta audmiukliganna ſier liþs og grida. Enn þ þieckzt ecki med neinu mote/ þuiat þm var þa aull nad aþ ſaugd/ hia Gudi og ſuo mo̅m. Titus haþdi geþit (ſuo ſem Egeſippus hann ſkriþar) þ andſuar/ Þyꝛſt at Muſtierit / og Embættiſ þionuztan væri nu gioꝛd/ þa þyꝛþtu menn og ecki leingr ſlikra Preſt/manna vid.

Enn þeſſi hin ſama þoꝛeydzla og nidꝛbrot Mu/ſtieriſins þa heþer ſkied a hinum tiunda deige Augu/ſti Manadar. Eins lika og þ hid þyꝛra Muſtierit ſem a þm ſama deige var þoꝛbrent aþ Nabagudono/ſoꝛ Babilonar Konu̅nge / og ſa ſame dagr heþer Mu/ſtierino ſierdeilis verit einn o gæþuſamligr dagr. En̅ i þra þui hinu þyꝛra Muſtierino / og þeſſ vpp byg/gingu / huert ed Salamon liet vpp byggta / og til þeſs annars aarſins ed Veſpaſianus hann rickti / þa ed þetta Muſtierit var vid velle nidꝛ bꝛotid / voru þuſund atta og attatige aar/ Enn i þra þm tima ed

þr

þr hoꝼdu til tekit at vppbyggia aptr þetta hid annat Muſtierit/ſem var a odrum Are Cyri/ ꝥ voru ꝼimm Hundrut atian aar og ſeytige.

Þa ed Gydingarner vrdu nu ſuo hrackter/ þia der / og þuingader / þott þar væri eigin von til at þm yrdi biargat / ſuo ꝥ marg þuſund dou aꝼ þm i hungre og ſulte / þa hielldu þo hiner adrer ſamt ſinu ꝼramm. Joſephus hann ſkriꝼar / at i þann tima ſem Muſtierit vard vppbrent / nidrbrotid og erdi lagt / at þa haꝼui eitt ſwodant ogligt hryggeligt / og herꝼuiligt mal eꝼne til borit / ꝥ varla mundi hia þm ſem ſeirna kæmi truanligt þi kia. Swo ſem þetta at þar var ein heidrſamlig kuinna / miog audug / og vt aꝼ þorkoſtuligu fleck ti / huer ed buet haꝼdi hinu meigin Jordanar og ꝼluit haꝼdi med odrum ꝼolki til Jeruſalem ꝼyrir hrædzlu ſaker. Enn þa ed Borgar lydrinn vard nu ſuo hardliga þiadr og aumliga þuingadr i veſalldar hungre/heꝼer hun tekit ſitt eigit barn vr vauggunne/ og drepit ꝥ (med huerri eymd og angr trega er vel epterhygianda at hun haꝼui ꝥ giort / ſteickti ſuo ſidan helꝼtina aꝼ þui i elldi / og neytte ſialꝼ/ enn adra helꝼtina ſetti hun ꝼramm ꝼyrir ſtridzmennina þa ed þr raſudu vm kring i Borginne leitande ſier at viſtum. Enn ſwodann atburdr ognadi miog ſtridz monnum / ſuo at þr vorkyntu þeſſari aumre konu og a litu hennar a naud. Þetta hid ſama kunngior du þr og eirnin yꝼuer valldz Hoꝼdingiunum til Jeru

 ſalem.

ſalem. Suo at þeſſi hryggiligr til burdr heþer knuit
þa til at geþa ſig vpp a valld Titi og hans manna /
at þ mætti ſuo komazt til dagþingunar med þm/
Enn med þui at þeſſir haþdi oþleinge þreſtad verit/
þ þridrinn / ſatt og ſamþyckt væri giord / og þ þr
beiddu ſier þa ed þyrſta þridar og þrelſis ſem þ vo-
ru med ollu vt hungrader/ og i veſolld yþuer komner/
þar þyre þa vard ecki neinnre dagþingan a komin/
og þo hiellduþr ſamt Stadinn vm nockra daga med
mickille eymdar a naud. Enn þeſſ a mille þa þlu-
di o taululigr þolks þioldi þyrir hungrs og anaud-
ar ſaker vr Borginne / burt i ouina hendr til herbu-
danna / þa voru þr og ſellder med litlu verde. Enn i
þm ſuiþunum vrdu ſtridzmennirner o þoruarandis
þui aſkynia / þ einn aþ Gydingunum heþdi tint vpp
gull vr ſialþs ſinum eiginligum ſaur / huert ed hann
ſkylldi adr haþa gleypt og nidr rent / ſuo at þ væri
ecki þra honnum tekit. Enn iaþn ſnart þa barſt þet-
ta vt vm allar herbudernar medal ſtridzmannanna/
þ þr Gydingarner ſem þluit hoþdu vr Borginne/
ſkyllduhaþa gleypt gull i ſig (þuiat þr voru nock-
rer ſem þ hoþdu giort til einſkis annars enn þyrir
ſmaſmugligs ranſaks ſaker/ at þ þeinge ſuo Gullino
vndan komit/ og þyrir ſtridz þolkino bihalldit) Enn
þetta ſama rycktid gaþ eþne til þeſſ / þ nockret vt
aþ ſtridzmonnunum þrinckru at þr mundu þinna nog-
ligt gull hia ollum Gydingunum / og þar þyre vr-
du meir enn tvær þuſunder Gydinga kuiker vpp-

ſtorner a einne nott / og mycklu fleyre þa hefdu ſi drepner verid / ef at Titus hefdi ecki latid fyre bioda / þ eigi ſkylldu fangarner fleire drepner verda.

A þan ſama tima var og ſialf Borgin Jeruſalem vpp gefin/ og eingin vægd var þar veitt huorcki vngum manne nie gomlum. Enn þo gieck þ bod vt/ at vægia ſkyllde öllum faradum og verndar lauſum þm ed ongua vorn eda modſtodu formattu at veita/ Med ſwodan hætti vard nu aull Jeruſalem þanninn herfuiliga rænt / rutlut / og med elldi vppbrend / og hennar hinn meſti partur ſuo foreydr og nidrbrotinn / vtan þ þau ein hus ſtodu þar epter / þo ecki fleire enn ſuo ſem þ Romuerſka ſtridz folkit matte inne vera. Suo lika voru þar og eirnin nockr eydi hus / Byggingar / og muruegger epter latner ecki vtan til ſynis / at þar hefdi fordum daga ein mecktug Borg verit. Og med þeſſu mote var nu Jeruſalem foreydd og at velle nidrbrotin / þann Attanda dag Septembris Manadar i hinum Fimta Manade epter þ / ed hun vard fyrſt vm kringd af Romuerſku ſtridzfolki. Vt af þm myckla og o tolugium mannfiolda / ſem Titus liet fanga / Sendi hann Seytian þuſunder burt i Alexandriam allt ſaman vnga og karſka Karlmenn/ Seliande þa þar i eilifann þrældom til at bera griot og ſteina / og til allz annars þunga

erfuidis / margt vngt folk selldi hann sem annam bu fienad fyrir miog litla verdaura / tueimr þusundum skiptu þr vt vm allt Roma riki / hier og huar i ymsar landz alfr / sua at þr voru hafder til athlatrs og skemtunar / nær ed hof og manna mot voru halldin / og þr lietu olma hunda og onnr villu dyr fa suma til heliar rifa / Enn þr Gydingarner sem lifuinu bihielldu voru allz at taulu niutiger þusunder og siau þusunder / sem þar hafdi þo med fyrsta i Stadnum verit þa ed Borgin var fyrst bilaugd og vmkringd / tiu sinnum Hundrat þusund manna / hinn meste partr af þessum folks fiolda voru vtan stadar menn / enn ecki innbyggendr i Borginne / þo at þr væri flester aller vt af Gydinga kyne.

Enn sem Titus hafdi nu þanninn med stride og ofridar storme Jerusalem yfuerunnit Hana forbrent og i eydilagt / Þa setti hann þar nidr i þresomu Landz alfu nockra Stridzmenn till landuarnar / mest fyre saker fra Landzmanna ed þar byggiu i nand / og suo sidan dro hann i burt þadan allt inn till hins myckla vazins Euphraten / Þuiat suo langt vti heimenn tok þa i þann tima hid Romuerska Rikit / Enn sem þ su macktar myckla nafn fræga / Og hin Heilaga Borg Jerusalem var nu þannin foreydd og nidr brotin / Sie þa reicknadizt fra vpphafui veralldarinnar fiogr þusund eitt aar og tuttugu / enn i fra þui ed Romaborg var vppbygd

Niu

Borgarinnar Jerusalem.

Níu hundrut og fim aar / A þui hinu fertugazta aare epter ꝥ Christr var pindr af Gydingum / Þannin hefer nu Jerusalem su hin nafn frægazta Borg i allri austr alfu hafþt eitt herfuiligann og sargrætiligann enda.

Med þessum hætti hefer Gud hefnt og straffat / forsman og offsockn Heilags Euangelij / og suodant eitt hryggiligt epter dæmi ollum heimenum fyre sioner sett / till eilifrar vidurkenningar / at menn skylldu þess helldr attazt Gudz reide / og hans hardann hefndar Dom / Og snuazt till Gudz og vors Herra Jesu Christi sannrar kynningar / Huiat fyrst Gud Drottinn hefer ecki vægt þessu Folki / hueriu hann hafdi þo adur suo morg agætlig fyrerheit vt gefit / Huar ed eirnin suo marger frabærir Heilager Patriarchar og Prophetar voru med ibland / Ja huert Folk ed sialfum Christo till heyrdi Blodzins vegna / Huersu ogrliga mun hann þa hefna og refsa odru Folki / Hueriu ꝥ Gudz Euangelion er vt af sierligre nad at hlut skipte vordit / og eru þo samt o þackl later / forsmaandi suo þa sanna Gudz þionuztu og rietta kynnnig af Christo Jesu / og ꝥ sama med mickille hardud og ogrligre offsokn fyrlitande / Suo at adr finnazt varla dæmi til slicks / Þar fyre þa er ꝥ med ollu efalaust / at hefndin mune ecki leinge fiarlæg blifua / og ꝥ mun vm fra efne suo fara / sem ꝥ hefer i Jerusalem till geingit / Enn þetta hid sama

 skulum

Skulum vier nu aþ allri athygle hugleida og vel track-
tiera i vorum Hiortum / Suo at vier forbe-
trum vorn liþnat/og snuum oss
til sannrar Jesu Christi
Kynningar.
Amen.

Þad sama vnne og veite
Gud oss ollum.

Pryckt vtt Konungligum stad
Kaupenhaþn. aþ mier Hans Wingard
M. D. Lviij.

